



ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı

GRAFİK TASARIM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN
ESTETİK DÜZEYLERİNİN ŞEKİLLENMESİNDE KİTSCH
OLGUSUNUN ROLÜ

Gülruy YILMAZ

Danışman

Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eylül, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22/2/2018-7100/10 md.) “*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.*”

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayınlamayaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz. Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı : Gülruy

Soyadı : Yılmaz

Bölümü : Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Grafik Tasarım Eğitimi Alan Öğrencilerin Estetik Düzeylerinin Şekillenmesinde Kitsch Olgusunun Rolü

İngilizce Adı : The Role of Kitsch Phenomenon in Shaping the Easthetic Levels of Students that Recieve Graphic Design Education

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Gülruy YILMAZ

İmza:

KABUL VE ONAY

Gülruy YILMAZ tarafından hazırlanan “**Grafik Tasarım Eğitimi Alan Öğrencilerin Estetik Düzeylerinin Şekillenmesinde Kitsch Olgusunun Rolü**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Güzel Sanatlar Eğitimi** Anabilim Dalı, **Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN

(Güzel Sanatlar Eğitimi ABD, Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Başkan: Doç. Dr. Merve GÜVEN ÖZKERİM

(Resim ve Baskı Sanatları ABD, Giresun Üniversitesi)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Sena SENGİR

(Güzel Sanatlar Eğitimi ABD, Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Bu tezin **Güzel Sanatlar Eğitimi** Anabilim Dalı, **Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/__

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)



“Canım Aileme”

TEŐEKKÖRLER

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleri ile bana sürekli destek olan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN'a ve emeği bulunan tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Yaşamım boyunca her zaman yanımda olan, destek veren ve benim bu günlere gelmemi sağlayan değerli aileme, eşime ve varlığıyla beni mutlu eden canım kızım Gelincik Afra'ya sonsuz teşekkür ederim.



**GRAFİK TASARIM EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN
ESTETİK DÜZEYLERİNİN ŞEKİLLENMESİNDE KITSCH
OLGUSUNUN ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

Gülruy YILMAZ

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Eylül, 2019

ÖZ

Bu araştırma kitsch olgusunun grafik tasarım eğitiminde yeri ve etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Estetik algı ve beğenilerin kitsch ürünler tarafından etkilenme nedenleri irdelenmiştir. Kitsch'in olumsuz etkilerinden korunabilme ve kitsch'in grafik tasarım eğitiminde bilinçli olarak kullanabilme bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada, grafik tasarım eğitimi veren üniversitelerin ders programları ve içerikleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda elde edilen bulgular yorumlanarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma türlerinden "Betimsel Araştırma" yöntemi kullanılmıştır. Betimsel (descriptive) araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar. Eğitimin alanındaki araştırmada, en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) özetler (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012). Birinci bölümünde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, tanımları ve ilgili araştırmaları açıklanmıştır. İkinci bölümde ise; kitsch ve estetik ile ilgili literatür bilgilerine, kitsch'in tarihsel gelişim süreci ve sanatla ilişkisine yer verilmiştir. Bulgular ve yorum kısmında yer alan alt amaçlar doğrultusunda, araştırma kapsamında ulaşılabilen grafik tasarım eğitimi veren

üniversitelerin ders programları ele alınarak, ders içeriklerinde kitsch olgusu hakkında yapılmış olması gereken yeterli bilgilendirme incelenmiştir. Grafik tasarım eğitiminde kitsch olgusunu bilinçli bir şekilde mi yoksa popüler kültürün getirisi olan bu kavramı benimseyip bir beğeni hâline getirdiklerinden mi kullandıkları açıklanmıştır. Araştırma sonucunda ise elde edilen tablolar doğrultusunda sonuca ulaşmaya çalışılmış, konu ile ilgili bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Kitsch, Estetik, Grafik Tasarım

Sayfa Sayısı : 127

Danışman : Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN



**THE ROLE OF THE KITSCH PHENOMENON IN SHAPING
THE AESTHETIC LEVELS OF STUDENTS THAT RECEIVE
GRAPHIC DESIGN EDUCATION**

MS Thesis

Gülruy YILMAZ

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

September, 2019

ABSTRACT

This research aims to examine the location and impact of kitsch phenomenon in graphic design education. The reasons for aesthetic perception and appreciation by kitsch products are examined. The question of how to protect kitsch from adverse effects and how to consciously use kitsch in graphic design education constitutes the purpose of this research. In this study, the course schedules and contents of the universities providing graphic design education are examined. The findings obtained by the examination were interpreted and evaluated. In this study, the method of "Descriptive Research" was used in qualitative research types. Descriptive researches describe a given situation as accurately as possible. In research in the field of education, the most common descriptive method is screening work, because researchers summarize the characteristics (such as skills, preferences, behaviors, etc.) of individuals, groups, or (sometimes) physical environments (such as schools) (Büyüköztürk, Kılıc Çakmak, Akgun, Karadeniz, Demirel, 2012). In the first part, the problem of research, purpose, significance, assumptions, limitations, definitions and related research are explained. In the second part; The literature information about the kitsch and aesthetics, the historical development process of the kitsch and the relationship with art were given. In findings and comments section, the course programs of the universities providing graphic design training that can be reached

within the scope of the research are discussed, the course content should be made about the case of kitsch. Information is examined in graphic design education, it is explained that they use the phenomenon of kitsch consciously or as they adopt and make an appreciation of this concept which is the return of popular culture. As a result of the research, the results were reached in line with the resulting tables and some suggestions about the subject were presented.

Key Words : **Kitch, Aesthetic, Graphic Design**

Number of Pages : **127**

Advisor : **Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN**

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ	VII
ABSTRACT	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.1.1 Problem Cümlesi.....	4
1.2 Araştırmanın Amacı.....	4
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Sayıtlar	4
1.5 Evren ve Örneklem.....	4
1.6 Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
II. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1 Sanat Nedir ve Sanatçı Kime Denir?	6
2.1.1 Sanat Tanımlamaları.....	6
2.1.2 Sanatçı.....	9
2.1.3 Sanat Eseri.....	11
2.2 Estetiğin Temel Kavramları; Estetik ve Güzel Kapsamında, Estetik Yargı ve Alımlama Estetiği	12
2.2.2 Estetik Beğeni ve Estetik Yargı	12
2.2.3 Alımlama Estetiği.....	16
2.3 Kitsch ve Kitsch'in Sanattaki Yeri	18
2.3.1 Kitsch Kavramı ve Özellikleri	18
2.3.2 Kitsch Sanat ve Camp Kitsch	27
2.3.3 Kitsch'in Sanat Tarihi'ndeki Yeri	34
2.4 Grafik Tasarımda Kitsch Olgusu	36
2.4.1 Grafik Tasarımın Tarihsel Gelişimi Sürecinde Kitsch Olgusu	36

2.4.2 Görsel İletinin Grafik Tasarıma Dönüşüm Süreçlerinde Kitsch	59
2.5 Grafik Tasarım Eğitimi Ders Programları İçeriğinde Kitsch.....	91
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	95
III. YÖNTEM	95
3.1 Araştırma Modeli	95
3.2 Çalışma Grubu	95
3.3 Veri Toplama Araçları.....	96
3.4 Veri Toplama Tekniği	96
3.5 Verilerin Analizi	96
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	97
IV. BULGULAR.....	97
BEŞİNCİ BÖLÜM	114
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	114
5.1 Sonuç.....	114
5.2 Tartışma	115
5.3 Öneriler	118
KAYNAKÇA	120
EKLER.....	123

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Estetik Konusu Bulunan Dersler.....	97
Tablo 2: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Estetik Konusu Bulunan Dersler.....	98
Tablo 3: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Eleştirisi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği	101
Tablo 4: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Etik ve Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği	102
Tablo 5: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Felsefesi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği.....	103
Tablo 6: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat ve Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği	104
Tablo 7: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği.....	105
Tablo 8: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Eleştirisi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği.....	106
Tablo 9: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği.....	107
Tablo 10: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Felsefesi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği.....	108
Tablo 11: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat ve Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği	109
Tablo 12: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Estetik ve Sanat Eğitimi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği	110

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ağlayan Çocuk (Bruno Amadio, 1911-1981).	19
Şekil 2: Lamplight Manor (Thomas Kinkade).	20
Şekil 3: Mona Lisa Baskılı Yastık (Leonardo Da Vinci).	21
Şekil 4: Guernica Baskılı Çanta (Pablo Picasso).	21
Şekil 5: Yıldızlı Gece Baskılı T-shirt (Vincent Van Gogh).	22
Şekil 6: Sarı Kırmızı ve Mavili Kompozisyon Desenli Mobilya (Piet Mondrian, 1921).	22
Şekil 7: The Widow (Frederick Dielman).	23
Şekil 8: Tina (Joseph Henry Lynch).	23
Şekil 9: Çocuk Tablosu	24
Şekil 10: Kitsch Objeler	25
Şekil 11: Kitsch Objeler	25
Şekil 12: Kitsch Objeler	26
Şekil 13: Kitsch Objeler	26
Şekil 14: İç Mekan Dekorasyonu	27
Şekil 15: Altın Klozet	28
Şekil 16: Kitsch Eşya Kolajı	28
Şekil 17: Venüs Heykeli Kopyası	30
Şekil 18: Barok Koltuk Takımları	31
Şekil 19: Balloon Dog (Jeff Koons).	32
Şekil 20: Micheal Jackson and Bubbles (Jeff Koons).	33
Şekil 21: Sacred heart (Jeff Koons).	33
Şekil 22: Pink Panther (Jeff Koons).	34
Şekil 23: Lascaux Mağarası	36
Şekil 24: Kırmızı Ev (Red House) (William Morris ve Philip Webb).	39
Şekil 25: Tekstil Desen Dizayn (William Morris).	39
Şekil 26: Canterbury Efsaneleri” Kitabından Bir Sayfa Tasarımı	40
Şekil 27: The Nature of Gothic, Kelmscott Basımevi.	41
Şekil 28: “Goudy” Yazı Ailesi (Fredick Goudy).	41
Şekil 29: Şeyh Zafir Türbesi (Raimondo D’aranco, 1887).	43
Şekil 30: Casa Batllo (Antoni Gaudi, 1904).	44
Şekil 31: F.Champenois Imprimeur (Alphonse Mucha,1897).	45
Şekil 32: Oscar Wilde’ın “Salome’si için illüstrasyon (Aubrey Beardsley, 1894)...	46
Şekil 33: “AEG” logosu (Peter Behrens, 1908).	47
Şekil 34: Le Morte d'Arthur (Aubrey Beardsley).	48
Şekil 35: Incipit Vita Nova (Aubrey Beardsley).	49
Şekil 36: Salome (Aubrey Beardsley, 1893).	50
Şekil 37: Cinderella (Aubrey Beardsley).	51
Şekil 38: Ave Atque Vale (Aubrey Beardsley).	52
Şekil 39: Avignonlu Kızlar (Pablo Picasso, 1907).	54
Şekil 40: Futurist Manifesto (Filippo Marinetti, 1907).	55
Şekil 41: Küçük Bir Dada Gecesi (Kurt Schwitters & Theo Van Doesburg, 1922)..	56
Şekil 42: Belleğin Azmi (Salvador Dali, 1931).	56
Şekil 43: The Blank Signature (Rene Magritte, 1965).	57
Şekil 44: Lady Gaga	63
Şekil 45: Bülent Ersoy	64
Şekil 46: Burhan Altıntop'un Evi	66

Şekil 47: Arabesk Sanatçılar	67
Şekil 48: Arabesk Pop Şarkıcılar	68
Şekil 49: Kitsch Oda Projesi (Kezban Arca Batıbeki).....	69
Şekil 50: “Revenge” dizi afişi - “İntikam” dizi afişi.....	70
Şekil 51: “Adını Feriha Koydum” dizi afişi - “Benjamin Button” film afişi.....	71
Şekil 52: “Ebru Gündeş” albüm kapağı - “Jennifer Lopez” albüm kapağı.....	72
Şekil 53: “Güneşi Gördüm” film afişi - “Tears Of The Sun” film afişi.....	72
Şekil 54: “Aşk-ı Memnu” dizi afişi - “Twilight” kitap kapağı	73
Şekil 55: Burdur Belediyesi Logosu	73
Şekil 56: Siirt Belediyesi Logosu.....	74
Şekil 57: Erzincan Belediyesi Logosu	74
Şekil 58: Adana Belediyesi Logosu	75
Şekil 59: Iğdır Belediyesi Logosu.....	75
Şekil 60: Batman Belediyesi Logosu	76
Şekil 61: Sinop Belediyesi Logosu	76
Şekil 62: Zonguldak Belediyesi Logosu	77
Şekil 63: Mutluluğun Resmi (Dianne Dengel).	78
Şekil 64: Sunflowers (Vincent Van Gogh, 1889).	79
Şekil 65: Kitsch Resim.....	80
Şekil 66: Gün Doğumu (Claude Monet, 1872).	81
Şekil 67: Kitsch Resim.....	81
Şekil 68: “Resim Sevinci” adlı TV programı (Bob Ross).....	83
Şekil 69: Kitsch Manzara Resmi (Bob Ross).....	83
Şekil 70: Mc Donald’s Logosu	84
Şekil 71: Coca Cola Logosu.....	85
Şekil 72: Nutella Logosu.....	85
Şekil 73: KFC Amblemi	86
Şekil 74: Starbucks Amblemi	86
Şekil 75: KitKat Ambalaj Tasarımı.....	87
Şekil 76: Jack Daniel’s Ambalaj Tasarımı.....	87
Şekil 77: Hırsızın Mona Lisa Tablosunu Gördüğü Sahne	88
Şekil 78: Hırsızın Mona Lisa Yerine Bir Markanın Halısını Tercih edip Götürdüğü Sahne.....	89
Şekil 79: Mona Lisa’nın Hırsızın Tercihi Sonrasında Ağladığı Sahne.....	89
Şekil 80: Self-Portrait with Thorn Necklace and Hummingbird (Frida Kahlo, 1940).	90
Şekil 81: Epilasyon Aleti Reklamı Afişi.....	91

SİMGELER VE KISALTMALAR

Çev.	Çeviren
Ed.	Editör
OMÜ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
s.	Sayfa
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Genel olarak sanatsal değeri ve derinliği olmayan genel beğeni düzeyine uygun kitsch, ucuz ve seri üretimi nedeniyle toplum tarafından kolay kabul edilmiş olabilir. Ancak sanat eğitimi almış kişilerin beğeni düzeyi toplumun genel beğenisinden farklı olabildiğini göz önünde bulundurmak gerekir.

Bu araştırmada grafik tasarım eğitimi veren belirli üniversitelerin ders programları ve ders içerikleri ele alınarak grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin estetik düzeylerinin gelişmesinde aldığı eğitimin etkisi incelenecektir.

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem durumu, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1 Problem Durumu

Kitlelere mal olmuş kötü beğeni olarak algılanan kitsch; abartı, rüküş, taklit, yüzeysel, ucuz, gösterişli, bayağı, ticarileştirilmiş ve estetik kaygısı olmayan kısır bir olgudur. Popüler kültürün bir ürünü olan kitsch kitlelerin kültürel gereksinimlerini sömürdüğü düşünülmektedir.

Broch, kitsch'in esasen kötü beğeni olmadığını, taklit ve tekrarlarla oluşturulan kapalı bir sistem niteliği taşıdığını da vurgulamaktadır. (Turhanlı, 2008).

Kitsch'in tehlikeli olduğu görüşünde olan Turani'ye göre, içinde bulunduğumuz endüstri çağındaki tüketim toplumunun kararsız insanı, bu ortamın hazırladığı sayısız tehlikelerle karşı karşıyadır. Bu tehlikelerden en büyüğü Almanların kitsch dedikleri değersiz ürüne sahip olan bir zevk körlüğüdür. Çağımızda yaşamın tüm alanlarına sinmiş olan kitsch, monarşiden endüstriyel teknoloji dönemine geçiş sırasında ortaya çıkmıştır. Bu birbirlerini izleyen, fakat birbirine zıt iki dönem, iki ayrı düşünce bütünlüğünün etkisine sahiptir. Monarşik dönemin düşünce bütünlüğü, binlerce yıl parçalanmamış ve hüküm sürdüğü çağların tüm kültürüne kendi damgasını vurmuştur.

Fakat monarşik dönemin düşünce bütünlüğü parçalanınca, bu kültürün eski biçim anlayışıyla yeni teknoloji çağına uygun ürün yaratma girişimi, kitsch denen bir uyumsuzluk işini ortaya çıkarmıştır. Özellikle yeniçağın mantığına varmak için gerekli kültür düzeyi eksikliği kitsch'in kaynağı olmuştur (Turani, 2003).

Yılmaz ise kitsch kavramını açıklarken daha çok sahtelik üzerinde durmuştur. Kitsch, başkasına adına bir yaşantı, sahte duygulardır. Kitsch biçeme göre değişirse de hep aynı kalır. Kitsch çağımızın yaşamında sahte, düzmece olarak ne varsa hepsinin özüdür. Kitsch müşterilerinden paraları ve hatta zamanları dışında hiçbir şey beklemez gibi görünür. Kitsch'in olmazsa olmaz koşulu, tam anlamıyla olgunlaşmış bir kültürel geleneğin hemen el altında bulunmasıdır; bunun buluşlarını, kazanımlarını ve gelişmiş kişisel bilincini, kitsch kendi yararına kullanabilir. Ondan araç gereçler, tuzaklar, yol yordam, kurallar, temalar alarak onları bir sisteme bağlar, kalanlarıysa yaşamından dışlar (Yılmaz, 2004).

Bu tehlikeleri yaratan nedenlerin en başında köyden kente göç yer almıştır. Clement Greenberg "Öncü ve Kitsch" adlı makalesinde bu tehlikeyi şu şekilde açıklamıştır. "Proleterya ve küçük burjuva olarak kentlere yerleşen köylüler yaşamlarını kolaylaştırmak için okumayı ve yazmayı öğrendilerse de, kentin geleneksel kültürünün tadına varabilmek için gerekli boş zamanı ve rahatlığı elde edemediler. Bu arada bir yanda kırsal kesimde bıraktıkları halk kültürüne olan beğenilerini yitirmiş, bir yanda da can sıkıntılarını giderme arayışı içinde olan kentleri doldurmuş bu yeni yığınlar, kendi yaşam biçimlerine, anlayışlarına uygun bir kültür sağlaması için toplum üzerinde bir baskı oluşturmuşlardır. Bu yeni pazarın gereksinimlerini karşılamak için yeni bir mal tasarlanıp geliştirilmiştir. Yapay taklitçi kültür ya da ucuz bayağı (kitsch) kültür: Gerçek, incelikli kültürel değerlere duyarsız, kayıtsız ama yine de ancak bir kültürün sağlayabileceği bir dönüşümün açlığını çeken yığınlara dönük bir etkinliktir" (Yılmaz, 2004).

Kitsch'in duygusallığıyla ön plana çıktığını vurgulayan Kahraman göre; kitsch ürünlerin tümü yoğun bir duygusallık yüklüdür ve üretiminde kullanılan nesnelere güzel, hoş, sevimli ve duygusaldır. Eğer resim söz konusuysa, yapılan çalışmalar soyuttan çok figüratif olmalıdır. Kişi, resmin duygusallığı karşısında kendisini güven içinde ve rahat hissetmelidir. Duygusallık, izleyene, dolaylı yollardan değil, doğrudan

iletilmelidir. Duygusallığı yaratan öğeler bireysel tercihler değil, evrensel kabul görmüş şeyler olmalıdır. Duygusal diye kabul edilmiş kavramları sorgulamamıza yol açan değil, onların duygusallıklarını bir kez daha onaylamamızı mümkün kılan ve sağlayan şeyleri kapsamalı ve içermelidir (Kahraman, 2005).

Kitsch kavramı tarihte tam olarak ne zaman çıktığı bilinmemekle birlikte kökeni, 1800'lerde Alman sanat piyasasında ucuz ve kolay pazarlanan resim ve eskizlere dayandığı görülmektedir.

Sanayi Devrimi ile birlikte sanat ticarileştirilerek değişik amaçlarla kullanılmaya başlanması, kültür endüstrisi kavramını ortaya çıkarmıştır. Kültür endüstrisi yüksek ve alçak kültürü birleştirerek iki sınıfa da tükettirmeye çalışmakta böylece sanat satılmak için üretilen metalara dönüşmektedir. Sanatı ticari bir meta hâline getiren kültür endüstrisi sanatı sanat yapan biricikliğini ve özerkliğini elinden aldığı sonucuna ulaşmaktadır.

Kulka' ya göre kitsch çoğu zaman bir sanatsal statü iddiasında bulunan ama genellikle ona atfedilmeyen formlar olarak görülür. Neden sanat statüsünün ona verilmediğini sorar. Kitsch güçlü aldatıcı yollara sahiptir. Kitsch alıcıları kitsch'i, kitsch olduğu için almazlar. Alıcılar bu formları sanat olduğu için almaktadırlar. (Pek çok insan aldıklarının kitsch olduğu söylendiği takdirde kendilerini hakarete uğramış kabul ederler.) Kulka kitsch'in temel olarak iyi sanat eserlerinden değil daha alt düzey veya kötü olanlarından da ayrıldığını belirtir. Kitsch ve sanat arasındaki fark yalnızca nicelik olarak değil aynı zamanda nitelik olarak da bulunur. Bunun sonucu olarak kitsch, diğer artistik veya estetik başarısızlık türlerinin devamı olmayan kendine özgü bir kategori oluşturduğunu; kitsch'i kötü sanattan ayıran şeyin estetik bir yoğunluğunun olmaması sonucu saydam oluşu biçiminde tanımlar. Kulka kitsch'in iyi veya kötü sanata özgü karakteristiklerin hiç birini taşımadığını, kitsch'in ana kusurunun seçimlerdeki aşırılığı olduğunu söyler. Kitsch'imsi etkisine temel teşkil eden Gestalt içerme özelliğinin yanında, kitsch'e özgü nitelikler tamamen serbest olmamaktadır. Buradaki seçimde aşırılık onları silip atabileceğimiz anlamında değildir. (Kitsch resmin belli bölgelerini silmek veya kullanılan renkleri kaldırmak onun etkisini azaltacaktır.) Bu özel niteliklerdeki bolluk farklı farklı alternatif alanların arasında serbestçe birbirinin yerine konulabilirlik anlamayı taşımaktadır. Böylece

kitsch bir anlamda öğelerin belirli özelliklerini hizmet etmeyi reddetmektedir. Her ne kadar kitsch, bir sanat eserinin bütün formal özelliklerini taşısa da sanat işlevine sahip değildir, der Kulka (Aslışen, 2006).

Günümüzde her yerde kitsch'e rastlayabilmekteyiz. Hediyelik süs eşyaları, röprodüksiyon posterler, resimler, kartpostallar, ...v.s. Hayatın her alanına yayılmış olduğu gözlemlenen kitsch olgusu tüm kesimdeki insanların karşısına çıkmaktadır. Günümüz toplumunun sanatı kültürel bir etkinlik yerine eğlence aracıymış gibi görmeleri ve kitsch'i bilinçsiz bir şekilde yaşam tarzı hâline getirmesi nedeniyle toplumumuzda köklenip insanların estetik beğenilerini çürüttüğü düşünülmektedir. Sanat eğitimi alan özellikle de grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin şekillenmesinde büyük rol oynayan kitsch'in grafik tasarım derslerinde bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde kullanımının incelenmesi gerekmektedir.

1.1.1 Problem Cümlesi

"Grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin estetik düzeylerinin şekillenmesinde kitsch olgusunun rolü nedir?" sorusu bu çalışmanın problem cümlesi olarak belirlenmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin, kitsch ürünler tarafından etkilenmesindeki nedenlerin ortaya konması ve bu beğenin olumsuz etkilerinden nasıl korunulması gerektiğinin sorusuna yanıt bulunması bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, kitsch olgusunun grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin estetik düzeylerinin şekillenmesine etkisi nedeniyle önem arz etmektedir.

1.4 Sayıtlar

Kitsch olgusunun etkilerini incelemek amacıyla, kaynaklarda görüşlerine başvuru uzmanların alanlarında yeterli olması.

1.5 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi ABD, Grafik Anasanat Dalı'ndan oluşmaktadır.

Araştırmanın örnekleme, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden oluşmaktadır.

1.6 Tanımlar

Bu bölümde araştırmanın temel kavramlarına ilişkin tanımlar verilmiştir.

Algı: Sanat olgusunda algı, bir anlamda hissetme, farkına varma sürecini ifade eder ki buna artistik hoşlanma ya da artistik duygu da denebilir (Erinç, 2004).

Beğeni: Güzelliğin insanda yarattığı öznel duygu. Sanat eserlerini, duyum ve deney yoluyla yargılama; iyi ve güzel yönlerle eksiklik ya da hataları ayırt edebilme yetisi. Kişisel bir tercih ya da hoşlanma (Keser, 2005).

Estetik: Haz ve güzelliğin ilkeleriyle sanat eseri ve sanat eserinin algılanması ile ilgili olan; insanların güzelliğe nasıl tepki verdiği, zevkin evrensel mi yoksa görecemi olduğuyla ilgilenen felsefe dalı (Keser, 2005).

Grafik Tasarım: Sanatçının özgün yorumuyla, bir mesaj iletme, basılma, iletişim araçlarında kullanılma amacıyla; yazı, resim gibi görsel öğelerin bir araya getirilerek oluşturduğu, bir görsel iletişim sanatıdır (Becer, 2006).

Kitsch: Sanatsal değeri olmayan, göstermelik, bayağı, rüküş gibi tanımlamalar yüklenebilen kitsch, estetik değeri pek bulunmayan, genel beğeni düzeyine indirgenmiş biçimlerin kullanıldığı, temel kaygısı sanatsal bir yapıya sahip olmak yerine, sanatsal gibi gösterilen bir etkilemeyle yoğun olarak tüketilmek üzere yapılandırılmış ürünleri tanımlamak için kullanılmaktadır (İlbeyi, 2009).

Sanat: Bir duygunun bir tasarımın veya bir güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü, ve bu metotların sonunda ulaşılan üstün yaratıcılık (Erinç, 1995).

Sanat Eğitimi: Sanat eğitimi; yaratıcılık eğitiminin ön planda tutulduğu, ıraksak düşünmenin geliştirildiği, her öğrencinin kişisel gelişimi ve eğilimleri paralelinde yönlendirilmeye çalışıldığı en güvenilir ortamlardan biridir (Buyurgan, 2012).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Sanat Nedir ve Sanatçı Kime Denir?

Kitsch sanata benzeyen ama sanat olmayan, sanattan beslenen bir olgu olduğu düşünülmektedir. Kitsch'i anlamak için önce sanat, sanat eseri ve sanatçının özelliklerini tanımlamak gerekmektedir.

2.1.1 Sanat Tanımlamaları

Sanat kelimesi Arapça bir kelime olup, sana'a kökünden gelen "yapmak, üretmek" anlamında bir mastardır. Sanat, en genel anlamıyla yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olarak anlaşılır. Tarih boyunca neyin sanat olarak adlandırılacağına dair fikirler sürekli değişmiş, bu geniş anlama zaman içinde değişik kısıtlamalar getirilip yeni tanımlar yaratılmıştır. Sanat "19. yüzyıldan itibaren günümüze kadar gelen ve pek değişikliğe uğramayan anlamı ile bir duygunun, bir tasarımın veya bir güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü, bu metotların sonunda ulaşılan üstün yaratıcılıktır" (Erinç, 1995). Sanatın insanlık tarihinin her döneminde var olduğu görülmektedir. Sanat için yapılan tanımların bazıları şunlardır:

Munro'ya göre; "Sanat doyurucu estetik yaşantılar oluşturmak amacıyla dürtüler yaratma becerisidir". Sanat güzel ile uğraşır. Güzel göreceli bir kavramdır. Kendi içinde tutarlı bir bütünlüğü taşıyan şey çirkin acı verici iğrendirici bile olsa estetik açıdan güzeldir. "Sanat nesnel ve öznel yaklaşımlara göre farklı açıklanır. Nesnel yaklaşımda sanat toplumsal etkilerle öznel yaklaşımda ise salt bir bireysellikle yaratılır".

Kant'a göre; sanatın kendi dışında hiçbir amacı yoktur. Onun tek amacı kendisidir. Güzel sanatı ancak deha yaratabilir.

Hegel'e göre; sanattaki güzellik doğadaki güzellikten üstündür. Sanat insan aklının ürünüdür. Kendisine doğanın taklidinden başka amaç bulmalıdır.

Tolstoy “İnsanın bir zamanlar yaşamış olduğu duyguyu kendinde canlandırdıktan sonra aynı duyguyu başkalarının da hissedebilmesi için hareket ses çizgi renk veya kelimelerle belirlenen biçimlerle ifade etme ihtiyacından sanat ortaya çıkmıştı” demektedir.

Croce; güzelliğin yerine anlatımı öne çıkarır. Sanat, sezginin ve anlatımın birliğidir. Bireysel ve teorik bir etkinliktir. Doğa, sanatçının yorumu ile güzel olabilir.

Güzel kavramının, insanoğlunun beslenme, büyüme, korunma, uyuma, üreme gibi, temel ihtiyaçlarıyla açık seçik bir ilişkisi yok gibi gözükmektedir. Fakat bu biyolojik yaklaşımın yanı sıra, bir diğerk psikolojik olgu da, insanoğlunun “güzel”e yaklaşımıdır. İnsanoğlunun bütün tutum ve davranışları bu tutum ve davranışlara ayırdığı zihinsel ya da zamansal süre bakımından ele alınırsa, ağırlığının “güzel”e dönük eylemlerden oluştuğunun hemen fark edilebilir. Örneğin; bir insan korunma ve örtünme gereksinimini karşılamak amacı ile bir gömlek almak istediğinde, bu temel gereksiniminin farkına varması çok kısa bir zaman süresi içinde olduğu hâlde, O gömleği seçmesi, umulandan da fazla bir süreyi kapsar. Çünkü bu seçme işlemi sırasında gereksinim ikinci plana itilir ve öne daha güzel en güzel gömleği seçme, seçebilme kaygısı çıkar. Bu tutuma bakarak, insanoğlunun güzele karşı eğilimleri de tıpkı birincil (ilkel) güdüler gibi iş görür denebilir (Erinç, 1995). İnsanın güzeli bir gereksinim olarak hissetmesi yaradılışının bir parçası olarak görebiliriz. Zaman, yaşam şartlarına göre sanatın amacı değişse bile insanı insan yapan diğerk canlılardan ayıran özel bir güç olduğu söylenebilir.

İnsanoğlunun sanatı, mağarada yaşayan insandan günümüz insanına kadar geçen süreçte artan ve değişen amaçlarıyla farklı ihtiyaçlarını karşılamak için gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Buna paralel olarak sanata verilen anlamlarda değişmiş ve giderek farklılaşmıştır. Başlangıçta, bir hammaddenin elle işlenmesi ve bir yarar amacı gözetilerek ona biçim verilmesi anlamında, sanat (ars) ile zanaat (tekhne) birbirine yakın, benzer etkinlikler olarak benimsenmiştir. Sanat anlamına gelen latince “ars” ile yunanca “tekhne”, etimoloji açısından aynı anlamı taşır: “pratik kurullarla belirlenmiş bir zanaatı uygulama”. Platon ve Aristoteles gibi antik düşünürler, sanat sözcüğünü bu anlamda kullanmışlardır. Sanatı, bir teknik ve bilgi-beceri olarak açıklayan Aristoteles, “Sanat -burada zanaat- (tekhne), doğru bir akıl

yürütmeye dayanan ve insanın bir yaratış ortaya koymasını sağlayabilen bir yetenektir” der. Bundan ötürü bu filozoflar, sanatı düşündüklerinde, hem dokumacıyı, dülgeri, ok atanı ya da balıkçıyı yani zanaatı; hem de ressamı, mimarı, heykeltciyi ve şairi, yani sanatı aynı anlamda düşünmüşlerdir. Eski çağlarda zanaatkar ile sanatçı arasında bir ayırım olmadığı gibi, toplumsal üretim içinde, teknik nesnelere ile sanat nesnelere arasında da bir kopukluk yoktur. Eski çağların birçok dilinde karşılaşılan bu sanat ile zanaat özdeşliği, daha sonra güzel sanatlar (beaux arts) kavramının ortaya çıkmasıyla ortadan kalkmıştır. Yani bir yarar amacı taşıyan nesnelere değil, hiçbir çıkar gözetmeksizin yalnızca hoşlanmak amacıyla nesnelere üretilmesi sanatın anlamını ve amacını değiştirmiştir. Böylece sanatın anlamı giderek gelişmiş ve yeni kavramlar ortaya koymuştur; “Duygu” (Duyumdan da beceriden de farklı), “esin” (Bilimsel olmayan bir bilgi türü), “beğeni yargısı” (Alımlayıcıları, nesnelere işlevsel ya da çıkar gözetmeyen bir bağıntı kurmalarına göre sınıflandırır) ve “anlatım” (Sanat yapıtının, hem eşyanın ne olduğunu, hem de sanatçının kişiliğini ortaya çıkaran özel bir alan olmasını sağlar) (Bozkurt,1995).

Sanayi Devrimi ile birlikte sanat ticarileştirilerek değişik amaçlarla kullanılmaya başlanmıştır. Adorno sanayi devriminin sonucu olarak ortaya çıkan “kültür endüstrisi” kavramının binlerce yıl ayrı kalmış yüksek ve düşük kültür alanlarını ikisinin de zararına olacak şekilde birleştirmeye çalıştığı görüşündedir.

Kültürün özel bir alanı olan sanatın amacının birleştirmeci bir anlayışla kar etmek için değiştirilmesi “sanat için sanat” terimini akla getirir. “Sanat için sanat”, Benjamin Constant tarafından ilk kez 1804’de kullanılmıştır ve şu düşüncüyü özetler: “Sanat, sanat içindir ve hiçbir amacı yoktur; her amaç sanatı soysuzlaştırır”. Bu terim akademik ve kuralcı geleneğe, romantik ruha ve izlenimcilerdeki el değmemiş bakış inancına kaynaklık ettiği gibi; 19. yüzyılın başında sanat yapıtının özerkliğini ortaya koyan biçimsel araştırmalara da zemin hazırlamıştır. “Sanat için sanat” anlayışının, nesne ile istenci, içerik ile formu ayıran bu, estetikleştirici ve figüratif yorumu bugün de geçerli olmakla birlikte, iki büyük sanat akımı karşısında gerilemek zorunda kaldı. Bunlardan birincisi, güzel ile yararlı, sanat ile bilgi, kültürlü seçkinler ile yığınlar arasında ilintiler yaratarak “sanat nesnesi” ile “sanayi nesnesi” arasındaki kopuşa karşı çıkan akımdır. Sanatlardan ve zanaatlardan çizime, sanayi estetiğinden Bauhaus’a kadar, modern kentlerimizde olduğu gibi sanayinin ürettiği nesnelere de sanat ile

yaşamı birleştirmek söz konusuydu ve artık sanatı, piyasadan ayırmak olanaksızdı. Algısal ve toplumsal mekânımızda ki biçimsel ve resimsel kurucu öge, sanatçının elinden kaçmıştı. Fakat zanaatkârın ve hatta işçinin değil; bu ayrıcalık artık, tasarımcının, yani reklamcının, renk uzmanının, çizim danışmanının, şehircinin eline geçti. İkinci akım ise, 19. yüzyılda benimsenmiş başlıca temel ilkeleri yıktı. Soyut sanatla figürü bozdu, gerçeküstücü sanatla konuyu başkalaşıma uğrattı, pop art'la nesnelere parçaladı, kinetik sanatla ışığı ayıştırdı, siyasal sanatla da toplumsal anlamları eleştiriden geçirdi. Buna koşut olarak çağdaş öncü sanatçılar, yeni maddeler, yeni gereçler, yeni fırçalar aradı; kavram, saptama, jest ve sanatçının kendi bedeni bile bu tür resim araçları oldu. Bu durum, sanat sözcüğünün anlamında büyük değişikliklere yol açtı: duygulanım (affection) ve istek, duygunun ve anlatımın yerini aldı, olumsuzlaşan ya da ötesine geçilen toplumsal hayal gücü ürünü, esini kapladı (Bozkurt, 1995).

Sonuç olarak doğadan başka bir şey olan sanat, günümüzde çoğunlukla, kültürün karşıtı, tersi olarak, “karşı kültür” (Anticulture) olarak karşımıza çıktı (Bozkurt, 1995).

2.1.2 Sanatçı

“Sanat yoktur, yalnızca sanatçılar vardır” der Gombrich. Bu görüşe paralel olarak insanlık tarihi boyunca anlamı sürekli değişmiş, hayatın içinden insanın en yaratıcı etkinliği olarak ortaya çıkan sanatı, tamamen sanatçılara borçlu olduğumuzu söyleyebiliriz. Toplumsal dönüşümlerle değişen insan değiştikçe sanatı da değişmiş ve farklı anlamlara bürünmüştür. Bugün hayranlıkla izlediğimiz pek çok sanat yapıtının yapımcısına, belli bir tarih diliminde de olsa, sanatçı denmediği düşünülürse, ya da “bunu ben bile yaparım” denilen bir resmin yapımcısına “büyük sanatçı” dendiği hesaba katılırsa, sanatçı sıfatının pek de kolay anlaşılabilir bir şey olmadığı açıklığa kavuşacaktır. Resim sanatında, Gombrich'e göre birçoğunu, gerçekte görmekten hoşlanacakları şeyleri tablolar da görmek isterler. Doğal olarak böyle düşünüldüğünde, pek çok resim sanat eseri, dolayısıyla bu resimleri yapanlarda sanatçı sayılacaklardır (Erinç, 1995).

Bozkurt'a göre sanatın en temel özelliği, belirli bir nesne üretmeyi amaçlayan ve bir tasarım ya da kurmaca sonucunda ortaya çıkan bir etkinlik olması, insanın yaratıcı gücüne bağlı bulunmasıdır. Sanatın bu özelliği, sanatçının kişiliği ile yakından ilişkisi olan “biçem” (style) kavramıyla önemli bir koşutluk gösterir. Genel anlamda,

sanatçının özgünlüğünü oluşturan, onun kendisine özgü biçemidir. Biçem bu anlamda, sanatçının bütün ürünlerinde görülen bir özellik olarak, aynı zamanda o sanatçının kendi dalına getirdiği yeniliktir. Örneğin; Rembrandt'ın gölge ışık-teknikleri ya da Van Gogh'un fırça vuruşları, hem bu sanatçıların biçemlerini belirleyen öğeler, hem de onların resim sanatına getirdikleri yeniliklerdir. İşte bütün bu öğeler göz önünde tutulduğunda sanatın ayırt edici özelliklerinden en önemlisi “yaratıcılık” (creativite) ortaya çıkar. “Özgünlük” ve “biçem” kavramlarının birleştiği bu özellik aynı zamanda, doğal süreçlerin oluşum biçimlerinin hep aynı olmasına karşılık, sanatsal yaratının “tek olma” niteliğini de içerir. Bu niteliği ortaya çıkaran da sanatçının yaratıcı kişiliğidir (Bozkurt, 1995).

Sanatçı için ortaya atılan ve sanat eserinin oluşmasını sağlayan pek çok öğeyi de içeren bu açıklamalardan hareket edersek, bir sanatçının temel özelliklerini açıklayabiliriz. Erinç'e göre bir insanı sanatçı yapan en genel nitelikleri şöyle sıralanabilir:

Her sanatçı kendi alıcısını kendi yaratır. Belli şeyleri algılayabilecek kimselere seslendiği düşüncesinden hareketle eser verir. Yani sanatçı kişi ürün vermeye başladığında, potansiyel bir alıcıyı varsayar. Yapıtından en azından haz duyabilecek alıcılar yaratır.

Bir yapıtın yansıttığı dünya, ne denli gerçekçi olursa olsun yine de bir ideolojik dünyadır. Çünkü gerçekçilik de bir sürü görsel ideolojiden yalnızca bir tanesidir. Yani sanatçı kendine özgü bir bakışla çevresine bakar ve bu bakışı yaratan bir ideolojinin, bir savın ya sahibi ya da yandaşı olur.

Sanatçı, sadece duygularını başarıyla yansıtmakla yetinmemeli aynı zamanda belli bir duyguyu ya da duyguları o sanat eseri ile ilişki kuran alıcıya da aşılabilmesi ve onun duygularında bir değişme, bir gelişme sağlamalıdır. Bu ise, sanatçının sezgi ile ifade arasındaki büyük boşluğu kendine özgü, onu o yapan tekniği ve üslubu ile doldurabilmesi demektir. Tolstoy günlüğünde, duygularını anlatabilmek, aktarabilmek için çok uzun süre oturup düşündüğünü, fakat doğru sözcüğü bir türlü bulamadığını söyler. Yaratıcılık da, işte bu doğru sözcüğü, yani doğru aracı bulmaktır.

Sanatçı, alanının bütün tekniklerini özümsemiş, özümsemediğinin de ötesine geçmiş olmalıdır. Sanatçının az ya da çok yaratıcı bir kişiliği vardır, yaratıcı bir niteliği bulunmaktadır ve onun hem özgürlüğü, hem de özgünlüğü buradan gelir. Sanatçı, tüm engellere karşın, konusunu, tekniğini kendi sabrıyla, kendi iradesiyle, kendi duygularıyla bulur, ayıklar ve yine özgürce yorumlayarak kullanır. Sanatçı, yaşadığı

dünyanın bilincinde olan ve bu bilinci kullanabilen kişidir. Sanatçı, sanatı bütün olarak kavrayabilen, onun her alanında geçerli ve yeterli edinim sahibi olan, fakat sanat dünyasına dilediği bir yanından salt ürün vermek için giren kişidir.

Yukarıdaki tanımlamaları toparlayarak sanatçıyı Aristoteles'in sanata yaklaşımından hareketle son olarak şöyle tanımlayabiliriz: "Zekâsı, sezgisi, yeteneği ve bilgisiyle doğayı tekrar işleyebilen ve bu işlem sonunda da kendine özgü bir güzel yaratabilen kimse" (Erinç,1995).

2.1.3 Sanat Eseri

Sanat eseri, sanat ve sanatçı kavramları gibi aydınlanma çağından bu yana çok farklı iddiaları içermiştir. Sanat tarihine baktığımızda; Sanat okullarına göre, psiko-sosyal, sosyo-politik akımlara, ideolojilere göre, kültürel, ekonomik koşullara, propagandalara, modalara göre, kimi yapıt sanat eseri sayılmış, bir estetik obje kabul edilmiş, kimi ise reddedilmiştir. Kimine paha biçilememiş, kimi ise beklenmedik bir anda gözden düşmüştür (Erinç, 1995).

Doğada bulunmayan yalnızca insanın bilinçli ve amaçlı olarak tasarladığı yaratıcı, hayal ürünü olan, estetik öğelere sahip eser olarak tanımlayabileceğimiz "sanat eseri" nin doğal nesnelere farkı, sanatın niteliğini de ortaya koyar. Doğal süreçler sonucunda ortaya çıkan nesnelere (kristaller, sarkıt ve diktler, arı peteği ya da örümcek ağı, mercanlar gibi oluşumlar) ve doğa manzaraları bir anlamda güzel olsalar da, sanat yapıtı olarak kabul edilmezler. Aynı şekilde güzel olarak algılanan canlılar, hayvan ve bitkiler de sanat yapıtı değildir. Ayrıca olağan ve sıradan nesnelere genellikle sanat yapıtının karşıtı sayılmışlardır; çünkü sanat yapıtını, doğal oluşumlardan farklı olarak, belirleyen belli başlı özelliklerden biri özgünlük (originalite), diğeri de onun tek, biricik (unique) olmasıdır. Eğer bir Mimar Sinan, bir Michelangelo, bir Dede Efendi, bir Shakespeare, bir Beethoven yeryüzüne gelmemiş olsaydı, doğal olarak yapıtlarını alımlanamazdı. Çünkü her sanat yapıtı onun yaratıcısına özgülenmiştir ve ondan başkasına bağlanamaz. Buna göre, örneğin seri olarak üretilen çok sayıda yapıtın sanatsal değeri, tek bir örneği olan bir yapıttan daha düşüktür (Bozkurt, 1995).

Bir yapıtın sanat eseri sıfatını kazanması için gereken özellikler Erinç'e göre iki odakta toplanabilir. Bunlardan ilki sanatsal koşullardır ve üç alt gruptan oluşmaktadır:

Bir yapıtın sanat tarihi içerisinde değer taşıması, Bir yapıtın antika kavramına uygun bir değer taşıması, Bir yapıtın, çağdaş ve çağcıl sanat kuramları açısından değer taşıması.

Erinç'e göre herhangi bir yapıtta bu üç değerden biri varsa o yapıtta sanat eseri denir. Kimi eserlerde bu değerlerden ikisi, hatta üçü bir arada da olabilir. Sanatsal olmayan yollar ise; Ekonomik nedenlerle bir yapıtta bir değer yakıştırılması, Politik nedenlerle bir yapıtta bir değer yakıştırılması, İdeolojik nedenlerle bir yapıtta bir değer yakıştırılması, Medya aracılığı ile bir yapıtta bir değer yakıştırılması.

Sanatsal kabul edilmeyen bu dört koşulla bir yapıt, sanat eseri olmasa da belli bir zaman dilimi için de sanat eseri olarak adlandırılmış olabilir. Doğal olarak, buradaki değer bir yakıştırma değeridir ve yapıtın kendi özgün değeri olarak kabul edilemez. Özellikle içinde yaşadığımız post-modern dönemde sanat yapıtı olarak adlandırılan şeylerde, bazen bu dört koşulun her birinin, ya da bir kaçının birlikte oluşturduğu güçlü bir etki ile karşılaşan biz alıcılar, o yapıtın değerinin bir yakıştırma olduğunun farkına bile varamayabiliriz (Erinç, 2004).

2.2 Estetiğin Temel Kavramları; Estetik ve Güzel Kapsamında, Estetik Yargı ve Ahımlama Estetiği

2.2.2 Estetik Beğeni ve Estetik Yargı

Estetik kaygılardan uzak olduğu düşünölen kitsch olgusunu algılayabilmek ve kavramak için estetiği bilmek gerekmektedir.

Estetik: haz ve güzelliğin ilkeleriyle sanat eseri ve sanat eserinin algılanması ile ilgili olan; insanların güzelliğe nasıl tepki verdiği, zevkin evrensel mi yoksa görecemi olduğuyula ilgilenen felsefe dalı (Keser, 2005). Felsefe disiplninde güzelliği onun ve tabiatını anlamının anahtar temalarından biri estetiktir. Yunanca duygu, duyum ve algı anlamlarına gelir. Felsefede doğruluğu temel alan mantığın ve iyiliği temel alan ahlakın yanında üçüncü inceleme alanı güzelliği temel alan estetiktir (Ergün, 2010).

Genel olarak baktığımızda kitsch sanatsal değer taşımasa da tüketicisinde bir haz duygusu yarattığı düşünölmektedir. Geniş bir beğeni kitlesi bulunan kitsch ürünler üretilirken evrensel beğeni ölçütü dikkate alındığı bilinmektedir. Kitlelerin bu denli kitsch ürünleri tercih sebebini irdeleyebilmek için estetik beğeni ve yargı üzerinde de durmak gerekmektedir.

Estetik beğeni, genel anlamıyla sanatta ve doğada nesnelere estetik özelliklerine göre ayırt etme olarak tanımlanır. “ ‘Beğeni’, nesnenin denetiminde olan bir şeye bana özgü bir tepkide bulunmak demektir” (Townsend, 2002). İnsanın beğenmediği herhangi bir şeyin estetik boyutunu yakalaması mümkün değildir. Örneğin; halk müziğini beğenmeyen bir insan onu ne dinler, ne de inceliklerini fark edebilir. Ancak bir şeyi gerçekten beğenen bir insan, onun detaylarındaki inceliklerden etkilenir. “Beğeni, en yalın anlamıyla güzeli çirkinden ayırt edebilme yeteneği; estetik olanı tanıyabilme, “estetik nesneyi” seçebilme yetisidir. Belirli sanat ve doğa nesnelere haz alma yeteneği, sanat ve doğa nesnelere oluşturan öğeleri saptama ya da bunların belirli özel niteliklerini ayırt etme yetisi olarak da tanımlanabilir” (Aykut, 2008).

Hepimizin yakından bildiği ve gündelik hayatta da sık sık işittiği ve bol bol kullandığı, skolastikten gelen bir söz vardır: De gustibus non est disputandum (Zevkler, beğeniler üzerine tartışılmaz) (Tunalı, 2010). Bu cümleden yola çıkarsak, herkesin bir beğenisi vardır. Biri kırmızıyı biri yeşili beğenebilir. Her insanın beğenisi farklı olabileceği için beğenilerin sorgulanmasının ve yargılanmasının yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Kısaca; beğenin doğrusu, yanlış, ölçüsü ve kuralı olmaması gerekmektedir.

Beğeni, her ne kadar nesneye bağlı ve kişisel bir şey olsa da belli bir kültür çerçevesine bağlıdır. Bir sanat yapıtına dair o yapıtın bir değer kazanmasını sağlayan kültür faktörleri bilinmiyorsa, yapıtın izleyicide bıraktığı etki yalnızca duyulur izlenimler yani duyumlar olmaktan öteye geçmemektedir. “Genel olarak kültürler, belli özellikleriyle birbirlerinden ayrılırlar. Objeye yorumu veya kavrayışı dünya görüşü, dini görüş yönünden birbirlerinden belli karakter özellikleriyle ayrılırlar. Bu ayrılık, değer yargılarında, estetik beğenide de kendini gösterir. Bu, tarihi kültürler için doğru olduğu gibi, günümüz kültürleri için de doğrudur” (Tunalı, 2011).

Beğeni alanındaki görecelilik, değişik kültürlerde ortaya çıkar elbette fakat bir önceki paragrafta bahsettiğim beğenin kişisel bir şey olması durumu, aynı kültür çevresinde bulunan insanların aynı beğeniye sahip olmamaları ile ortaya çıkar. O kültürün içinde bulunan fakat bulunduğu kültüre ait sanat değerleriyle ilgili herhangi bir bilgiye ya da eğitime sahip olmayan kişi, o kültürün değerlerine sahip bir sanat yapıtına karşı beğeni geliştiremeyecektir. “Belli bir kültür çevresi içinde yaşayan her insana, aynı kültür

fenomenleri aynı şeyi söyler mi? Şüphesiz aynı şeyi söylemez. Örneğin bir Schubert veya bir Stravinski müziği her Avrupalı için aynı değeri taşımaz. Çünkü eğitim görmüş Avrupalı vardır, eğitim görmemiş Avrupalı vardır. Eğitim diyebiliriz ki, beğeniyi belirleyen ikinci önemli faktördür. Sanat, yalnız belli bir kültüre dayanmakla kalmaz, aynı zamanda özellikle eğitim isteyen bir fenomendir. Çünkü sanat, sanat tavrı, estetik tavır almasını bilenlere ancak kendini açabilir. Bu da ancak bir özel eğitimle olabilir. Şu hâlde eğitim, özellikle estetik eğitimi, sanatı anlama ve onu değerlendirme bakımından bir ön şarttır. Örneğin Süleymaniye Camii’ni sadece dini tavır içinde algılayan bir kimse için, o bir sanat eseri değil, sadece bir dini objedir. Bu bakımdan estetik tavır alma, estetik beğeni için zorunlu bir şart olup, bu da her şeyden önce bir eğitime dayanır” (Tunalı, 2011). Beğeni konusunda evrensel bir beğeni ölçütü geliştirilip geliştirilemeyeceği, beğeni konusundaki tartışmalardan biridir. Sanatın çok boyutlu yapısı gereği böyle evrensel bir ölçütün varlığından söz etmek mümkün değildir. Fakat güzelliğin evrenselliğini savunan idealist düşünürler, beğenin de evrensel bir ölçütü olduğunu ileri sürmektedirler.

Estetik araştırma bir nitelikler araştırması olduğuna göre, bu araştırmada ortaya konulacak yargılar da nitelik yargıları olacaktır. Bu yargılar, ayrıca, bir varoluşsal durumdan çok bir değer belirlediklerine göre, değer yargıları olacaktır (Timuçin, 2005). Genel anlamda nitelik yargıları güzel, çirkin, iyi, kötü gibi değerlerle ilgilidir. Örneğin; “ne kadar büyük bir tablo” yargısı değil, “ne kadar güzel bir tablo” yargısı nitelik yargısıdır diyebilmekteyiz.

Hoşa giden bir şeyi ifade ederken güzel kelimesi kullanılmaktadır. Kant hoş ve güzel değerlerinin birbirinden ayrılması gerektiği görüşündedir. Kant’a göre, hoş dediğimiz şey başkadır, güzel dediğimiz şey başka. Hoş, kaynağı duyuşsal olan, duyulara dayanan, kişisel eğilimlerimizle ilgili olan bir şeydir. Bir yemekten, bir havadan, bir kokudan hoşlanma gibi. Biri pirzola sever biri imambayıldıyı, biri arpejden hoşlanır, biri galion’dan. Biri kıştan hoşlanır biri yazdan hoşlanır. Bunların her biri, kendi hoşlanması yönünden haklıdır, çünkü burada söz konusu olan hoşlanmalar, o kimselerin kişisel eğilimleri ve duyu nitelikleriyle ilgilidir. Bunlar üzerinde herhangi bir tartışma olamaz, çünkü kişisel eğilimlerin hüküm sürdüğü bir alanda tartışılacak ve dolayısıyla üzerinde uzlaşılacak bir prensip ve bir temel, yani ortak bir prensip ve temel yoktur. Çünkü her insanın eğilimleri ve duyu nitelikleri kendine özgüdür ve bu

bakımdan, her hoşlanma haklıdır ve meşrudur (Tunalı, 2010). Hoş olanın güzel olabilmesi için kendine göre olmasından daha fazlası gerekmektedir.

Estetik yargı genel kılan şeyi Kant şöyle açıklamıştır: Güzelden duyulan hazzın, güzelden duyulan hoşlanmanın zorunlu bir haz veya hoşlanma olmasından ve bundan ötürü de, bütün insanlardan ortak olan fert-üstü bir hoşlanma, bir haz olmasından ileri gelir. “Bu tablo, bu şiir, bu heykel güzeldir.” dediğimizde, ondan duyduğumuz haz, sadece bizim duyduğumuz bir haz ve hoşlanma değildir, tersine onları herkes güzel bulacaktır, onlardan herkes aynı hazzı duyacaktır, çünkü böyle bir hoşlanma ve haz, bütün insanlarda ortaktır, bütün insanlarda fert-üstü bir yeti hâlinde zorunlu olarak vardır (Tunalı, 2010). Estetik yargının genelliği ve zorunluluğu ortak estetik duygulara dayanmaktadır. Bu duygular ideal bir değer olmalı herkes için uyuşan kurallara dayanması gerekmektedir.

Bu kurallardaki zorunluluk subjektif bir temele dayandığı için, objektif ve mutlak bir zorunluluk değil de, sadece örnek bir zorunluluk olacaktır. Örneğin su 100C°’de kaynar, dediğimizde, bu nasıl herkes için genel geçer bir yargı ise, “bu güzeldir” dediğimiz zaman da verdiğimiz beğeni yargısı, böyle genel geçer, zorunlu bir yargıdır. Yalnız şu farkla ki, birincisi mutlak zorunluluğu ve genel geçerliliği gösterdiği hâlde, ikincisinin örnek bir zorunluluğu genel geçerliliği vardır (Tunalı, 2010). Örnek beğenin ortak fikir oluşturması insanların benzer belli özelliklerinin bir araya gelmesiyle oluştuğunu kabul edersek, aynı kültür ve aynı çevreye sahip insanların bir sanat eserine bakış açısı ortak olur diyebiliriz.

Belli bir kültür çevresi içinde yetişmiş bir insan için, bir başka kültür çevresi ile ilgili bir kültür fenomenini, örneğin bir sanat eserini anlamak, onu değerlendirmek güçtür, çoğu zaman da hatta bu imkânsızdır. Batı kültürü ile hiç teması olmamış bir kimse için, bu kültürün en değerli ürünleri hiçbir şey ifade etmez. Örneğin, bir Beethoven müziği böyle bir kimseye gürültüden farklı gelmeyecektir. Çünkü böyle bir insanda, o müziği bir sanat eseri, bir değer objesi yapan sanat ve kültür faktörleri eksiktir; bu müziğin onda bıraktığı izlenim, sadece duyulur izlenimler, yani duyular olacaktır (Tunalı, 2010). Hâlbuki sanat eseri kültürel bir varlıktır. Bazen aynı kültür çevresinde de beğeni yargılarının çeşitliliği olabilir. Bu durumda beğeni yargılarını etkileyen başka faktörlerde bulunmaktadır.

Beğeni donmuş, statik bir şey değildir, tersine, gelişen, oluşan daha doğrusu eğitime muhtaç bir yetidir. Bunun içindir ki, estetik eğitim görmüş, beğenisi incelmış bir kimsenin vereceği estetik yargı, böyle bir eğitimden yoksun kalmış bir insanın vereceği estetik yargıdan tabii olarak farklı olacaktır ve yine tabii olarak bunların estetik yargıları arasında herhangi bir uzlaşım bulunmayacaktır. Örneğin; biri klasik batı müziğini sever, biri alaturkayı beğenir. Klasik müzik öbürüne hiçbir şey söylemediği gibi, ona da alaturka hiçbir şey söylemez. Demek oluyor ki her sanat; ister müzik ister resim ister heykel ve tiyatro olsun, belli bir estetik ve sanat eğitimi ister. Böyle bir eğitimin gerçekleşmediği hâllerde, beğeni yargıları birbirleriyle uzlaşmaz bir şekilde dağılırlar ve farklı olurlar. Böyle bir hâlde sanat ile sanat olmayış arasındaki kesin sınırlar ortadan kalkar, kaybolur (Tunalı, 2010). Öyleyse sanat eğitimi estetik yargı için belirleyici bir faktördür, diyebiliriz.

Bu gün herhangi bir ülkede meydan gelen bir kültür fenomeni, örneğin bir moda, en kısa zamanda dünyanın en uzak köşelerine kadar yayılıyor. Yalnız moda da değil sanatta da her yeni hareket, yankılarını bütün ülkelerde aşağı yukarı bulmaktadır. Örneğin sürrealizm, abstrakt sanat, taschisme aşağı yukarı dünyanın her yerinde geçen sanat akımlarıdır. Böyle bir kültür birliğine doğru gelişen bir dünyada, eğitim de ulusal olmaktan çıkıyor, daha insani, daha international bir özellik elde ediyor. Sinema, tiyatro başta olmak üzere, bütün öbür sanat faaliyetleri karşısında insan, ulusu ne olursa olsun, kendini bir insan, bir dünya insanı ve bir dünya yurttaşı olarak duyuyor ve eğitim de insanlığın ve kültürlerin birliği amacını güdüyor (Tunalı, 2010). Günümüzde insanların eğitim seviyesi artarak devam ediyor, bunun yanı sıra kültürel bir birleşimde olabilir. Böyle bir durumun var olduğunu kabul etsek bile beğeni farklılıkları en aza inecek fakat ortadan tamamen kalkmayacak. Çünkü beğeni yalnız kültür ve eğitim bakımından değil insanın psişik yapısı bakımında da görecelidir. O hâlde diyebiliriz ki, beğeni üzerinde tartışılabilir, hatta uzlaşılabilir. Ama ne var ki, bu uzlaşım mutlak değil, görecelidir (Tunalı, 2010).

2.2.3 Alımlama Estetiği

Kitsch bireysel tercihlerle belirlenen şeyler değil, evrensel kabul görmüş kavramları sorgulamadan onaylamamızı sağlayan bir olgu olduğu düşünülmektedir. Alımlama estetiği ise tüketiciyi ön plana çıkaran, farklı bakış açıları sunan bir yöntem olması kitsch'in evrensellik ilkesiyle ters düşmektedir.

Alımlama kavramı latince “recipiere” den gelmekte ve “karşılama, alma, bir eserin etkisi” anlamlarında kullanılmaktadır. Alımlama, yazarın metninde bıraktığı boşlukları okuyucunun kendi yaşam tecrübesinden ve metninden yararlanarak doldurmasıdır, bu boşlukları yorumlamasıdır (Ekiz, 2007).

Alımlama estetiği tüketiciyi ön plana çıkaran yöntemin adıdır. Yapıtlar birden çok anlam içerir; çok katmanlıdır onlar, bir veya birkaç perspektif onların çözümlenmesi için yeterli olmaz. Sayısız bakışa, sayısız yanıt veren yapıtlara doğal olarak çok katı kuralları olmayan, asıl yaratıcı olarak gördüğü tüketiciyi öne çıkaran “Alımlama Estetiği” yöntemidir (Özbek, 2013).

Wolfgang Iser’e göre “boşlukların doldurulması”, Roman Ingarden’e göre “belirsiz alanların belirli hâle getirilmesi”, Yılmaz Özbek’e göre ise “düzensizliklerin kendi aralarında düzen kurduklarını saptamak ve bunu çözümlenektir” alımlama (Özbek, 2005).

Nazan İpşiroğlu’na göre izleyicilerin bulguları sanatçıların düşüncelerine, çıkış noktasına uymayabilir. Bu izleyicinin yapıta yeni boyutlar katması demektir. Yapıt yaratıldıktan sonra artık yaratıcısından bağımsız bir yaşam sürer. İzleyicinin alımlamasıyla, her dönemin, ona kattığı yeni alımlama boyutlarıyla yaşar yapıt (İpşiroğlu, 2010).

Miro alımlamayı şu şekilde açıklamıştır. “Resimlerimden herkesin kendine göre bir anlam çıkartma olasılığını dışlamıyorum. Bir iş adamının işi ile ilgili bir yol, bir öğrencinin herhangi bir sorununa yanıt bulabileceğini düşünüyorum. Resmin vereceği yanıtın türü çok geneldir ve her çeşit alanda uygulanabilir.”

Sanat yapıtına sanatçı can vermektedir. Fakat yaşamasını sağlayan tüketicidir, diyebiliriz. Yapıt çok boyutlu, derinliği, boşluğu ve belirsizliği olan ve her tüketiciyle farklı anlam kazanarak tamamlanmaktadır. Yani asıl yaratma üretme değil, tüketme sürecinde, tüketicinin birikimleriyle oluşmaktadır. Tüketici birikimleri çevreye ve zamana göre değişmekte ve gelişmektedir. Bu demek oluyor ki aynı yapıtı aynı tüketici farklı zamanlarda farklı anlamlandırabilir.

Alımlama Estetiğine göre farklı perspektiflerden farklı anlamlar çıkarılan bir sanat yapıtı başarılıdır, diyebiliriz. Öyleyse, her tüketicide aynı hisleri uyandıran, aynı anlam taşıyan, kolay anlaşılabilirliği olan kitsch ürünlerin sanatsallığından bahsetmemiz doğru olmayacaktır.

2.3 Kitsch ve Kitsch'in Sanattaki Yeri

2.3.1 Kitsch Kavramı ve Özellikleri

Kitlelere mal olmuş kötü beğeni olarak algılanan kitsch; abartı, rüküş, taklit, yüzeysel, ucuz, gösterişli, bayağı, ticaretleştirilmiş, estetik kaygısı olmayan kısır bir olgu olarak kabul edilmektedir.

İngilizce 'sketch' (taslak) sözcüğünün bozulmuşudur kitsch. Münih'te İngiliz ve Amerikalı alıcılar için piyasaya sürülen ucuz resimleri gösterirdi. Genel olarak sanatsal değeri olmayan, ucuza satın alınabilen genel beğeni düzeyine uydurulmuş nesnelere dile getirir" (Lukacs, 1988).

Kaynaklara göre, kitsch ürünlerin en önemli özelliği basit anlaşılabilirliği ve derinliğinin olmamasıdır. Bazen abartı renklerle, bazen abartı bir duygusallıkla karşımıza çıkmaktadır. Bazı görüşler kitsch'in ortak noktasını sahtelik olduğunu söylemektedir. Kitsch'in babası olarak kabul edilen "Ağlayan Çocuk" tablosunda olduğu gibi ağlamak "bu kadar kusursuz güzel olur mu?" dedirtir insana. Aslında insanları yormayan bu özelliği sayesinde insanların tercih sebebi olduğu için büyük bir beğeni kitlesi yakaladığı savunulmaktadır (Şekil 1).



Şekil 1: Ağlayan Çocuk (Bruno Amadio, 1911-1981).

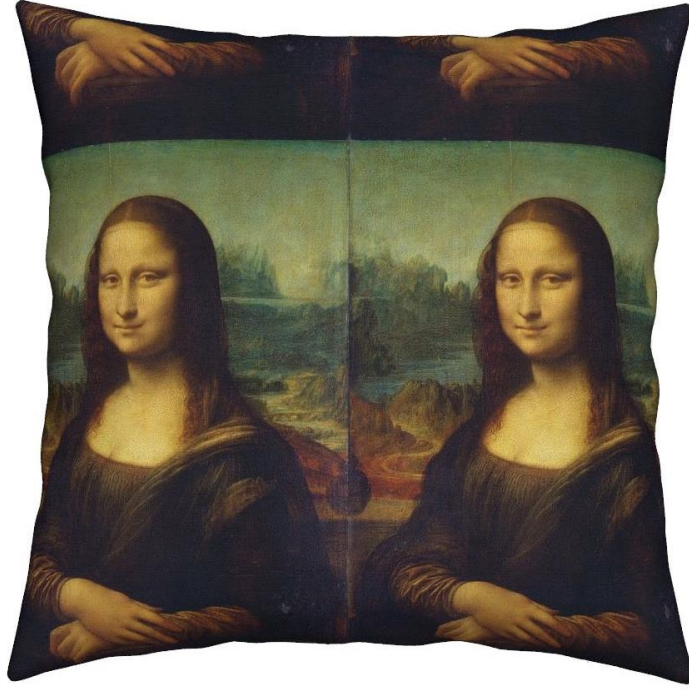
Motiflerin kolay tanınabilirliği kitsch'in en önemli özelliğinden biridir. Kitsch'in tanımı bazen yetersiz kalabilir. Kulka' ya göre bir kişi bir şeyin kötü bir biçimde resmedildiğini söylediğinde nitelik açısından konuşuyor demektir. Ağlayan çocuk yetenekli bir ressam tarafından daha canlı resmedilebilir, ancak bundan dolayı sanat olmaz! Kitsch bir ressam resim tekniklerini eski ustalarından öğrenmek isteyecek, onları taklit edecektir. Bu Greenberg'in "Eski kültürlerin yaşam kanını emmek" diye tarif ettiği şeydir (Greenberg, 1965).

Kitsch hakkında görüşlere göre, kitsch orijinalikten ve sanatsallıktan uzak taklit yolunu seçmiştir. Tekrar eder çünkü farklı olanı sevmez hep bildik olanı kullanır. Geçmiş sanat akımlarının tekniklerinin izlerini taşıdığı manzara tablolarını, toplum

tarafından tanınmış sanat eserlerinin rprodüksiyonlarını çoğaltmış ve endüstri pazarının bir parçası hâline getirmiştir (şekil 2, şekil 3, şekil 4, şekil 5, şekil 6). Kitsch her kesimin ulaşabileceği uygun fiyatlarla piyasaya sürülerek yeni bir ticari ürün hâline gelmiştir. Böylece popüler kültürün önemli bir parçası olmuştur.



şekil 2: Lamplight Manor (Thomas Kinkadee).



Şekil 3: Mona Lisa Baskılı Yastık (Leonardo Da Vinci).



Şekil 4: Guernica Baskılı Çanta (Pablo Picasso).



Şekil 5: Yıldızlı Gece Baskılı T-shirt (Vincent Van Gogh).



Şekil 6: Sarı Kırmızı ve Mavili Kompozisyon Desenli Mobilya (Piet Mondrian, 1921).

Tarih boyu sanatçılar kadın figürlerini resimlerde çok kullandıkları görülmektedir. Çünkü kadın vücut hatları erkeklere göre daha estetik ve güzel olduğu bilinmektedir. Kitsch için güzellik kavramı önemli olduğu için resimlerde çokça sevimli hayvan ve güzel kadın figürleri tercih ettiği görülmektedir (Şekil 7, Şekil 8).



Şekil 7: The Widow (Frederick Dielman).



Şekil 8: Tina (Joseph Henry Lynch).

Kitsch dolaylı olarak yaşanan bir tecrübe, taklit duygulardır. Kitsch çağımızda, hayatta ne kadar sahte şey varsa hepsinin bir simgesidir. Kitsch müşterilerinden paraları hariç hiçbir şey talep etmiyormuş gibi davranır. Onların vakitlerini bile istemez (Greenberg, 2010). Çünkü kitsch alıcıyı yormadan tüketiciye hazır hâlde gelmektedir.

Kitsch ilkeleri açık ve nettir. Nesnelere bakacak olursak, onların gerçek kalıplarına asla uymadıkları görülür. Ya fazladır, ya eksik. Süslemede renkler havai fişek tadını arar. “En önemlisi” der Moles: “Malzeme olduğu gibi asla kabullenilmez”. Tahta mermere benzetilebilir sözgelimi, çinko bronza (Batur, 1990).

Geçmişinden kopamayıp yeniçağa ayak uydurmak bu kültür karmaşası ortaya çıkararak yeni bir kültürü doğurmuştur. Anlamak için çaba gerektirmeyen, düşündürmeyen, açık, net, kolay ve içinde yoğun miktarda duygusallık bulunduran, sanat eseri kadar güzel, hatta daha güzel, gerçek olamayacak kadar çok güzel olan ve ucuz olarak mal edilen kitsch; bu kültürün bütün beklentilerini karşılamaktadır. Kitsch bazen bir melek biblosunda bazen bir çocuk tablosunda hayat bulur (Şekil 9, Şekil 10, Şekil 11, Şekil 12, Şekil 13).



Şekil 9: Çocuk Tablosu



Şekil 10: Kitsch Obje



Şekil 11: Kitsch Obje



Şekil 12: Kitsch Obje



Şekil 13: Kitsch Objeler

Kitsch yüksek kültür tarafından dışlanarak, alt kültürün ihtiyaçlarını gidermek amacıyla ortaya çıkmıştır. Alıcılarının sanat değeri taşıdığına inandığı, sanat eseri olarak gördüğü kitsch'i, aslında bir sanat ürünü olarak tanımlayabiliriz. Köklü kültürün geçmiş yıllarda sanat eseri olarak kabul gördüğü ürünler, sonraki yıllarda

kitsch olarak nitelendirilebilir. Bunun sonucunda da kitsch değişerek gelişerek kalıcılığını sürdürecektir.

2.3.2 Kitsch Sanat ve Camp Kitsch

Sanat, 19.yüzyıldan itibaren günümüze kadar gelen ve pek değişikliğe uğramayan anlamı ile bir duygunun, bir tasarımın veya bir güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü, bu metotların sonunda ulaşılan üstün yaratıcılıktır (Erinç, 1995).

Endüstri devrimi ile sanat ticarileştirilmiştir. Bu durum kültür endüstrisi kavramını ortaya çıkarmıştır. Kültür endüstri sanatın biricikliğini ele geçirip onu ticari bir döngünün içine sokmuştur. nce ihtiyaç gibi gösterdiği sanat ürünlerini tkettirmeye sonra yeni ihtiyaçlar için üretmeye başladı. Bu durum tüketilen ürünü işlevsellik niteliğinden çıkarmış, tüketicide hizmet vermek yerine tketicideyi kölesi hâline getirmiştir (şekil 14, şekil 15, şekil 16).



şekil 14: İç Mekan Dekorasyonu

sorar. Kitsch güçlü aldatıcı yollara sahiptir. kitsch alıcıları kitsch'i, kitsch olduğu için almazlar. Alıcılar bu formları sanat olduğu için almaktadırlar. (Pek çok insan aldıklarının kitsch olduğu söylendiği takdirde kendilerini hakarete uğramış kabul ederler.) Kulka kitsch'in temel olarak iyi sanat eserlerinden değil daha alt düzey veya kötü olanlarından da ayrıldığını belirtir. Kitsch ve sanat arasındaki fark yalnızca nicelik olarak değil aynı zamanda nitelik olarak da bulunur. Bunun sonucu olarak kitsch, diğer artistik veya estetik başarısızlık türlerinin devamı olmayan kendine özgü bir kategori oluşturduğunu; kitsch'i kötü sanattan ayıran şeyin estetik bir yoğunluğunun olmaması sonucu saydam oluşu biçiminde tanımlar. Kulka kitsch'in iyi veya kötü sanata özgü karakteristiklerin hiç birini taşımadığını, kitsch'in ana kusurunun seçimlerdeki aşırılığı olduğunu söyler. Kitsch'imsi etkisine temel teşkil eden Gestalt içerme özelliğinin yanında, kitsch'e özgü nitelikler tamamen serbest olmamaktadır. Buradaki seçimde aşırılık onları silip atabileceğimiz anlamında değildir. (Bir kitsch resmin belli bölgelerinde silmek veya kullanılan renkleri kaldırmak onun etkisini azaltacaktır.) Bu özel niteliklerdeki boşluk farklı alternatif alanların arasında serbestçe birbirinin yerine konulabilirlik anlamayı taşımaktadır. Böylece kitsch bir anlamda öğelerin belirli özelliklerini hizmet etmeyi reddetmektedir. Her ne kadar kitsch, bir sanat eserinin bütün formal özelliklerini taşısa da sanat işlevine sahip değildir, der Kulka (Aslışen, 2006).

Kitsch ve Sanatın arasında değişik bir bağ vardır. Aralarındaki ilişkilere dönemlere göre değişen özellikler göstermektedir. Genel olarak kitsch'in sürekli biçimde "gerçek" sanat alanından beslendiği söylenebilir. Bunun sayısız örneği vardır. En basit biçimiyle gerçek sanat yapıtlarının fabrikasyon kitsch kopyaları yapılabilmektedir. Evler röprodüksiyon tablolarla, bahçelere alçıdan dökülme Venüs'lerle, salonlar taklit Barok koltuk takımlarıyla doludur (Tanyeli, 1990), (Şekil 17, Şekil 18).



Şekil 17: Venüs Heykeli Kopyası



Şekil 18: Barok Koltuk Takımları

2.3.2.1 *Camp Kitsch*

Camp yüksek kültür için üretilen bir form olarak görülür. Kullanıcıya yönelik kamu, geniş ve varlıklı olduğu için yüksek kültürün ticari dağıtımcıları onlara hizmet vermeye çalışır. Onların cüzdanlarına uygun kültür ürünleri bulmaya, hatta yüksek kültürün içeriğini onlara göre değiştirmeye çaba gösterir. Örneğin 1960'ların ortalarında Susan Sontag gayet mantıklı olarak Camp'ın yaratıcı yüksek kültürün bir biçimi olduğunu savunmuştu. Ama büyük bir hızla bu fikir kullanıcıya yönelik kamuya satıldı ve kabul görüldü. Çünkü böylece bir yüksek kültür öğesini eğlence olarak kullanma fırsatını ele geçirmiş oldular (Gans, 2005).

Campın asıl içeriği doğal olmayana sevgisidir. Yapay olana ve abartıya Camp estetikçiliğin belirli bir biçimidir. Bu dünyayı estetik bir fenomen olarak görmenin yoludur. Bu yol camp yolu, güzelliği esas almaz, her şeyi yapaylık derecesine, stilizasyonuna göre değerlendirir. İçeriğe karşı tarafsız bir davranış oluşturur. Söylemese bile campın hassasiyeti güdümsüz politikayı dışlayan en azından apolitiktir (Sontag, 1964).

Kitsch asla ironi değildir. Onun kolaylıkla acıklı olarak algılanmasının sebebi budur. Yüksek ya da aşkın kitsch dünyanın ne kadar umutsuz gözüktüğünü göstermeye değil, insana değer vermeye çalışır. İronik figüratif ressam kitsch değildir “camp”tir ve sanat dünyasına aittir. Camp üreten bir sanatçı tipik olarak Kitsch bir motifi sanat bağlamında kullanacaktır. Örneğin, insan duru bir göl kenarında bir ren geyiği resmi tasavvur edebilir, bu durumda Camp sanatçı aynı zamanda “YÜZMEK YASAKTIR” tabelasını da resmedecektir (Nerdrum, 2010).

İkinci Dünya Savaşı'nın son bulmasından bu yana birçok sanatçı bir kışkırtma olarak ya da girişimlerinin popüler boyutunun altını çizmek için kitsch'e başvurmuşlardır. 1981-1987 arasında East Village'in yan yana galerilerinde sergiler açan bazı New York'lu sanatçıların yapıtlarındaki post modern anlayış kitsch'in yeniden ortaya çıkışını desteklemiş ve bu sanatçılar eserlerinde çeşitli biçimler altında ortaya çıkan zevksizliği yüceltmişlerdir. Mike Bidlo, Arch Conelly, Keith Haring, Rodney Alan Greenblat, Ashley Bickerton, Keeny Scharf gibi sanatçılar bu tip uygulamalar yapar (Aşlışen, 2006).

Köpek Balon, kıvrılmış balonlardan köpek formunda yapılmıştır. Normal boyutlardan çok daha büyük, yansıtıcı ve pırıltılı bir yüzeye sahiptir. Bir çocuğu ilk bakışta büyüleyebilecek güzelliğe sahiptir (Şekil 19).



Şekil 19: Balloon Dog (Jeff Koons).

Jeff Koons, herkesin anlayabileceği ironik bir yaklaşımla pop art ürünleri kullanarak sanat yapmayı amaçlamıştır. Sıradan nesnelere reproduksiyonlarını devasa boyutta paslanmaz çelikten yaparak, ayna yüzeyli balon hayvanlar gibi ilgi çekici ürünleri ile tanıtmıştır (Şekil 20, Şekil 21, Şekil 22).



Şekil 20: Micheal Jackson and Bubbles (Jeff Koons).



Şekil 21: Sacred heart (Jeff Koons).



Şekil 22: Pink Panther (Jeff Koons).

2.3.3 Kitsch'in Sanat Tarihi'ndeki Yeri

Kitsch kavramının kökeni 1800'lerde Alman sanat piyasasında ucuz ve kolay pazarlanan resim ve eskizlere dayanmaktadır.

Bayağı (kitsch), Batı Avrupa ve Amerika'nın halk yığınlarını kentleştiren ve evrensel okur-yazarlık denilen olguyu gerçekleştiren endüstri devriminin bir ürünüdür (Yılmaz, 2004). Sanayi devrimiyle başlayan bu süreç seri üretimle daha da yaygınlaştığı bilinmektedir.

Kitsch'in ilk örnekleri romantizm ve sanayi devrimi ile ortaya çıkmıştır. Popüler beğenin en yaygın olduğu ve tüketim endüstrisinin en fazla etkilendiği orta sınıfın kültürü olan kitsch, 19. ve 20. yüzyılda sanayi devrimi ile kitlesel olarak üretilip dağıtılma imkânı bularak büyük kitlelere açıldığı zaman yaygınlık kazanmıştır. Hermann Broch, romantizm ve kitsch arasındaki benzerlik ile ilgili olarak: "Romantizmin kendisi kitsch olmasa bile kitsch'in anası olarak kabul edilebilir ve öyle anlar olur ki, çocuk annesine o kadar benzer ki insan ikisinin arasındaki farkı anlayamaz" der (Türk, 2001). Seri üretim tekniğiyle sanatı yozlaştırdığı düşünülen kitsch elit kesimin ve kilisenin elinde olan sanatı alarak halkın beğenisine indirgediği kaynaklarda belirtilmektedir. Kitsch duygusal ihtiyaçları besleyen, romantik bir dünya görüşü olan romantizm ile aynı nostaljik paralelliğe sahip olduğu düşünülmektedir.

Öyleyse kitsch'in ortaya çıkışında Sanayi Devrimi'nin yanı sıra romantizminde etkisi olduğu söylenebilir.

Kitsch; halkın istediğini ifade eden, ama sanat için bir anlam taşımayan, yeni gibi görünen ama özünde sanat eserlerini taklit eden bir durumdur. Kitsch'in bu dönemde doğmasının iki sebebi vardı; seri üretimle birlikte el ile eser arasına makinenin girmesi ve realizme yönelen sanat anlayışı (Özleyen, 2002). Böylece endüstri devrimi sayesinde kopyalanan sanat eserleri halkın ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kitsch ürünler olarak piyasaya sürüldü.

Greenberg'e göre kitsch, endüstri devrimi ile kırsal kesimden kentlere gelen yığınların oluşturduğu hastalıklı bir beğenin sonucudur. Kentleri dolduran bu yeni yığınlar, bir yanda da can sıkıntılarını giderme arayışı içinde olduklarından, kendi yaşam biçimlerine, anlayışlarına uygun bir kültür sağlaması için toplum üzerine baskı oluşturdular. Bu yeni pazarın gereksinimini karşılamak için yeni bir mal tasarlanıp geliştirildi: Yapay, taklitçi kültür ya da ucuz, bayağı (kitsch) kültür: Gerçek, incelikli kültürel değerlere duyarsız ve kayıtsız ama yine de ancak bir tür kültürün sağlayabileceği dönüşümün açlığını çeken yığınlara dönük bir etkinliktir (Yılmaz, 2004).

Kitsch'in Türkiye'de ortaya çıkışı da Osmanlı Devleti'ne kadar uzanmaktadır. "19. yüzyıl sonunda Osmanlı Devleti'nin geçirdiği ekonomik ve sosyal değişimler ve bu dönemde Batı'ya açılma eğilimleriyle birlikte sanayileşmenin ülkeye girmesi Osmanlı İmparatorluğu'nu ekonomik yönden çökertmek amacıyla işlevsiz ama görkemli, gösterişli mimari ve düzenlemelerin uygulanması, klasik değerlere ulaşmış geleneksel mimari ve dekorasyonun bırakılması, kökenleri Anadolu'da ilk çağ kültürlerine değin inen geleneksel sanat ve el sanatları ürünleri yerine Avrupa tüketim mallarının piyasaya egemen olması ve bu ortamın kitlelere kısa sürede üstten baskı ile kabul ettirilmesi, geleneksel ve işlevsel bir zevkin üstüne gölge düşürmüştür. Azınlıkların ve onların etkisinde kalan kent soylularının yarattığı yapay görüş, tüketim amacıyla kitlelere yaygınlaştırılmıştır. Kitle bu yeni üretimi özümsemeden kabul etmiş ve kitsch için verimli bir temel oluşturulmuştur" (Madra, 1989). Türkiye gibi hızlı bir batılılaşma evresine giren ve çoğunluğu köy kökenli olan bir ülkenin toplumu kitsch kültürün benimsenmesini hızlandırmaktadır.

2.4 Grafik Tasarımda Kitsch Olgusu

2.4.1 Grafik Tasarımın Tarihsel Gelişimi Sürecinde Kitsch Olgusu

Grafik tasarım; yazı, resim ve fotoğraf öğelerinden oluştuğu için tarihide bu öğelerin tarihi ile ilişkilidir. Bunlardan en eski tarihe dayanan resim, 30- 40 bin yıllık bir geçmişe sahiptir.

Grafik Tasarım ve tasarımcının kökenleri, hissettiklerini, korkularını, mesaj ve beklentilerini çizimlerle anlatmaya çalışan ilkel insana kadar uzanır. İnsanlar, sosyal, biyolojik ve kültürel bir varlık olarak; hayatlarını emniyetli bir şekilde sürdürebilmek için, topluluk hâlinde yaşamak zorunda olmuşlardır. Bu durum, insanlara birbirleriyle iletişim kurma gereksinimini doğurmuştur. Bu iletişim boyutunu keşfeden insanlar, sembolik yapıyı keşfetmiş, bu yapının gösterdiğinden daha çok şey ifade edebildiğini öğrenmiştir. Doğal bir güdüyle düşüncelerini ifade edebilecek işaret ve semboller yaratmıştır (Uçar, 2004). Grafik tasarım tarihi bu mağara resimlerine dayandırılarak iletişimin ilk örnekleri olarak değerlendirilebiliriz (Şekil 23). İÖ 4.yy'da yazının başlaması ve 1450'lerde Johann Gutenberg'in hareketli matbaayı bulması grafik tasarım tarihi için önemli gelişmeler oluşturmaktadır.



Şekil 23: Lascaux Mağrası

İngiltere’de başlayan ve 1760’tan 1840’a kadar uzanan dönem içine yayılan Endüstri Devrimi, sosyal ve ekonomik yapıda köklü değişimlere yol açmıştır. 1780’lerde James Watt’ın geliştirdiği buhar makineleri mekanik sürecini başlatmıştır. Bunun sonucunda topraklarda çalışan iş gücü fabrikalara yönelerek, şehirler hızla büyümeye başlamıştır. Teknolojinin kitlesel üretimde kullanılmasıyla ürünlerdeki birim maliyet düşmüş, bir tarafta yaşam standartları yükselirken diğer tarafta işçilerin sosyal sorunları artmaya başlamıştır. Sağlıksız çalışma koşulları, düşük ücretler ve işsizlik gündemden inmeyen sorunlar hâline gelmiştir. Madde; doğal, manevi ve estetik değerlerin önüne geçmiştir. (Becer, 2015). Seri üretimle kitap dergi üretimi arttığı için grafik tasarımın öneminin de arttığı söylenebilir. Fakat fabrikasyon üretim sanat ürünlerini pazar metası hâline getirmesi ve sanatçının da bu düzene ayak uydurmak zorunda kalması seri üretimin olumsuz sonuçlarını doğurmaktadır.

Günümüzde grafik tasarım büyük ölçüde bilgisayar programları aracılığı ile yapıldığı için grafik sanatlar, güncel teknoloji ile hep iç içe olmaktadır. Örneğin; Fotoğrafın icadı, bilgisayarın bulunuşu, dijital basım tekniklerinin gelişmesi gibi yenilikler diğer sanatlara göre grafik sanatlarını daha çok etkilediği düşünülmektedir.

Grafik tasarımın üç ana işlevi bulunmaktadır, bilgi verme, ikna etme ve kimlik açıklama. Bir grafik tasarım ürününde, bu üç işlev ya tek tek, ya da ikisi veya üçü bir araya yerine getirilebilir (Karamustafa, 2003). Örneğin, küçük bir otobüs biletinden büyük bir billboard'a, giydiğimiz T-shirt'e, okuduğumuz dergiye, doldurduğumuz vize başvuru formuna, bilgisayarımızda programın menüsüne, yoldaki dur işaretine, sokak tabelasına kadar grafik tasarım ürünleri bize bilgi vermekte, bizi bir davranışta bulunmaya ya da bulunmamaya ikna etmekte, düzenlemekte, harekete geçirmekte, konumlandırmakta, kimlik belirlemekte, dikkat çekmekte ve keyif vermektedir (Karamustafa, 2003). Kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle herkesi grafik tasarımcı yapma olanaklarına sahip günümüz teknolojisi, artık her türden insanın sanat ihtiyaçlarını karşılamaya devam etmektedir.

2.4.1.1 Arts and Crafts

İngiltere’de 19. yüzyılın sonuna doğru ortaya çıkan arts and crafts hareketi, sanat ve el sanatları anlamına gelmektedir. Kaynaklarda, endüstri devriminin sosyal, ahlaksal ve sanatsal karmaşasına bir karşı çıkış olarak değerlendirilmektedir. Bu akımın öncüsü

olan William Morris, ucuz ve kalitesiz seri üretimin yerine, kişisel ve elle üretilen tasarım anlayışını savunmaktaydı. Bu akım birçok sanatçı tarafından benimsenerek, geleceğe yön veren tasarım atılımları geliştirdiği söylenmektedir. İleriki yıllarda da sanat ve el sanatları değil, sanat ve endüstriyi birleştirme adına uyarlamalar yapılacağı düşünülmektedir.

Sanat ve zanaat ayrımını ortadan kaldırmayı ve endüstrileşmenin karşısında el emeğine dayanan üretimi yeniden canlandırmayı savunmuştur. Böylelikle, ilk amacıyla çağdışı kalmış bir ayrımı yıkmayı denerken, bunu Ortaçağ'a özgü bir üretim biçimiyle başarmaya çalışmıştır. Dolayısıyla bir yanda ilerici bir işlevi olmuş, öte yanda ise, yıkılan bir anlayışın savunuculuğunu yapmıştır. Gününün geçerli sanatsal anlayışı olan eklektisizme karşı çıkıp, özgün bir sanat arayışı içinde oluşu, arts and crafts'ı bugün modern sanatın ilk aşaması saymaya olanak vermektedir. El emeğini ve özgün yaratmayı yüceltişi ileride art nouveau akımını büyük ölçüde etkileyecektir. Sanatsal yaratmada toplumsal sorumluluk kavramını endüstri çağında ilk ortaya atan akım da, yine arts and crafts'dır. Bu niteliğiyle ise, Werkbund'u ve Bauhaus'u etkilemiştir. Arts and crafts eyleminin düşünsel temellerini formüleştirenler J. Ruskin ile W. Morris'tir. Ruskin, özellikle endüstriye ve onun getirdiği bireyselliği yıkıcı düzene karşı çıkışı, Ortaçağ'a dönüş savunuculuğuyla olacaktır. Buna karşı, Morris, hem akımın sosyalist düşünceyle birleşen toplumsal sorumluluk görüşünün yaratıcısıdır, hem de tasarım ve sanatsal üretime katılıp ürünler vermiştir (Sözen ve Tanyeli, 2005).

Arts and crafts mimarlıktan, duvar kâğıdına, mobilyaya ve kitap tasarımına kadar uzanan her alanda örnekler ortaya koymuştur. Tüm üretimin gerisinde ortak bir düşünsel temelin varlığına karşın, ortak bir biçim dili yaratmıştır. Mimarlıkta halk mimarlığını tarihte ilk kez gündeme getiren arts and crafts, yapılarında halk mimarlığına özgü bir yalınlığı ve üretim biçimini dener. Bu alandaki en ünlü örnek W. Morris'le P. Webb'in tasarladıkları Red House'dur (Şekil 24).



Şekil 24: Kırmızı Ev (Red House) (William Morris ve Philip Webb).

Duvar kâğıdı, grafik ve tekstil tasarımı gibi alanlarda ise, daha çok üsluplaştırılmış bitkisel örgeler kullanan bir anlayış getirmiştir (Sözen ve Tanyeli, 2005), (Şekil 25).



Şekil 25: Tekstil Desen Dizayn (William Morris).

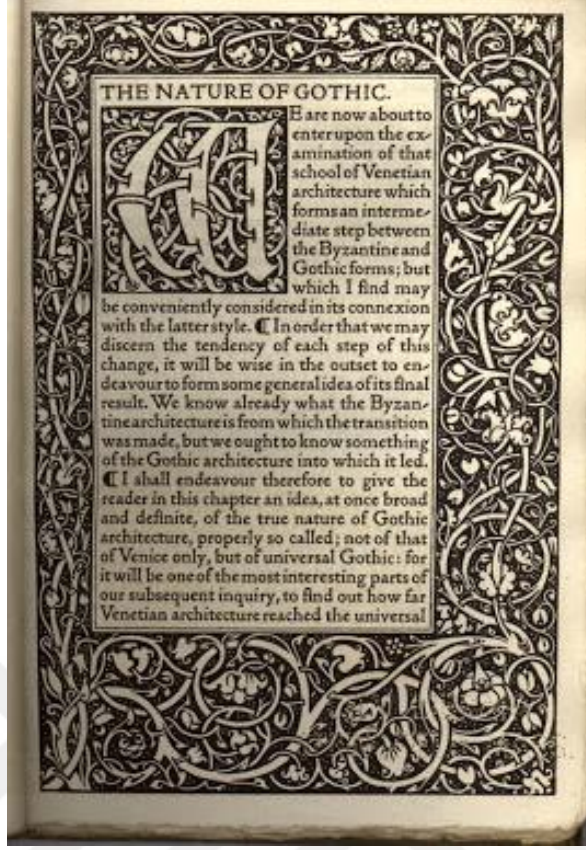
Akımın öncülerinde William Morris, ucuz ve kalitesiz kitlesel üretime karşı çıkıyor; daha kişisel ve elle üretilen bir tasarım anlayışını savunuyordu. Bu akımın felsefesini oluşturan kişi, yazar ve yayıncılıkla uğraşan John Ruskin'di. Ruskin, ticarete dayalı bir ekonomiyi reddediyor, sanat ve toplum arasındaki ilişkinin Rönesans'la birlikte zayıflamaya başladığını iddia ediyordu. Ruskin'e göre, teknoloji ve endüstrileşme sanatı toplumdaki koparmış; tasarım, estetik ve yaratıcılıktan nasibini almamış

birtakım mühendislerin uğraşı alanı hâline gelmişti. Ruskin Ortaçağın Gotik katedrallerdeki zarif tasarım ve süsleme anlayışının yeniden canlandırılması, doğaya ve bireye dönülmesi gibi çözümler öneriyordu. Tasarımcı William Morris; Ruskin'in görüşleri doğrultusunda, zarif elyazması kitaplar hazırladı (Şekil 26). Roman ve Gotik üsluplardan esinlenen yazı karakterleri tasarladı (Becer, 2015).



Şekil 26: "Canterbury Efsaneleri" Kitabından Bir Sayfa Tasarımı
(William Morris, 1896).

William Morris'in kurduğu Kelmscott Basımevi baskı sanatı ve tipografiye yeni bir boyut getirdi (Şekil 27). Kelmscott'dan etkilenen Amerikalı yazı tasarımcısı Frederick Goudy, İtalyan ve Fransız Rönesansı döneminin tipografi tasarımından esinlenen ve günümüzde de yaygın olarak kullanılan "Goudy" adındaki yazı karakterlerini tasarladı (Becer, 2015), (Şekil 28).



Şekil 27: The Nature of Gothic, Kelmscott Basımevi
(John Ruskin ve William Morris, 1890).



Şekil 28: “Goudy” Yazı Ailesi (Fredick Goudy).

Kaynaklara göre ucuz ve seri üretime karşı başlatılan bu direniş, el sanatlarına dönüşü amaçlarken ortaya çıkan el emeği ve işçilik yüksek maliyeti ortaya çıkarmıştır. Söz konusu bu durum zanaatçılara iş imkânı sağlarken, endüstriyel ürünlere göre pahalı olan el sanatı eserler genellikle zengin koleksiyoncular tarafından tercih edildiği söylenmektedir. Ekonomik gücü yeterli olmayan kesimin el emeği ürünlerin yerine sanatsal değeri olmayan, endüstriyel taklit ürünleri (kitsch ürünleri) tercih etmesine sebep olduğu düşünülmektedir.

2.4.1.2 Art Nouveau

19. yüzyılda yükselen modernist yöntemlere karşı “dürüst” el işçiliğinin tarafındakiler zamanla “nostaljik” olarak nitelendirilmiştir. Zira batı sanatını girdiği çıkmazdan kurtarabilme umuduyla kabul edilen, süsün son direnişi sayılabilecek art nouveau’nun modernist sanat tarafından adeta ezilmesi de bunun göstergesi olmuştur. Ancak bu dönemden kriter olarak zihinlere yerleşen “ev yapımı” sıfatı, dönüp dolaşıp 20. yüzyılda kitsch biçiminde karşımıza çıkmıştır (Dastarlı,2007).

1895’le 1905 arasında Avrupa ve Amerika’da yaygınlaşmış bir üslup olan art nouveau akımı, başta mimarlık olmak üzere tüm sanat dallarına egemen olmuştur. Bitkisel-eğrisel ile bir benzeme anlayışı getiren bu üslup, 19. yüzyılın eklektisist üsluplarına bir karşı duruş olarak değerlendirilebilir.

Öncülüğün geçmişten biçim ve örge aktarmalarını yapan tutumuna karşıt olarak, tümüyle özgün bir biçimlenme anlayışına yönelmiştir. Bununla birlikte, endüstriye ve onu getirdiği olanaklara kayıtsız kalmış, el üretimini savunmuştur. Bu düşünsel temelinin büyük oranda arts and crafts akımından kaynaklandığı söylenebilir. Tutum ortaklığına karşın, yayıldığı her ülkede belirli ölçüde diğerlerinden farklılaşan yerel özellikler de göstermiştir. Bu niteliği her ülkede farklı bir ad taşımasından da kolayca anlaşılabilir. Amerika’da “Modern Style” İtalya’da “Stile Liberty” Germen ülkelerinde Jugendstil adıyla anılmıştır. Fransızca adı art nouveau ancak günümüzde yaygınlaşmıştır. En ünlü art nouveau sanatçıları: Fransa’da H. Guimard (mimar), E.Gallé (uygulamalı sanatlar); Belçika’da V. Horta (mimar), H. Van de Velde (mimar); Britanya’da C. Ricketts (grafik), C.R. Mackintosh (mimar); ABD’nde L.C. Tiffany (cam eşya); İspanya’da A.Gaudi (Mimar); İtalya’da R. D’Aronco (mimar) (Sözen ve Tanyeli, 2005).

Art nouveau Türkiye'ye konuk sanatçılar aracılığıyla gelmiştir. Örneğin, R. D'Arconco Yıldız Sarayı'nda bu üslupta bazı yapılar inşa etmiş, Beşiktaş'ta Şeyh Zafir Türbe ve Kitaplığı'nı yapmıştır (Şekil 29). Ayrıca bu dönemin bazı evlerinde de art nouveau'dan etkilenme sonucu, yerli ustalarca gerçekleştirilmiş örgelere rastlanır (Sözen ve Tanyeli, 2005).



Şekil 29: Şeyh Zafir Türbesi (Raimondo D'Arconco, 1887).

Romantik, bireyci ve estetik değerleri ön planda tutan yeni sanat (art nouveau) konularını doğadan almış çiçek sapı, gonca, asma filizi ve saydam böcek kanatları gibi doğal biçimleri inceltip uzatarak stilize etmiş ve asimetrik bir düzen içinde kullanmıştır. Bitkisel (İngiltere, Belçika Fransa) ve geometrik (İskoçya, Avusturya) olarak iki farklı eğitim doğrultusunda gelişmiş olan Yeni Sanat, mimarlıkta, temel olarak plandan çok yüzey bezeme ilişkileri üzerinde kendini belli eder. Zarif demir parmaklıklar, kapılar, balkonlar ve pencerelerle yüzey bezemesindeki renkli fayans, vitray, pişmiş toprak panolar ve taş silmeler en önemli özellikleridir (Arıklı, 1986). Daha çok mimari alanda kendi belli eden yeni sanat akımı içyapıdan çok yüzey süslemesine önem vermiştir. Mimari alanda başarılı işler çıkaran Gaudi'nin Casa

Batlo adlı eseri dalgalı merdivenleri, dış cephesinde mozaik süslemesi ile bir masal evini çağrıştıracak nitelikte tam bir yeni sanat akımı eseridir (Şekil 30).



Şekil 30: Casa Batlló (Antoni Gaudí, 1904).

Grafik alanında özellikle illüstrasyon, kitap ve afiş alanlarında oldukça başarılı örnekler verilmiştir. Sanat afişi geleneği, Henri de Toulouse-Lautrec ve Alphonse Mucha ile sürmüştür. (Şekil 31). İngiltere’de Aubrey Beardsley art nouveau resimlemelerinin başarılı örneklerini vermiştir (Becer, 2015), (Şekil 32).



Şekil 31: F.Champenois Imprimeur (Alphonse Mucha,1897).



Şekil 32: Oscar Wilde'in "Salome'si için illüstrasyon (Aubrey Beardsley, 1894).

Viyana'da "Sezession stil" adı verilen benzer bir üslup egemen olmuş, Serifsiz yazı karakterleri kare ve dikdörtgen bloklamalar içinde sıkça kullanılmıştır. Art nouveau Grafîği'nin Avusturya'daki önemli temsilcileri arasında Josef Hoffman. Koloman Moser ve Alfred Roller sayılabilir (Becer, 2015).

Art nouveau, Almanya'da "Jugendstil" adını almıştır. Tasarımcı Peter Behrens, 19. Yüzyılın dekoratif yaklaşımıyla 20. Yüzyılın işleve dayalı geometrik biçimlerini bir arada kullanarak Jugendstil'i endüstri toplumuna uyarlamaya çalışmıştır. Özellikle AEG firması için gerçekleştirdiği kurumsal kimlik çalışmalarıyla tanınan Behrens'e

göre estetik ve işlev birbirlerini desteklemeli, hatta güzellik işlevsellikten doğmalıdır (Şekil 33). 19. Yüzyıla tepki niteliği taşıyan bu görüşe “Neue Sachlichkeit” (Yeni Nesnelcilik) adı verilmektedir (Becer, 2015).



Şekil 33: “AEG” logosu (Peter Behrens, 1908).

İllstrasyonlardaki abartılı tasarlanmış insan figürleriyle bu dönemde dikkati çeken illüstratör Aubrey Beardsley’in en önemli eserlerinden biri “Le Morte d’Arthur” adlı kitabın resimlemeleridir (Şekil 34). Grafik tasarım alanında diğer önemli eserleri Incipit Vita Nova, Salome, Cinderella ve Ave Atque Vale’dir (Şekil 35, Şekil 36, Şekil 37, Şekil 38).

**BEARDSLEY'S
LE MORTE D'ARTHUR
SELECTED ILLUSTRATIONS**

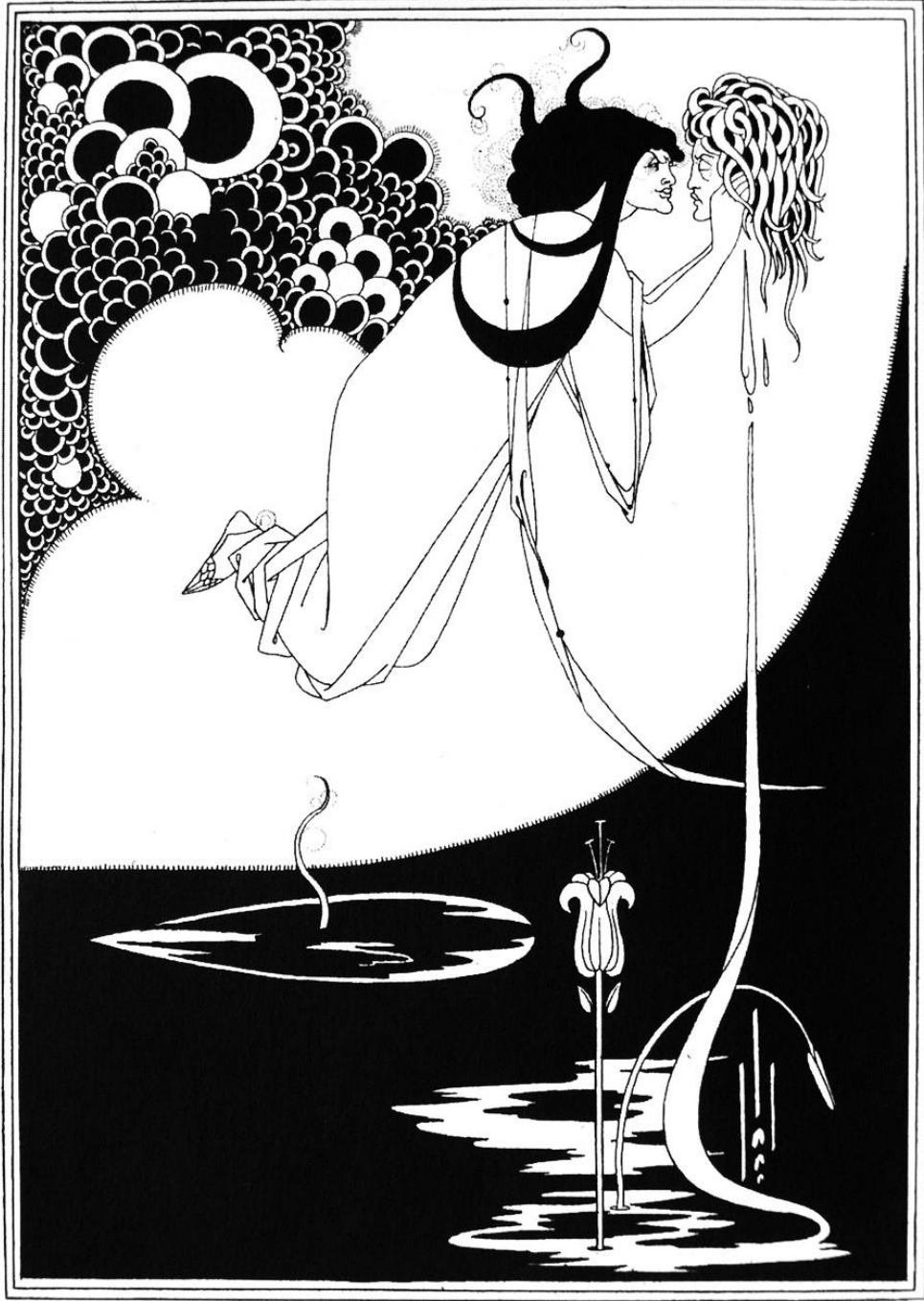


AUBREY BEARDSLEY

Şekil 34: Le Morte d'Arthur (Aubrey Beardsley).



Şekil 35: Incipit Vita Nova (Aubrey Beardsley).



Şekil 36: Salome (Aubrey Beardsley, 1893).



Şekil 37: Cinderella (Aubrey Beardsley).



Şekil 38: Ave Atque Vale (Aubrey Beardsley).

Başta mimarlık olmak üzere tüm sanat dallarında etkileri görülen art nouveau akımının 1895 ile 1905 tarihleri arasında Avrupa ve Amerika'da yaygınlaştığı, sonraki yıllarda konuk sanatçılar aracılığıyla Türkiye'ye geldiği ifade edilmişti. Yayıldığı her ülkede belirli ölçüde diğerlerinden farklılaşan bu akım, daha çok konularını doğadan almış olup çiçek sapı, gonca, asma filizi ve saydam böcek kanatları gibi doğal biçimleri

inceltip uzatarak stilize etmiş ve asimetrik bir düzen içinde kullanmıştır. Fazlaca süslü olan bu üslup büyük ilgi görmüş ve ticari bir başarı kazanmıştır. Bu süsleme tarzı genellikle mimaride kullanılan kesme taş ve mermer gibi malzemeler üzerine uygulandığından işçilik bakımından masraflı ve zahmetli bir uygulamadır. Bu nedenle art nouveau akımı dini mimari, köşk, kasır ve saray gibi yapılarda daha çok tercih edilmiştir. Teknolojinin gelişimiyle orantılı olarak bu süsleme tarzındaki motifler fabrikasyon ürünlerde birebir kopyalanarak üretilmeye başlanmıştır. Ancak kullanılan malzemeler daha çok seri üretimle elde edilen düşük maliyetli kompozit malzemeler olduğundan, ortaya çıkan bu taklit ürünler hiçbir zaman asıllarının kalitesine ulaşamamıştır. Özellikle eski zamanların yüksek kültür formlarına olan yönelişe bağlı olarak günümüz tasarımlarının antikitenin tekrarı şeklinde yeniden ortaya çıkması bu durumun en somut örneği olarak değerlendirilebilir.

İnsan ile madde arasına giren makineye karşı duruşu hedefleyerek, günlük kullanım için benimsenen art nouveau hareketi bugün fazlaca kırılğan zarifliği ve aşırı süsü ile “kitsch” olarak nitelenebilir (Dastarlı, 2007).

2.4.1.3 Modern Sanat

Modern sanatta sanatçı özgür ruhlu kendini ön plana çıkaran bireyselci bir yaklaşımla yeni yapıtlar ortaya çıkarmıştır. Modern Sanat Akımlarında yenilik, özgünlük önemlidir. Eski sanat akımlarından beslenen kitsch modern sanat için zıt görüşler oluşturmaktadır.

20. yüzyıl başlarında ortaya çıkan kübizm, futurizm, dada, sürrealizm, de stijl, süprematizm, konstrüktivizm gibi modern sanat akımları dönemin grafik tasarımını da yakından etkilemiştir.

Kübizm, Rönesans sanat geleneğine karşı yeni bir görsel dil geliştirdi. Bu akımın habercisi olarak kabul edilen yapıt, Pablo Picasso'nun 1907 yılında yaptığı “Avignonlu Kızlar” adlı tablosudur (Şekil 39). Picasso'nun yanısıra George Braque, Juan Gris ve Fernand Leger'de Kübist resmin diğer önemli temsilcileri olmuştur (Becer, 2015). Bu resimdeki kadınların yüz ve vücut hatları alışılmışın dışında estetik kaygılardan uzak resmedilmiştir. Perspektif eksikliği gelişen modern bakış açısının göstergelerinden biridir. Geometrik desenlerin kullanıldığı bu resim mekan zemin ilişkisinde kurallarına uymadığı görülmektedir. Bu ve buna benzer eserlerin grafik tasarıma etkisi olduğu düşünülmektedir.



Şekil 39: Avignonlu Kızlar (Pablo Picasso, 1907).

1909 yılında İtalyan şair Filippo Marinetti tarafından yayınlanan Futurist Manifesto, bütün sanat dallarının bilim ve endüstrinin yeni gerçeklerine uymaları gerektiğini savunmuş; hız, makine, savaş ve modern yaşantı gibi kavramlar yüceltilmişti. Marinetti ve arkadaşları bütün tipografi ve imla kurallarını altüst ederek yenilikçi bir tipografi dili geliştirmişlerdir (Şekil 40). Özellikle Futurist şiirlerinde kullandıkları bu dinamik tasarım anlayışına “Özgür Tipografi” adı verilmiştir (Becer, 2015).



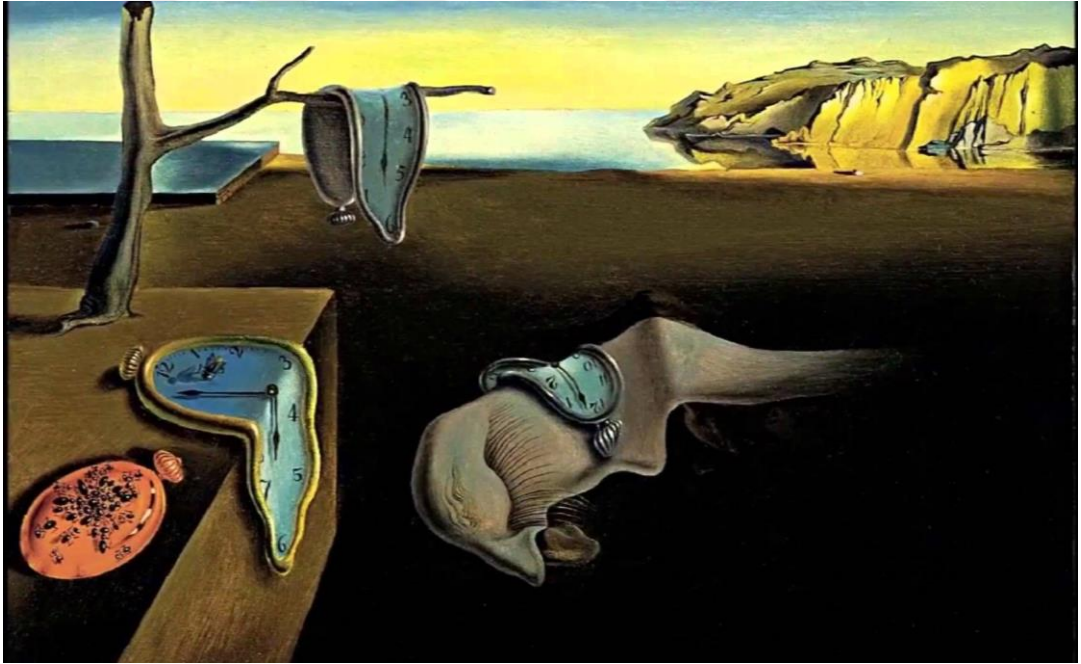
Şekil 40: Futurist Manifesto (Filippo Marinetti, 1907).

Gelenekçi sanatı ve savaşı protesto eden dada akımı da grafik tasarımın temellerini oluşturduğu söylenebilir. Dadacıların önderi olarak bilinen Tristan Tzaraya göre dada; bir protestodur, yıkıcı bir eylemdir, mantığın yerle bir edilmesidir. Dada hem belleğin, hem arkeolojinin, hem de geleceğin yıkımıdır. Bu yönüyle Dada, özgürlüktür. Bu özgürlük alanını belirleyen kuraldan çok kuralsızlıktır ve öncelikli hedef, dadaizmin o güne kadar gelişen tüm sanat akımlarından başka olduğunu, farklı kaygılarla ortaya çıktığını ortaya koyabilmektedir (Ayaydın, 2016). Bu akımın öncülerinden olan Marcel Duchamp sanki kendi yapmış gibi sergilediği çeşme isimli pisuvarı, şoke edici bir anlatım diliyle geleneksel kuralları protesto etmiştir. Dada akımının en önemli grafik tasarım alanındaki temsilcileri; Kurt Schwitters, George Grosz ve John Heartfield'dir (Şekil 41).



Şekil 41: Küçük Bir Dada Gecesi (Kurt Schwitters & Theo Van Doesburg, 1922).

1924 yılında Paris'te ortaya çıkan surrealizm akımı, dada akımının irrasyonel ve yıkıcı olan düşüncelerine arayışını sürdürdü. Bu akımın en önemli temsilcileri; Salvador Dali, Rene Magritte ve Max Ernest'tir (Şekil 42).



Şekil 42: Belleğin Azmi (Salvador Dali, 1931).

Magritte, The Blank Signature tablosunda biçim fon ilişkisini alt üst ederek. Geride kalması gereken yerleri öne çıkarmış ve alıcıda algı karmaşasına yol açtığı söylenebilir (Şekil 43).



Şekil 43: The Blank Signature (Rene Magritte, 1965).

Sürrealizm insan hisleri gibi soyut kavramların ifade edilmesi bakımından kavramların görsel bir dille anlatıldığı grafik tasarımın temellendirilmesinde büyük rol oynadığı düşünülebilir. Aynı zamanda bu akımın birçok bakış açısına olanak vermesi, bir resimde birden çok anlamlandırma yapılabilmesi bakımından grafik tasarıma katkısı olduğu da söylenebilir.

2.4.1.4 Post Modernizm

Modernizm'de sanat eserlerinde özgünlük önemliyken, postmodernizm'de özgün olmanın bir anlamı yoktur. Sanat için kullanılacak bütün teknikler kullanılmış,

sanat gelebileceği son noktaya gelmiştir. Bu da taklit ve tekrarlardan oluşan kitsch'e destek olduğu söylenebilir.

Modernizme karşı 1950'nin sonlarına doğru ortaya çıktığı düşünülen Postmodernizm, evrensel kültür ve evrensel estetik anlayışını reddettiği kabul edilmektedir. Postmodernizm çoklu kültürlülüğü savunarak modernizmin evrenselcilik ilkesinin yıktığı görüşü vardır. Evrensel, tek ve mutlak gerçek yerini tikel, çoğul ve göreceli hâle dönüştürdüğü düşünülmektedir.

Tüketicisini yoran, şoklar yaratan bir tarzı vardır. Teklik değil, çeşitlilik; genel değil, özel; alışılmış değil, sıra dışı çekici gelir ona. Nesnel olandan çok göreceli olanı, objektif olma yerine duygu ve sezgiyi kullanmayı yeğler; seçici, titiz, kuralcı değildir. Eğitici, öğretici olduğu kadar da, modernizmin mantıksal kurallarından, sıkıcı atmosferinden kurtularak rahat soluk alma, tekdüzeliğe dönüşmüş, yaşamı yeniden yorumlama, modern zamanın insana bellettiği sınırları yok ederek, günümüzün sıkıntılı bunalımlı insanına bir çıkış yolu bulma arayışdır (Özbek, 2005).

Postmodern sanat çoklu anlam içererek, tüketiciyi sorgulamaya ve düşünmeye yönelttiği onu dinamik tutarak yaratıcı sürecin bir parçası hâline getirdiği düşünülmektedir. O hâlde postmodernizm tüketiciyi üretici hâline getirir diyebilmekteyiz. İnsanı merkeze aldığı düşünülen bu anlayış, kitle kültürü ve yüksek kültür arasındaki farkı kaldırdığı ve içinde barındırdığı her şeyi herkes için sunar fikrini oluşturduğu düşünülmektedir. Kültürel farklılaşmayı ortadan kaldırarak kitsch'i meşrulaştırdığı söylenebilir.

Teknolojik gelişmeler, grafik tasarımı dil ve biçim yönünden oldukça etkilemiştir. Post modernist tasarımlarda izlenen görsel efektlerle yüklü imge kalabalığının en önemli nedeni; bilgisayar teknolojisidir. 1980 ve 1990'ların grafik ürünlerini dijital bilgisayarlarla ve lazer teknolojisi biçimlendirmektedir. Buna karşın; günümüzde bazı tasarımcılar, bilgisayarın tasarım işlevini sıradanlaştırdığını ve bu yüzden tasarımcının bir yaratıcı olarak kendi rolünü yeniden tanımlaması gerektiğini savunmaktadırlar (Becer, 2015).

2.4.2 Görsel İletinin Grafik Tasarıma Dönüşüm Süreçlerinde Kitsch

2.4.2.1 Hedef Kitle ve Kitsch

2.4.2.1.1 Kitsch ve Toplum İlişkisi

Kitsch her şeyden önce toplum bilimsel bir olgudur ve doğduğu koşulları çok iyi bilinmesi gerekmektedir. Kitsch, kapitalist bir düzenin uzantısıdır; köy kültürü ile kent kültürü arasında sıkışmış kitlelerin benimsediği hastalıklı bir beğenin sonucudur. Feodal ilişkilerin hüküm sürdüğü köy kültüründen göçerek kente çalışmaya gelen bireyler burada karşılaştıkları kültüre uyum sağlayamamışlardır. Aynı zamanda köy kültürünü de kentte sürdüremeyeceklerini anladıklarından arada kalmış sıkışmış kendi özünü kaybetmiş bir kültür olarak kitsch'i yaratmışlardır, duygularını ifade etmekte ancak kitsch etkili olmuştur (İlkyaz, 2004).

Kitsch'in toplumsal açıdan gerçeklik bulduğu en geniş alan kültürdür. Tüketim toplumlarının kültürü, kültür endüstrisi ile açıklanabilir. Her türlü üretim faaliyetlerinin kâr elde etmek amacıyla yapılması özelliğine sahip bir ekonomik sistem olan kapitalizmin kökeni, her ne kadar 15. yüzyıla kadar geri götürülüp bu yüzyıldan 18. yüzyıla kadar olan evresi ticari sermaye evresi olarak bilinse de gerçekte o, makineleşmenin ve modern teknolojinin gelişimi ile beraber günümüzde sahip olduğu diğer özelliklere kavuşmuştur. Kapitalizmin bir ürünü olan kitle toplumu, bireyler arasındaki farklılıkların ortadan kalkmasına, bireylerin özgürlüklerini yitirmelerine, onların birbirlerinden izole edilmelerine, bireylerin birbirlerine daha benzer hâle gelmelerine neden olan sanayileşme, kentleşme ve modernleşme süreçleriyle ortaya çıkmıştır. Adorna ve Horkheimer'e göre kitle toplumu; insanların edilgen ve ilgisiz varlıklar hâline geldikleri, geleneksel bağlarından koparıldıkları, kitle iletişim araçlarının tek yönlü baskısı altında yalnızlaştıkları, tepeden yönlendirilmeye imkân veren bir toplum biçimidir. Sonuç olarak bu toplumu oluşturan insanlar özgürlüklerini çok büyük ölçüde yitirmiş, duyarsız basmakalıp değerleri benimsemek zorunda kalan yabancılaşmış, ilkel, kültürsüz, sıradan ve hiçbir zaman seçici olmayan beğenilere sahiptirler (Türk, 2001).

Kahraman kitsch'in bu kadar beğenilmesinin sebebini şöyle açıklıyor; bunlardan ilki kitsch ürünlerin tümünün yoğun bir duygusallıkla yüklü olmasıdır. Kitsch üretimde kullanılan nesnelere güzel hoş, sevimli ve duygusaldır. Eğer resim söz konusuysa yapılan çalışmalar soyuttan çok figüratif olmalıdır. Kişi resmin duygusallığı karşısında

kendini güvende ve rahat hissetmelidir. Duygusallık, izleyene; dolaylı yollardan değil, doğrudan iletilmelidir. Duygusallığı yaratan öğeler bireysel tercihlerle belirlenen evrensel kabul edilmiş kavramları sorgulamamıza yol açan değil, onların duygusallıklarını bir kez daha onaylamamızı mümkün kılan şeyleri kapsamalı ve içermelidir (Kahraman, 1991). Kitsch'in en önemli tercih sebeplerinden biri olan yoğun duygusallık Kahraman'a göre "Ağlayan Çocuk" tablosundaki gibi tanıdık, bildik bir duygusallıktır. Onu sorgulamadan aynen kabul etmemizi mümkün kılar.

Kitsch evrensel düzeyde sorgusuz sualsiz kabul görebilecek bir duygusallık içermektedir. Hiçbir yorum payına olanak tanımayacak kadar katı ve kuru olmak ve ortalama tipler üzerine kurulan bir standartlığı ya da vasatlığı, içermekle belirginlik kazanır. Alışagelmış klişeler üzerine kurulan kitsch, hiçbir çaba gerektirmeden ilk bakışta algılanabilen ve yansıttığı imaj, görüntü, düşünce, duygusallık ya da benzeri özelliklerin sorgulanmasına gerek duymadan kabul edilen olgu, davranış, taklit ya da nesnedir (İskender, 1992). Kitsch gerçekçilikten uzaktır. Bu yüzden insanların dünyayı olduğu gibi değil, olmasını istediği gibi gösterir.

Kitsch nesnelere doğal olmayan boyutlarda, daha küçük veya daha büyük ölçütlerde üretir; malzemeyi taklit eder, biçimleri oynar, farklı biçimleri uyumsuz, anlamsız bir yaklaşımla birleştirir, modayı tekrar ettikçe eder. Çünkü bozulmanın özü duygusallık ve bilinen gerçeklerin yeniden deforme ederek yansıtılmasıdır. Böylece kitsch'in sorgulanması önemsiz kalmaktadır. Yapıtın duygusallığı içinde izleyicinin kendi duygusallığına güzel, sevimli, hoş şeylerin sunumu bozulmayı yaygın hâle getirmekte; kitleleri etkileyerek kendisine bağlamaktadır. Kitsch bir çırpıda algılanmayı, benimsenmeyi hedefler. İzleyici böyle bir sanat ürünü karşısında dünyaya yeni bir açıdan bakma gereksinimi duymaz. Zaten karşısında bildiği ve kabul gördüğü şeyler vardır. Çünkü sanatsal düşünce ve estetik kaygılarından yoksundur (Artut, 2001).

Kitsch'in gerçekçiliği biraz abartılmış, ilk bakışta göze çarpan, hiçbir değişikliğe uğramamış bir gerçekliktir. Bu yönüyle ele alındığında kitsch'in gerçekçiliğine gerçek dışılık demek bile olanaklıdır ya da "fazla gerçek denilebilir". Çoğunlukla az eğitilmiş, kent kökenli olmayan, düşük gelire sahip kesimlerce kitsch biçim anlayışı ve beğeni eğilimi; hediyelik süs eşyaları, röprodüksiyon, poster, resim vb. ürünler, çeşitli ev eşyalarında görülen biçimsel uygulamalar, plastik ürünler gibi alanlarda görülmektedir (İlbeyi Demir, 2009). Bugün evlerimizde, salonlarımızda, hatta birtakım sergi

salonlarında görülen sevimli kızlar, güzel delikanlılar, olabildiğince renkli kompozisyonlar, sempatik heykelcikler bunlara en iyi örnektir. Aslında bu örneklerde birbirinin tekrarı olan ve insanların alışkın oldukları görünüşleri yoruma yer vermeden sunma söz konusudur (Yücel, 2011).

Kitsch'in içerdiği nesne ya da konu bir çırpıda tanınacak türdendir ve çabuk alımlanmasına olanak verecek biçimsel özellikleri içermektedir. Kitsch sanatsal üretimde olduğu gibi, dünyaya yeni bir açıdan bakmaya olanak vermemektedir. Bildiklerimizi ve kabul ettiklerimizi önümüze bir kez daha getirip, steryotipler (kalıp biçimler) yaratmaktadır. Nesnelere olabildiğince standart ve hatta şematik bir biçimde göstermektedir. Bu nedenle kitsch resimlerde resmin ismiyle mesajı arasında tam bir beraberlik vardır. Yapıt çağrışımlardan uzakta kaldığı oranda, belli bir kavramı en keskin biçimde anlatıyorsa kitsch yönünden o kadar başarılıdır (Kahraman, 2002).

Dolayısıyla kitsch işaret edilen nesneyle ilgili bilgilerimizi, ilgilerimizi ya da ona bağlı olarak gelişen çağrışımlarımızı geliştirmemektedir. Kitsch ile yaratıcı sanat arasındaki ilişkilere baktığımızda; yaratıcı sanatın temel sorusu "ne" değil, "nasıl"dır. Sanat tarihinin biçimler tarihi olduğu düşünüldüğünde "nasıl" sorusunun "ne" sorusundan daha önemli olduğu görülmektedir (İlkyaz, 2004). Kitsch'in mesajlardan uzaklaşarak, anlam kaygısı taşımadan ve "nasıl" sorusunu yanıtlamadan, çift anlamlılık, karmaşıklık, çoğulculuk gibi amaçları yoktur. Bildik öğeleri kullanarak insanlara güven verme eğilimindedir (Özleyen, 2002).

Kitsch izleyici gerçek bir sanat eserinin karşısında olduğundan asla kuşku duymaz, öyle ki bu inancın şaşırtıcı ölçüde saf ve masum olduğunu söylemek mümkündür (Ergüven, 1997). Yani kitsch tüketici kitsch'i kitsch olduğu için değil, onu bir sanat eseri olarak düşündüğü için alır.

Çaba ve zaman gerektirmeyen, önceden paketlenmiş ve pişirilmiş kitsch, tüketicisini gerçek sanat yapıtına erişmeye yönelik çabadan kurtarır. Para harcatır ama zaman harcatmaz (Şentürk, 2011).

Kitsch tüketicisi, tükettiği ürünün bir şeyi gösteriyor, imliyor olmasını sever. Yani, nesnenin kendisini sever. Fakat kitsch tüketicileri, bir kitsch ürünü beğendiklerinde bir estetik sunumu beğendiklerini sanarak kendileriyle gurur duyarlar. Kitsch ürünlerinin, tüketim aşamasında özel bir önemle ele alınmasındaki gerçek budur. Oysa beğendikleri, zaten bildikleri, yaşadıkları şeylerdir (Kahraman, 2005). Tüketim

toplumunun sistemini ayakta tutabilecek tek şey taleptir. Bu nedenle kitsch kapitalist sistem ürünü olduğu için, kapitalizmin egemen olduğu toplumlarda ortaya çıkar. “Dwight MacDonald’a göre: “Kitle kültürü yukarıdan dayatılmaktadır. İş adamlarının tuttuğu teknisyenlerce üretilir; izleyicisi, katılımı satın alma ya da almama seçiminden ibaret olan edilgen tüketicilerdir.” (Gans, 2005). Popüler kültür mekanizması tüketici kimliğini oluşturmak için hiçbir sınıfsal ayırım gözetmez. Bu sebeple kitsch üretimi her zaman çoğalma imkânı bulurken, yüksek kültür ürünleri sayıca azalır (Öğüt, 2008).

Moda endüstrisine baktığımızda, eskilerin bize yeni gibi önümüze sunduğu bir tekrardan başka bir şey değildir. Bu yüzden moda döngüsü insanlar tarafından kolay benimsenmiştir. Genelin beğenisini önemseydiği için hazır giyim ürünler, kitsch ürünler olarak kabul edilebilir. Çünkü kitsch, alıcının isteklerini ve ihtiyaçlarını ön planda tutarak ucuza kapatma peşindedir. Kadınların doğallıktan uzak sapsarı veya simsiyah saçları, parlak rugan ayakkabılar, leopar elbiseler, kırmızı ruj, kürkler, farklı desenlerin bir arada kullanımı, baştan aşağı aynı renk giyinme gibi. Şimdi ki tabirle; rüküşlük, kokoşluk olarak düşünülebilir.

Günümüzün marjinal ünlüsü Lady Gaga yada Türklerden en güzel örnekte Bülent Ersoy olacaktır (Şekil 44, Şekil 45).



Şekil 44: Lady Gaga



Şekil 45: Bülent Ersoy

2.4.2.1.2 Türk Toplumunda Kitsch Algısı

Türk toplumunda kitsch'in meydana getirmiş olduğu sosyolojik zemin fark edilebilir düzeydedir. Bu sosyolojik zemini anlayabilmemiz için ilk önce Baudrillard'ın kitsch'i tüketim toplumlarıyla ilişkilendirilmesi üzerinde durmak gerekir.

Tüketim toplumları eğer devingen toplumlarsa ve kitsch, üst sınıflara yükselmek isteyen kitlelerin yapay gereksinimlerini, arzularını imleyen üretimler ve yaklaşımlarsa, Türk toplumunun kitsch ile bu denli iç içe geçtiğini açıklamak kolaylaşıyor. Birkaç kültür düzlemi arasında sıkışmış, birkaç ideoloji arasında bunalmış bir toplum, kırdan kente yönelik bir göç olgusunu yıllardır yaşıyorsa bununla

da kalmayıp, kent kültürü içinde sınıfsal konumunu sürekli bir biçimde değiştirme çabasında, yurt dışına gönderdiği milyonlarca insanın geriye şu ya da bu biçimde dönmesiyle, yaşadığı ve yaşattığı kültürü sorgulamaya açıyorsa, kitsch o toplumun doğal bir üretimi olması kaçınılmazdır (Kahraman, 2005).

Türkiye’de yakın zamanda görülen köyden kente göç, yeni düzene uyum sağlayamayan insanlar iki kültürden yeni bir kültür doğurmuştur.

Bu konuyu Maktav şöyle ifade etmiştir: “Göç ve kentleşme sürecinin dikkat çekici unsurlarından birisi de kentlerde oluşan gecekondu mahallelerinin taşıdığı yerelliktir. “Erzurumlular”, “Sivaslılar”, “Urfalılar” v.b. kentin herhangi bir yerini değil, daha önce kente gelmiş olan tanıdıklarının yakınına bir gecekondu yapmışlardır. Göç eden insan için böylelikle bir güven ve yardım ortamı oluşmakta; ama mahallelerdeki yerellik “köylerin kentte taşınması” anlamına gelmektedir” (Maktav, 1993). Bu taşınma ile yeni bir yaşam tarzıyla karşılaşan insanlar bu düzene uyum sağlayamamış içinde yaşattığı kendi kültürünü ihtiyaç duyduğu kitsch ürünlerden sağlamıştır.

Ağlayan çocuk tablosu diğer ülkelerde olduğu gibi 1980’li yıllarda Türk ailelerinde duvarlarını süslemiştir. Tam da o yıllarda acılı arabeskin doruğa çıktığını ve sonunu ezberlediğimiz klişe sahnelerden ibaret Yeşilçam filmlerini düşünürsek, Türk toplumunun tamamen duygulara hükmettiği bir dönem içine girdiğini düşünebiliriz. Bilmediği öz babasına “Size baba diyebilir miyim?”, annesine “ Anne gibi kokuyorsun” diyen küçük çocuk, “Bu anam için, bu babam için” diyen 10 kaplan gücündeki kanatsız uçan kahramanlar olsun hep farklı filmlerde aynı rollerdedir. Kapanan gözler bir gün bir mucizeyle muhakkak açılır çünkü imkânsız diye bir şey yoktur. Zengin kız babasının para teklifini geri çeviren fakir ama gururlu gencin asla aşkı satılık değildir ama gururu için sevgisini satabilir. Kurşunların bir türlü bitmek bilmediği, vurulan kişinin bir türlü vurulduğunu kabul etmemesi bir o yana bir bu yana değişik figürler sergilemesi Türk filmlerinde gözümüzün alıştığı sahnelerdir. Şimdi düşünecek olursak bir Türk filminin başına baktığımız da sonuç kısmını hatta gelişme kısmında neler olabileceğini tahmin edebiliriz. Bu durumda bir derinliği ve düşündürücülüğü olmayan Yeşilçam filmleri kitsch örneği olarak değerlendirilebilir.

Türkiye’de kitsch’e en güzel örneklerden biri “Avrupa Yakası” adlı dizideki “Burhan Altıntop” karakteridir. Kendisi köy kültürüyle büyümüş ve İstanbul’un en nezih yerlerinden biri olan Nişantaşı’nda Avrupa Yakası adlı moda dergisinde idari Müdür

olarak görev yapmaktadır. Büyüdüğü yer, mesleği, tarzı ve zevkiyle tamamen karmaşık bir kişilik olan bu karakterin kendisi gibi evinin içi de tamamen kitsch unsurlardan döşenmiştir (Şekil 46)



Şekil 46: Burhan Altıntop'un Evi

Türkiye’de müzik anlamında çokça kitsch şarkıcılara örnekler verilebilir. 1950’li yıllarda Nuri Sesigüzel, Haydar Tatlıay gibi isimlerle başlayan 1970’li yıllarda Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses ve Bergen gibi sanatçıların “Yaktı Beni, Ben de Özledim, Batsın Bu Dünya, Acıların Kadını” şarkıları arabesk müziğin zirvesini oluşturmaktadır (Şekil 47). Arabesk şarkının temeli duyguyu hiç çarpıtmadan yansıtan, Türklere özgü bir müzik türüdür. Kolay anlaşılabilirliği, duygusalılığı yönünden insanları düşündürmeden etkisi altına alır ve hemen her kesime hitap eder oluşu kitsch’in özelliklerindedir. Yeni neslin ön yargıyla baktığı arabesk tarz müziğini şimdilerde “arabesk-rock, arabesk-pop, arabesk rap-elektronik” olarak şekil değiştirilip daha etkili biçimde yenilenecek gençlere sunulmaktadır. Yani kısacası ısıtılıp ısıtılıp önümüze tekrar konulmaktadır.



Şekil 47: Arabesk Sanatçılar

İsmail YK, Cankan gibi şarkıcılar Almanya'dan da Türkiye'den de, köyünden de kopamamış, arabesk-pop denilen bir müzik türü ortaya çıkarmışlardır (Şekil 48). Tıpkı nereye ait olduğunu bilmeyen, doğu-batı kültürünü içinde barındıran, büyük şehir varoşlarının yaşam tarzını ve dünya görüşünü belirleyen alt kültür yani kitsch'in asıl büyük kullanıcı kitlesi gibi.



Şekil 48: Arabesk Pop Şarkıcılar

Kezban Arca Batıbeki'nin yapmış olduğu Kitsch Oda Projesi'nde Türklerin evlerinde sıkça kullanmış olduğu kitsch objelerle dekore ettiği bir odada Orhan Gencebay'ın "Batsın Bu Dünya" adlı şarkısı çalması tamamlayıcı bir unsur oluşturmaktadır (Şekil 49).



Şekil 49: Kitsch Oda Projesi (Kezban Arca Batıbeki).

Günümüz afiş örneklerini inceleyecek olursak birebir kopya edilen dizi ve film afişleri orijinallik açısından yetersiz olduğunu görüyoruz (Şekil 50, Şekil 51, Şekil 52, Şekil 53, Şekil 54).



Şekil 50: “Revenge” dizi afişi - “İntikam” dizi afişi



Şekil 51: “Adını Feriha Koydum” dizi afişi - “Benjamin Button” film afişi



Şekil 52: “Ebru Gündeş” albüm kapağı - “Jennifer Lopez” albüm kapağı



Şekil 53: “Güneşi Gördüm” film afişi - “Tears Of The Sun” film afişi



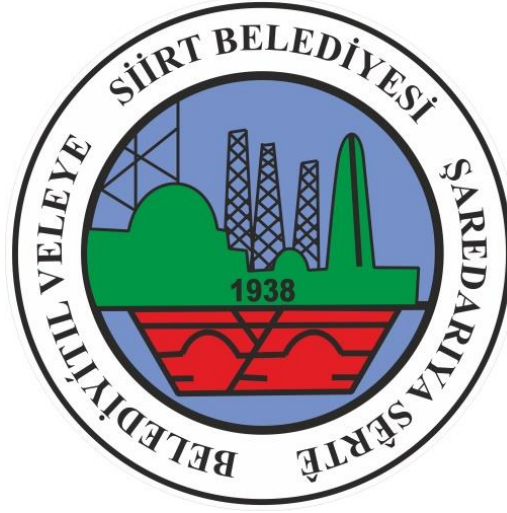
Şekil 54: “Aşk-ı Memnu” dizi afişi - “Twilight” kitap kapağı

Sanat eserinin kitsch ile en büyük farkı onun biricikliği ve orijinallliği olacaktır. İnsanların artık tartışmasız beğendiği, kendini kanıtlamış film yıldızlarının oynadığı film afişleri, ses sanatçılarının albümlerini kopyalayarak kolay kaçma çabaları; kitsch’in nasıl etkisi altına girdiğimizin göstergesi olarak düşünülebilir.

Türkiye’de bulunan bazı belediye logoları (Şekil 55, Şekil 56, Şekil 57, Şekil 58, Şekil 59, Şekil 60, Şekil 61, Şekil 62).



Şekil 55: Burdur Belediyesi Logosu



Şekil 56: Siirt Belediyesi Logosu



Şekil 57: Erzincan Belediyesi Logosu



Şekil 58: Adana Belediyesi Logosu



Şekil 59: Iğdır Belediyesi Logosu



Şekil 60: Batman Belediyesi Logosu



Şekil 61: Sinop Belediyesi Logosu



Şekil 62: Zonguldak Belediyesi Logosu

Basitlik, ayrıştırıcılık, algı, akılda kalıcılık, fonksiyonellik, özgünlük, estetik bir logoda bulunması gereken ilkelerdir. Örnekleri incelediğimizde bu özelliklerin hemen hemen hiçbirine uymadığını görüyoruz. Özellikle logo tasarımında sadelik ve basitlik önemlidir. Fazladan hiçbir görselin kullanılmaması gerekir. Sadelik, özgünlük ve estetik bakımdan kitsch tasarımlar içeren örnekler karşımıza logolarda da çıkmaktadır.

2.4.2.1.3 Kitsch'in Hedef Kitle Üzerindeki Etkisi

Hedef kitle iletişim sırasında mesajın ulaşılması istenen kişi ya da kişilerdir. Kitsch, çoğunlukla az eğitilmiş, kent kökeni olmayan, düşük gelire sahip kesimlerce kitsch biçim anlayışı ve beğeni eğilimi; hediyelik süs eşyaları, taşıma araçlarının çeşitli yerlerinde karşılaşılan süsleme biçimleri, röprodüksiyon poster, resim v.b. ürünler, çeşitli eşyalarında görülen biçimsel uygulamalar, plastik ürünler gibi alanlarda görülmektedir. Ancak günümüz şartlarında kitsch anlayışın yansıdığı ürünler, artık yaşam düzeyi yönünden farklı ve kentlerin her yanında yaşam sürdüren 'herkesçe' de beğenilmekte, yaşam düzeyi farklılığı kitsch'in beğenilme yaygınlığı üzerinde etkili olmaktadır (İlbeyi Demir, 2009). Aslında düşük beğeni düzeyine hitap eden kitsch hedef kitlesini geniş tutmak için evrensel bir beğeni ölçütü geliştirmiştir. Masumane bir şekilde topluma mal edilmiş olarak düşünülen kitsch, aslında sanatı ticarileştirmiştir. Bu yüzden hedef kitlesi ne kadar geniş olursa kâr payı da o kadar yüksek olacaktır. Kitsch ürünler evrensel, açık, kolay anlaşılabilir konular içermektedir. Böylece geniş kitlelere ulaşabilmektedir. Dünyaca ünlü "Mutluluğun Resmi" adlı tablo insanları kolayca etkisi altına alabilecek tarzda kolay anlaşılır ve fazlasıyla duygusaldır (Şekil 63).



Şekil 63: Mutluluğun Resmi (Dianne Dengel).

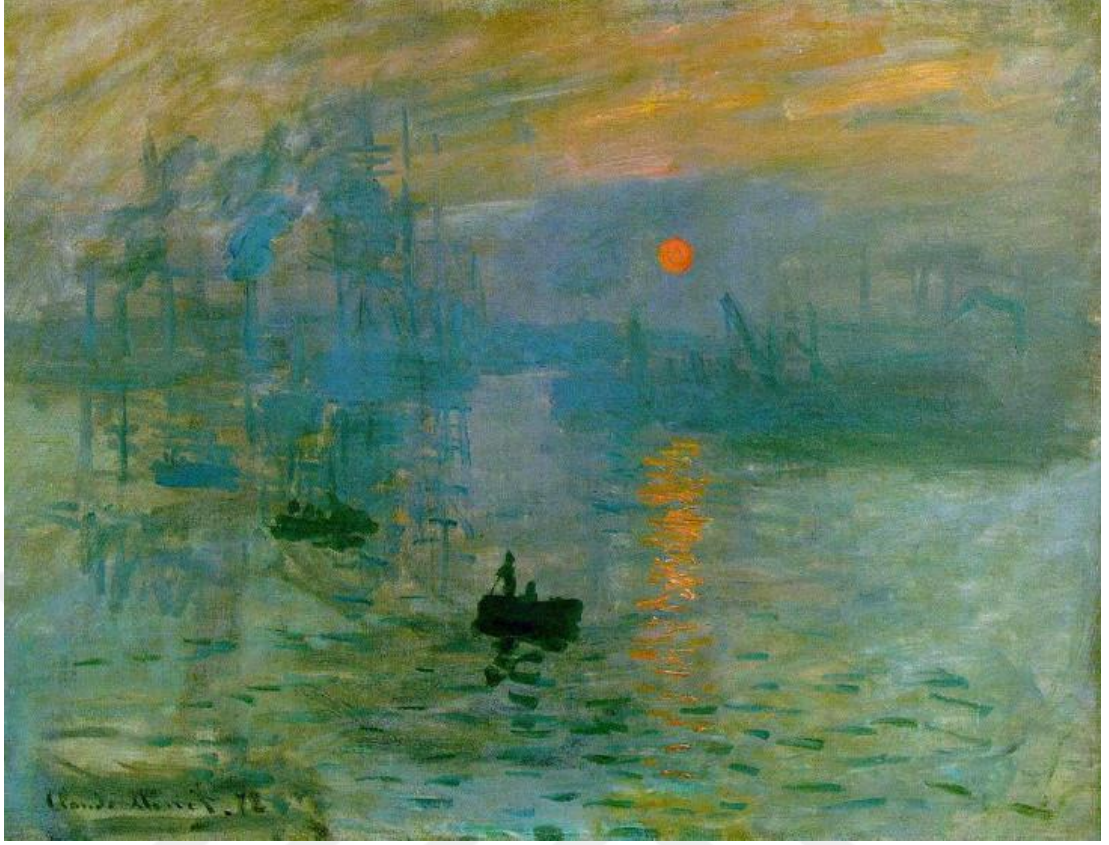
Kitsch ürünlerde farklılık değil alışılmışlık vardır. Geçmiş yüksek kültür formlarını taklit ederek devamlılığını sağlar (Şekil 64, Şekil 65, Şekil 66, Şekil 67).



Şekil 64: Sunflowers (Vincent Van Gogh, 1889).



Şekil 65: Kitsch Resim



Şekil 66: Gün Doğumu (Claude Monet, 1872).



Şekil 67: Kitsch Resim

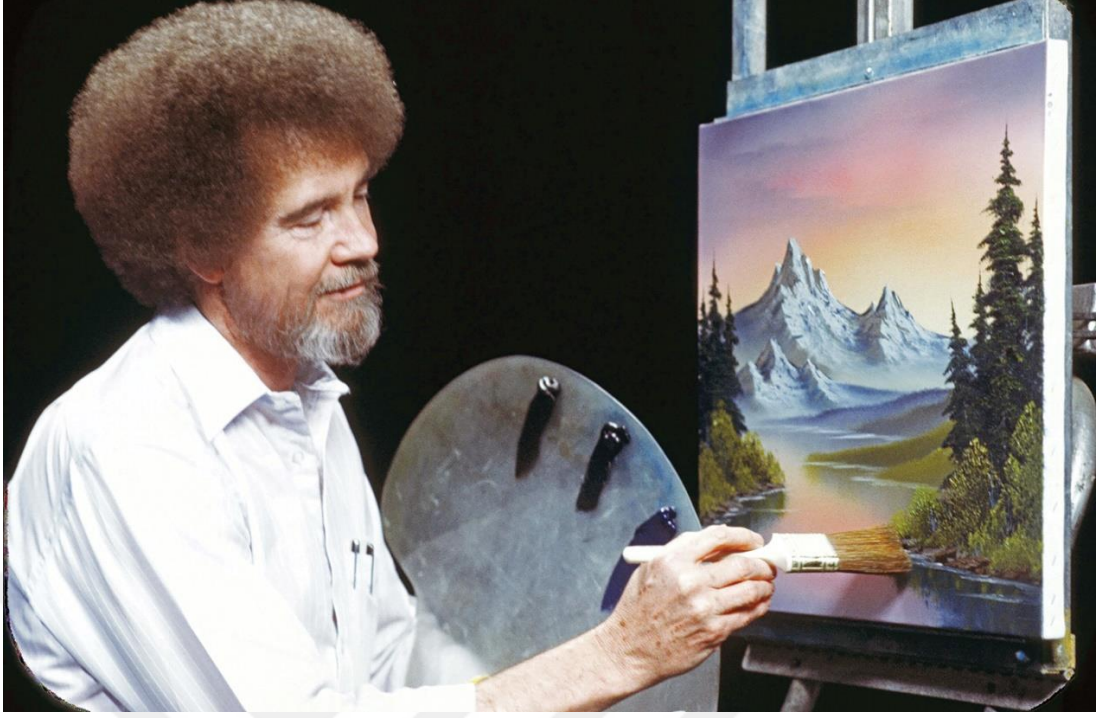
2.4.2.2 *Tasarımcı ve Kitsch*

Endüstri devrimiyle yaşam koşullarının değişmesi, sanatçının sanata olan yaklaşımını da değiştirdiği düşünülmektedir.

Her şeyden çok paraya ve mala önem veren ve basında yeni yeni kendini göstermeye başlayan bir eleştirmen kesimi tarafından yönlendirilen kamuoyunun eğitilmemiş zevki, sanatçılar açısından güvenilmez ve riskli bir pazar yaratmıştır. Başarıya ulaşmak isteyen sanatçıların ise halkın ilgisini çekmek ve beğenisini kazanmak için onların zevklerine uygun yapıtlar vermesi gerekmiştir (İnankur, 1997). Kitlelerin beğenisini kazanmanın yolu onların zahmetsizce anladığı ve zaten bildiğini sunmaktır.

Kitsch sanatçısının, evrensel olarak hazmedilmiş herhangi bir yaklaşımın dışına çıkarak bir şey gerçekleştirmeye çalışması beklenemez. Kitsch kendisini daima geleneksel (conventional) nitelik kazanmış estetiklerle bütünleştirir. 1860-1870'lerde "izlenimci bir kitsch" yapmak olanaksızdı. Oysa bu gün izlenimcilikle kitsch arasındaki sınır son derecede yakındır. İzlenimci bir kitsch bu gün olabilir. Çünkü izlenimcilik artık geleneksel bir olgu ve estetikdir (Kahraman, 2005). Sanatçı başarıyı risk etmemek adına, evrensel olarak kabul görmüş geleneksel sanatı taklit ederek önümüze bir kez daha getirir. Bu hem sanatçının hem tüketicinin işine gelmektedir. İki de kolay yolu seçmiş olur.

1983-1994 yıllarında Bob Ross adlı ressam TRT 2 kanalında kitsch manzara resimleri yaptığı "Resim Sevinci" adlı TV programı, sevilerek izlenmiştir. Bob Ross bu programda kitsch resimlerin tekniği öğrenildiği zaman herkes tarafından yapılabileceğini göstermiştir. Bu resimler izlenimci kitsch'e örnek olarak düşünülebilir (Şekil 68, Şekil 69).



Şekil 68: “Resim Sevinci” adlı TV programı (Bob Ross).



Şekil 69: Kitsch Manzara Resmi (Bob Ross).

2.4.2.3 Kitsch'in Görsel İletide Kullanımı

Duygu, düşünce, davranış ve bilgi alışverişinin en etkili ve başlıca olanı; işitsel ya da görsel iletişimidir. Görme insan için çok önemli bir duyu ve iletişim aracıdır. İnsan çevresini görerek tanımlar ve anlamaya çalışır. Kaynaklara göre; İnsanoğlu bu iletişim aracını M.Ö 15 000'li yıllarda kullanmaya başlamıştır. Mağara duvarlarına çizilen bu resimler görsel iletişimin ilk örnekleri sayılmaktadır.

Görsel iletişim günümüzde her an her yerde karşımıza çıkmaktadır. Kitap, dergi, gazete, afiş gibi görsel iletişim araçlarıyla alıcısına ulaşır. Görsel iletişim yazı, fotoğraf ve resim öğelerinin çözümlenmesiyle oluşmaktadır. Sokakta yürüyen bir insan farkında olmadan birçok görsel mesaj bombardımanı ile karşılaşmaktadır. Bu görsel mesajların etkili olanları biz okumasak bile hafızamıza yerleşmektedir. Bazı simgelerin görsel kimlikleri o kadar güçlüdür ki aşağıda yer alan ünlü firmaların logolarına baktığımızda gözümüz eksik parçalarını tamamlamaktadır (Şekil 70, Şekil 71, Şekil 72).



Şekil 70: Mc Donald's Logosu



Şekil 71: Coca Cola Logosu



Şekil 72: Nutella Logosu

Başarı kaygısıyla kolaya kaçmak isteyen tasarımcılar genelde insanlar tarafından benimsenmiş işlerin taklitlerini yapmaktadırlar (Şekil 73, Şekil 74, Şekil 75, Şekil76).

Taklit, bilgi düzeyi düşük, yaratma kabiliyeti olmayan, acemi, dünyayı el yordamıyla keşfetmeye çalışan, yenilikçilikten uzak, cesaretsiz, cahil kişilerin başvurduğu en kestirme yoldur (Akgün, 2004).



Şekil 73: KFC Amblemi



Şekil 74: Starbucks Amblemi



Şekil 75: KitKat Ambalaj Tasarımı



Şekil 76: Jack Daniel's Ambalaj Tasarımı

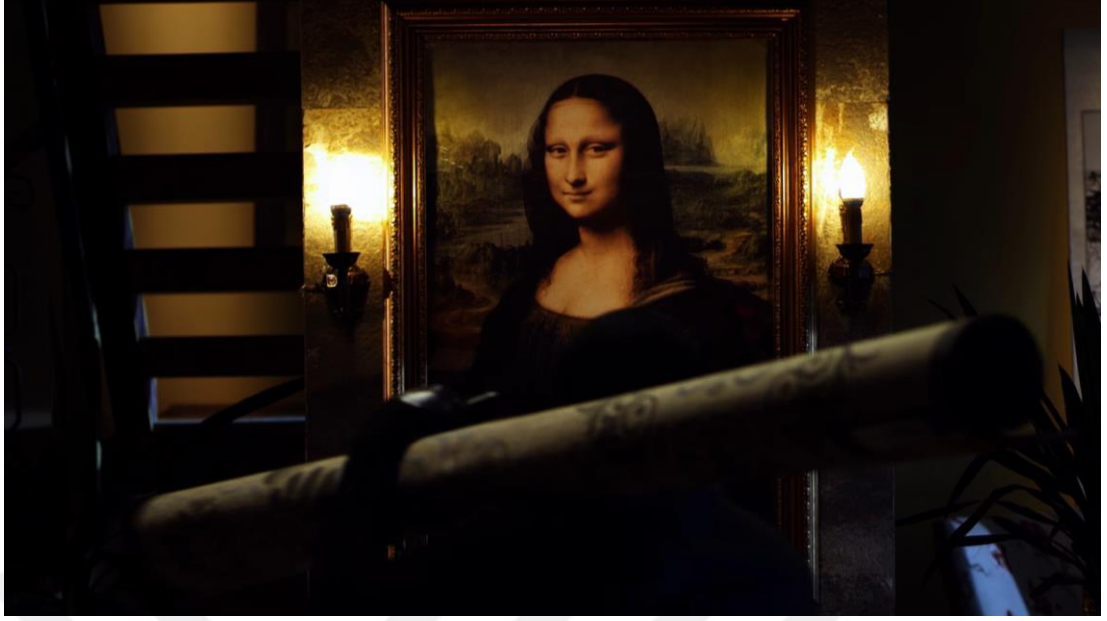
Reklamcılık günümüzde kullanılan en etkili görsel iletişim araçlarından biridir. Reklamcılıkta sıkça rastladığımız kitsch unsurlar karşımıza sahte yaşantılar veya vaatler şeklinde çıkar. Reklam üslubundaki kitsch, reklam mesajının içinde kitsch malzemenin kullanılışı ya da aslında kitsch olmayan bir ürünün kitsch dünyasında kullanılması olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; sosyal içerikli reklamlarda

sağlıklı bir yaşam için bilgilendirme yapan kişinin güzel tanınmış bir yıldız olması, reklamın sağlıklı yaşam konusundan çıkararak insanın her zaman ulaşmak istediği güzellik, zenginlik ve başarı gibi çağrışımların altına sığındığı görülmektedir. Kitsch unsurlar kullanmak reklamın sanatsal değerini değil, ticari başarısını ön planda tutma amacı taşıdığını söyleyebiliriz.

Geçmişte yüksek sanatın başyapıtlarından biri olan Mona Lisa tablosu bugün herkes tarafından bilinen ünlü bir sanat eseridir. John Berger, Picasso için: “Picasso adı, kendi adını bile bilmeyen insanlar tarafından bilinir” demiştir (Arapoğlu, 2010). Günümüzde kitsch ürünler reklam firmaları tarafından çok kullanılmaktadır. Bir halı firmasının yaptığı reklamda, hırsız girdiği elit bir evin duvarında asılı Mona Lisa tablosunu görüp ona yaklaşırken yerdeki halıyı fark etmiştir. Halı o kadar güzeldir ki Mona Lisa tablosu adeta halının yanında sönük kalmış, hırsız tabloyu değil halıyı alıp götürmüştür. Mona Lisa’ da bu durum karşısında ağlamaya başlamıştır. Reklamın sloganı: “Eviniz en değerlisi” yani bu firmanın halıları en ünlü sanat eserinden bile daha güzel ve değerlidir, şeklinde açıklanabilir (Şekil 77, Şekil 78, Şekil 79).



Şekil 77: Hırsızın Mona Lisa Tablosunu Gördüğü Sahne

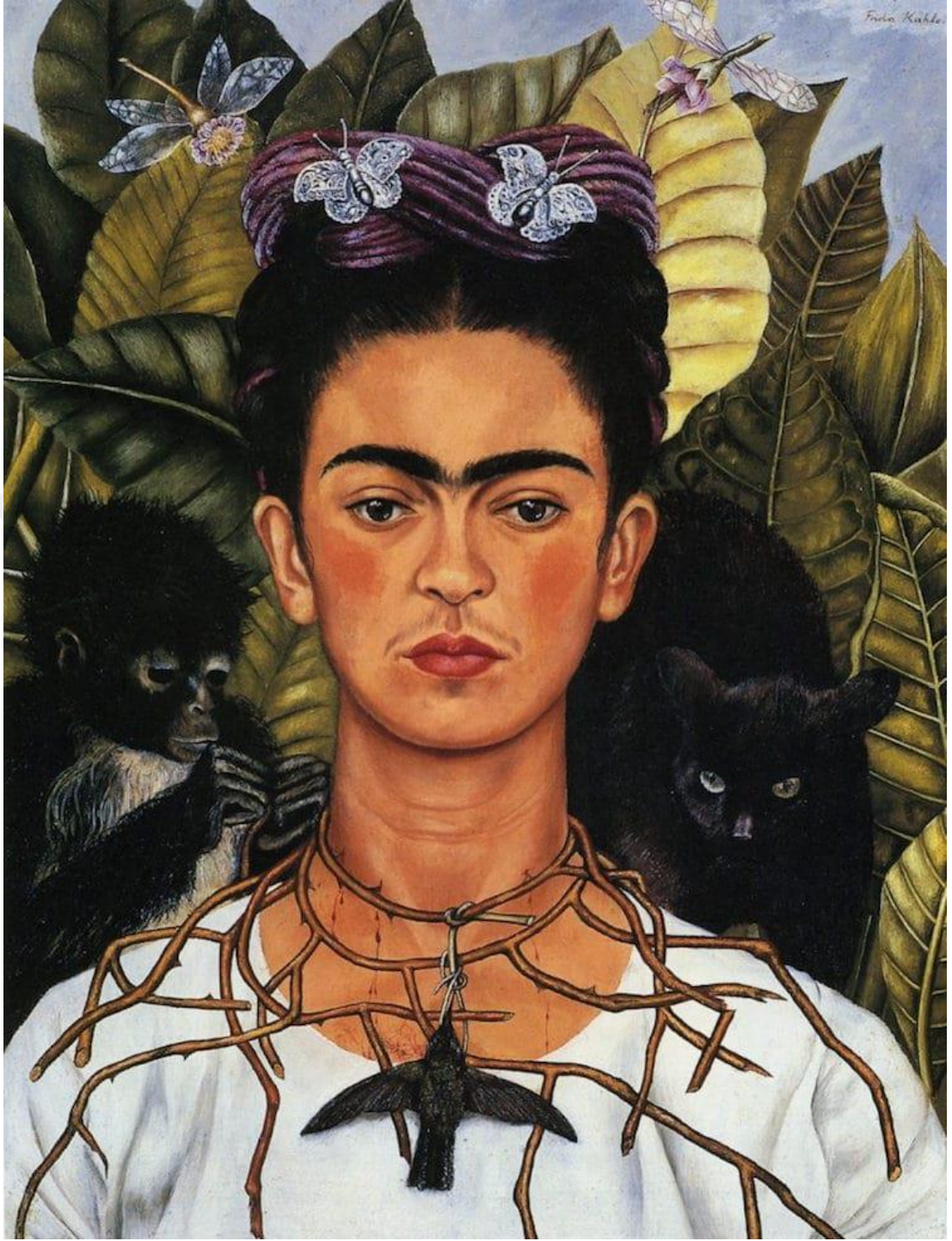


Şekil 78: Hırsızın Mona Lisa Yerine Bir Markanın Halısını Tercih edip Götürdüğü Sahne

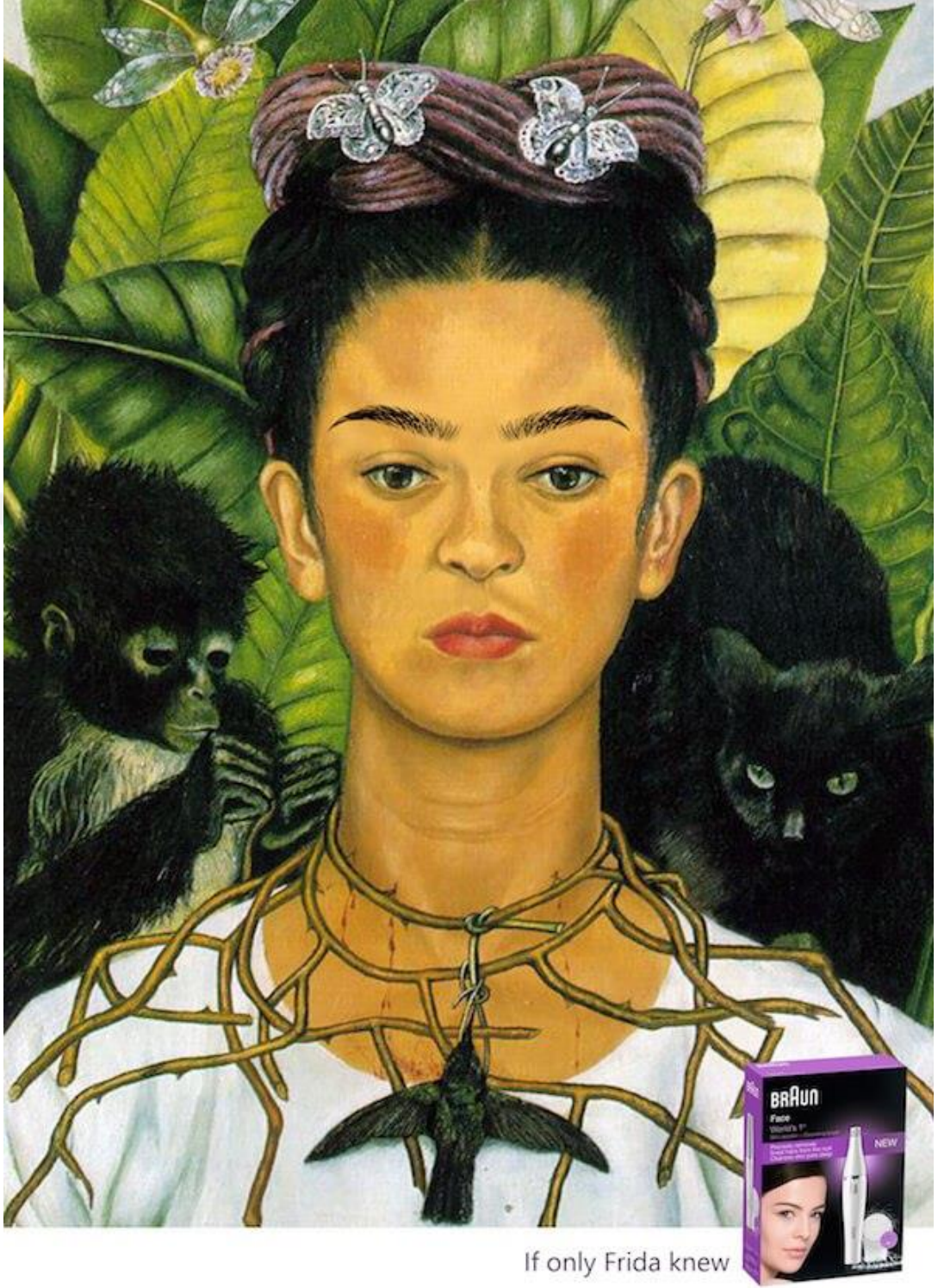


Şekil 79: Mona Lisa'nın Hırsızın Tercihi Sonrasında Ağladığı Sahne

Kaynaklara göre; Ünlü ressamlardan Frida Kahlo'nun 145 eserinin 55 tanesi otoportredir. Otoportrelerinde en dikkat çekici detaylar ise birleşik kaşları ve bıyıklarıdır. Bu detayı bir epilasyon aleti firması “Frida bilseydi” sloganı ile reklam afişinde kullanmıştır. Bu reklam afişine birçok kişi tarafından tepki gösterildiği söylenmektedir. Çünkü Frida kalıplaşmış güzellik algısına direndiği için kendini resmettiği bilinmektedir (Şekil 80, Şekil 81).



Şekil 80: Self-Portrait with Thorn Necklace and Hummingbird (Frida Kahlo, 1940).



If only Frida knew

Şekil 81: Epilasyon Aleti Reklamı Afışı

2.5 Grafik Tasarım Eğitimi Ders Programları İçeriğinde Kitsch

Kitsch konusu üniversitelerin müfredatlarında bulunmamakla birlikte estetik dersi veya estetik konusu içeren derslerle birlikte öğretmen tercihinine göre verilmektedir. Estetik dersi kitsch ürünleri tanıyabilme açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Belirlenen Üniversitelerin Eğitim Fakültesinin, Resim-İş Eğitimi ABD, Grafik Ana Sanat Dalı Bölümünün 2017 yılı ders programı incelenmiştir.

Tablo 1: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Estetik Konusu Bulunan Dersler

ÜNİVERSİTE	DERS	ZORUNLU/S EÇMELİ	KREDİ	DÖNEM
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Buca Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	8. Dönem
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ Eğitim Fakültesi	Estetik	Seçmeli	2	3. Dönem
	Sanat Felsefesi	Seçmeli	2	4. Dönem
MARMARA ÜNİVERSİTESİ Atatürk Eğitim Fakültesi	Etik ve Estetik	Zorunlu	2	3. Dönem
	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Fatih Eğitim Fakültesi	Sanat Eleştirisi	Seçmeli	2	3. Dönem
	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Estetik	Zorunlu	2	5. Dönem
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem

Belirlenen üniversitelerin resmi sitelerinden ulaşılan 2017 yılına ait ders programları doğrultusunda yapılan Tablo 1 de estetik konusu bulunan dersler gösterilmektedir.

Tablo1'e göre içeriğinde estetik konusu bulunan dersler; Sanat Felsefesi, Estetik, Etik ve Estetik, Sanat Eleştirisi olduğu görülmektedir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi; Sanat Felsefesi dersini 8.dönem yani son dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi; Estetik dersini 3. dönemde seçmeli ve 2 kredi, Sanat Felsefesi dersini 4. dönemde seçmeli ve 2 kredi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Etik ve Estetik dersini 3. dönemde zorunlu ve 2 kredi, Sanat Felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, Sanat Eleştirisi dersini 6. dönemde zorunlu ve 2 kredi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi; Sanat Eleştirisi dersini 3. dönemde seçmeli ve 2 kredi, Sanat Felsefesi dersi 4. Dönemde zorunlu ve 2 kredi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi; Sanat Felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, Estetik dersini 5. Dönemde zorunlu ve 2 kredi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sanat Felsefesi

dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, Sanat Eleştirisi dersini 6. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülmektedir.

Tablo 2: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Estetik Konusu Bulunan Dersler

ÜNİVERSİTE	DERS	ZORUNLU/SE ÇMELİ	KREDİ	DÖNEM
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	Sanat Felsefesi	Zorunlu	3	8. Dönem
Buca Eğitim Fakültesi	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	8. Dönem
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	Estetik ve Sanat Eğitimi	Zorunlu	2	3. Dönem
Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
Atatürk Eğitim Fakültesi	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	Sanat Eleştirisi	Seçmeli	2	-
Fatih Eğitim Fakültesi	Sanat ve Estetik	Seçmeli	2	-
	Sanat Felsefesi	Seçmeli	2	-
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4.Dönem
Eğitim Fakültesi	Estetik	Zorunlu	2	5.Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6.Dönem
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	Estetik	Zorunlu	2	3.Dönem
Eğitim Fakültesi				

Tablo 2'ye göre içeriğinde estetik konusu bulunan dersler; sanat felsefesi, sanat eleştirisi, estetik ve sanat eğitimi, sanat ve estetik ve estetik olduğu görülmektedir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi; 2017 yılında sanat felsefesi dersini 8.dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken, 2019 yılında sanat felsefesi ve sanat eleştirisi dersini 8. Dönemde zorunlu olarak 2 kredi vermeye başladığı görülmektedir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi; 2017 yılında estetik dersini 3. dönemde seçmeli ve 2 kredi, sanat felsefesi dersini 4. dönemde seçmeli ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında estetik dersini estetik ve sanat eğitimi adı altında başka bir dersle, aynı kredi ve aynı dönemde zorunlu olarak vermeye devam edildiği görülmektedir. Sanat felsefesi dersini de aynı kredi ve aynı dönemde zorunlu olarak verildiği ve 6. döneme sanat eleştirisi dersini 2 kredi ve zorunlu olarak eklendiği görülmektedir.

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi; 2017 yılında etik ve estetik dersini 3. dönemde zorunlu ve 2 kredi, sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, sanat eleştirisi dersini 6. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında etik ve estetik dersinin kaldırıldığı görülmektedir. Ayrıca sanat felsefesi ve sanat eleştirisi dersini aynı dönem aynı krediyle zorunlu olarak verilmeye devam edildiği görülmektedir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi; 2017 yılında sanat eleştirisi dersini 3. dönemde seçmeli ve 2 kredi, sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında sanat eleştirisi, sanat felsefesi, sanat ve estetik dersleri için bir dönem belirtmeyip seçmeli ve 2 kredi olarak verildiği anlaşılmaktadır.

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi; 2017 yılında sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, estetik dersini 5. Dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verirken 2019 yılında sanat felsefesi ve estetik dersini aynı kredi ve aynı dönemde zorunlu olarak verilmeye devam ettiği görülmektedir. Ayrıca 6. dönemde 2 kredi zorunlu olarak sanat eleştirisi dersi verilmeye başlandığı görülmektedir.

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2017 yılında sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, sanat eleştirisi dersini 6. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında bu derslerin kaldırıldığını ve yerine 3.dönemde 2 kredi ve zorunlu olarak estetik dersi konulduğu görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama tekniği ve verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi esas alınmıştır. Nitel araştırmalar, doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olayların ve algıların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya konması amacıyla nitel bir sürecin izlendiği araştırma yöntemidir (Yıldırım, 1999).

Araştırma, Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi ABD, Grafik Anasanat Dalı öğrencilerinin estetik düzeylerini grafik tasarım eğitimi ders içerikleri ile incelenecektir Öğrencilerin kitsch olgusunu bilinçli bir şekilde mi yoksa toplumun etkisinde olduğu popüler kültürün getirisi olan bu kavramı benimseyip bir beğeni hâline getirdiklerinden mi kullandıkları sorgulanacaktır. Bunu gerçekleştirirken de konuyla ilgili uzman görüşlerinden yararlanılarak, literatür taraması yapılmış ve ilgili kaynaklar kullanılmıştır. Bu araştırma altı üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi ABD ders programları incelenerek eksiklere ve sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu olarak Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi ABD, Grafik Anasanat Dalı dersi veren üniversiteler kolay ulaşılabilir durum örnekleme olarak seçilmiştir. Örneklem belirlemenin değişik yolları olmakla birlikte bu yolları a) rastlantısal (tesadüfi) ve b) rastlantısal olmayan (kasti) örneklem olarak iki ana gruba ayırmak mümkündür (Churchill, 1999). Sonuçların genellenmesi amaçlanıyorsa tesadüfi örneklemin seçilmesi gerekir. Bu araştırma bilimsel nitelik taşıdığından rastlantısal örneklem türlerinden basit tesadüfi örneklem seçilmiştir. Bu tür örneklemin, çalışmanın genellenebilirliğini kolaylaştıracağı açıktır. Buna göre araştırmanın çalışma grubunu; Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi,

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi oluşturmuştur.

3.3 Veri Toplama Araçları

Literatür araştırmasına dayalı bu çalışmada konuyla ilgili kitaplar, süreli yayınlar, internet kaynakları ve veri tabanları kullanılmıştır. Ayrıca konuyla ilgili tezler ve makaleler incelenmiştir. Konuyla ilgili yerlerde bu yayınlara başvurulmuştur.

3.4 Veri Toplama Tekniği

Araştırmada çalışma grubu olarak belirlenen üniversitelerin dersleri ve içerikleri incelenerek değerlendirilmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Elde edilen veriler üzerinden nitel analiz yöntemi olan betimsel analiz kullanılmıştır ve elde edilen bulgular yorumlanarak değerlendirilmiştir. Bu analiz yöntemi, elde edilen bilgilerin ve görsellerin düzenlenmesi ve yorumlanmasında etkili olduğu için tercih edilmiştir. Betimsel analiz, birçok veri toplama tekniği sayesinde elde edilen bilgilerin, bulguların daha önceden belirlenmiş olan temalar ölçütünde özetlenerek yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin estetik düzeylerin şekillenmesinde kitsch olgusunun rolü nedir? Sorusuna yanıt aramak için belirlenen Üniversitelerin Eğitim Fakültesinin Resim-İş Eğitimi ABD, Grafik Ana Sanat Dalı Bölümünün ders programı incelenmiştir.

Tablo 1: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Estetik Konusu Bulunan Dersler

ÜNİVERSİTE	DERS	ZORUNLU/S EÇMELİ	KREDİ	DÖNEM
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Buca Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	8.dönem
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ Eğitim Fakültesi	Estetik	Seçmeli	2	3. Dönem
	Sanat Felsefesi	Seçmeli	2	4. Dönem
MARMARA ÜNİVERSİTESİ Atatürk Eğitim Fakültesi	Etik ve Estetik	Zorunlu	2	3. Dönem
	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Fatih Eğitim Fakültesi	Sanat Eleştirisi	Seçmeli	2	3. Dönem
	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Estetik	Zorunlu	2	5. Dönem
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem

Tablo 2: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Estetik Konusu Bulunan Dersler

ÜNİVERSİTE	DERS	ZORUNLU/SE ÇMELİ	KREDİ	DÖNEM
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	Sanat Felsefesi	Zorunlu	3	8. Dönem
Buca Eğitim Fakültesi	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	8. Dönem
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	Estetik ve Sanat Eğitimi	Zorunlu	2	3. Dönem
Eğitim Fakültesi	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
Atatürk Eğitim Fakültesi	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	Sanat Eleştirisi	Seçmeli	2	-
Fatih Eğitim Fakültesi	Sanat ve Estetik	Seçmeli	2	-
	Sanat Felsefesi	Seçmeli	2	-
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	Sanat Felsefesi	Zorunlu	2	4. Dönem
Eğitim Fakültesi	Estetik	Zorunlu	2	5. Dönem
	Sanat Eleştirisi	Zorunlu	2	6. Dönem
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	Estetik	Zorunlu	2	3. Dönem
Eğitim Fakültesi				

Güzel sanatlar eğitimi hem sanatçı hem alıcı yetiştirmek durumundadır. Eğer bu taraflardan biri olmaz ya da eksik kalırsa eğitim amacına erişemez ve sanat bir olgu olarak ortaya çıkamaz (Erinç,1995). Sanat eğitimi alan öğrenciler, estetik algıları gelişmiş bir birey olarak sanat eseri üretebilme ve tüketebilme yetisine sahip olmalıdır. Bu da kitsch olan sanat ürünlerine eğilim göstermeyecek olmaları demektir.

Sanat eğitiminin bu denli önemli olduğunun bilincine vardığımız zaman küçük yaştan itibaren bu eğitimin bir ihtiyaç olduğunun farkına varılıp, ağırlık verilmesi gerekir.

Ülkemizde ise bunun aksine, eğitimi uzun vadede insan yetiştirmeye yönelik yapıdan yoksun bırakıldığı görülmektedir. Sorunlara kısa vadede ve tek yanlı çözümler aranması, eğitimde ağırlığın sürekli fen ve matematik alanlarına verilmesi sanat eğitimini disiplinler dışı boş zaman uğraşı konumuna getirmiştir. Oysa ülkemizde giderek düzeysizleşen kültür ortamı, daha iyi bir yaşam için daha güzel bir çevre özlemi, çocuklarımızın ve gençlerimizin işlenmeyi bekleyen sanatsal zekâları ve yaratıcılıkları sanat eğitimini toplumumuz için her zamandakinden daha önemli ve zorunlu kılmaktadır (Kırıçoğlu, 1991).

Selvi (2008) “Kitsch Olgusunun Lise Öğrencilerinin Estetik, Algı ve Beğenilerine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde; herhangi bir sanat dalıyla uğraşan öğrenciler ile uğraşmayan öğrencilerin, kitsch ürünleri benimsemeleri arasında bir fark var mıdır? Sorusuna yanıt aramak için anket yapılmış ve şu sonuca ulaşılmıştır;

Okuldaki sanat dersleri dışında herhangi bir sanat dalı ile uğraşan öğrencilerin estetik algı ve beğenilerinin uğraşmayanlara göre daha gelişmiş ve seçici özellikte olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte sanatla ilgilenen öğrencilerin ilgilenmeyenlere göre kitsch kültürden daha az etkilendikleri görülmüştür.

Balseçen (2015) “Lisans Düzeyinde Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Estetik Beğeni Düzeylerinin Araştırılması” adlı doktora tezinde Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü’nde eğitim alan öğrencilerin estetik beğeni düzeylerinin araştırılması amacıyla anket uygulaması yer aldığı görülmektedir. Anket sonucuna göre; estetik beğeni düzeyinin öğrencilerin sosyo-demografik, akademik ve sanatsal donanımına göre değiştiğini belirtmektedir. Balseçen öğrencilerin sanat eserleri ve niteliksiz resimlere yönelik beğenilerinde, mezun oldukları lise türüne göre anlamlı düzeyde bir fark olduğunu söylemektedir.

Mamur (2012) “Kitsch (kiç) Olgusunun Sanat Eğitiminde Estetik Beğeniler Açısından Sorgulanması” adlı araştırmasında sanat derslerinin kitsch bağlamında öğrencilerin estetik tercihlerine olan etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan anket çalışmasından elde edilen sonuçlara göre sanatla ilgilenen öğrencilerin sanat eserlerini tercih etme sebeplerini anlatım gücü, eserdeki özgün nitelik, renk kullanımı ve teknik beceri gibi kelimelerle açıklamıştır. Sanatla uğraşmayan gruptakiler de sanat eserini beğenme nedenlerini açıklarken güzel bir resim, farklı bir anlatım, renk kullanımı ve sevdiği insanları çağrıştırmaya gibi ifadeler kullanmıştır. Sanat eserini tercih etmeyen öğrenciler beğenmeme nedenlerini belirsizlik, karmaşık anlatım, eseri anlamakta zorlanma, gerçekçi olmama ve cansız renkler olduğunu belirtmişlerdir. Mamur’un yapmış olduğu anket çalışmasına göre sanatla ilgilenen öğrenciler daha çok sanat eserleri üzerine yoğunlaştığını ve özellikle üniversite seviyesindeki Güzel Sanatlar Bölümü Resim-İş Eğitimi ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin kitsch resimleri diğer gruplara göre az tercih ettiğini belirtmektedir. Betimsel analiz bulgularına göre Mamur, kitsch eserleri tercih etmeyen öğrencilerin kitsch ürünleri beğenmeme nedenlerini estetik algılama ve sanatsal bilgi

bakımından yeterlilikleri olarak açıklamaktadır. Sanat eğitimi alan öğrenciler sanat eserleri için estetik, teknik ve anlatım özellikleri hakkında yorumlar yapmışlardır. Sanat eğitimi almayan öğrenciler tercihlerini yaparken resmin canlı renkleri, gerçeklik, duygusallık yönünü dikkate almış olduğu görülmektedir. Bu öğrenciler sanat eserlerini yorumlarken genel olarak karmaşık ve belirsiz gibi ifadelerle yer vermişlerdir. Bu durumda öğrencilerin gerçeklikten uzaklaşan sanat eserlerini anlayamama endişesiyle tercih etmediğini sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca yapılan anket yorumlarında sanatla ilgilenmeyen öğrenciler farklı türden eserlere bile genellikle aynı veya birbirine benzeyen ifadeler kullanırken, sanatla ilgilenen öğrenciler farklı türde eserlere göre çeşitlilik göstermiştir.

Kavuran (2003) "Sanat ve Bilim'de Gerçek Kavramı" adlı çalışmasında bireyin yaratıcı gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak ancak sanat eğitim çerçevesinde verilmesiyle mümkün olduğu görüşündedir. Gelişmiş ülkelere baktığımızda sanat eğitimi derslerinin zorunlu dersler olarak yerini almış olması, bu olabirliğin dikkate alınmış olmasından kaynaklandığını düşünmektedir. Türkiye'de ise sanat eğitimi dersleri lise iki ve üçüncü sınıflarda, ön lisans ve lisans öğretiminde seçmeli dersler kapsamında yer almakta ayrıca birçok kişi tarafından gereksiz dersler olarak görüldüğünü belirtmektedir.

Yapılan araştırmalar sanat eğitiminin önemini bir kez daha hatırlatırken, sanat eğitimi alan sanat ile uğraşan bireylerin estetik beğenilerinin daha gelişmiş ve daha seçici oldukları sonucuna varmaktadır. Bu durumda estetik beğenisi gelişmiş kişilerin kitsch beğenisinin de daha az olduğu söylenebilir.

Güven (2016) "Sanat Eğitiminde Eleştirel Pedagoji Bağlamında Kitsch Olgusu ve Estetik Beğeni Üzerine Bir Değerlendirme" adlı doktora tezinde Güzel Sanatlar Eğitimi 4. Sınıf öğrencileri ile kitsch hakkında görüşmeler yapıldığı belirtilmektedir. Kitsch ile ilgili daha önceden bilgi sahibi olan öğrencilerin çoğunluğunda olumsuz yargılar oluştuğu gözlemlenmiştir. Güven öğrencilerde kitsch'e yönelik olumsuz yargılar oluşturmak yerine kitsch olgusunu oluşum ve gelişim süreçleri hakkında bilgilendirilmesi gerektiği üzerinde durmuştur.

Bu durum öğrencilerin kitsch'i yüzeysel değil detaylı bir şekilde derinlemesine işlenmesi gereken bir konu veya mümkünse bir ders olarak eğitim kurumlarının

müfredatlarında yerini alması öğrencilerin doğru bilinçlenmesine adına önem arz etmektedir.

Tablo 3: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Eleştirisi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
SANAT ELEŞTİRİSİ	Sanat eserinin estetik yönünün tanımlanması ve asıl gerçeğine ulaşılması	Sanat eleştirisinin tanımı ve tarihçesi, anlam ve önemi, sanat eleştirisi kuramları, özgün kuram geliştirme.	1.Sanat eleştirisinin tanımı, amacı ve önemi 2.Sanat eleştirisinin kaynakları 3.Sanat eleştirisinin tarihçesi 4.Sanat eleştirisinin yan alanları 5.Sanat eleştirisi yöntemleri 6.Sanat eleştirisinin özellikleri 7.Sanat eleştirisinde terminoloji ve dil kullanımı 8.Sanat eleştirilerinin eleştirilmesi 9.Sanat eleştirisinde kullanılacak özgün bir metot tanıtımı

Tablo 4: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Etik ve Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
ETİK VE ESTETİK	Estetik düşünceyle etik davranışın ilişkisini kurmak.	Etığın problem alanı, etik tarihinde ortaya atılan önemli görüşler, özgürlük, hoşgörü, başarı koşulu, sanat ve coşku, sanat ve ahlak, sanatla hayat arasındaki bağ.	<ol style="list-style-type: none"> 1.İyi - kötü, güzel - çirkin. 2.Etığın problem alanı. 3.Estetiğin problem alanı. 4.Etik, estetik ilişki. 5.Etik tarihinde görüşler. 6.Estetik tarihinde görüşler. 7.Antropolojik ve Ontolojik temellere dayanan etik. 8.Estetik, etik ve eğitim ilişkisi. 9.Estetik, etik ve eğitim ilişkisi. 10.Etiğe aykırı davranışlar. 11.Uygarlığın etik bunalımı. 12.Sanatla hayat arasındaki bağ. 13.Estetik, etik ve doğa ilişkisi

Tablo 5: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Felsefesi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
SANAT FELSEFESİ	Öğrenciye; sanatın kaynağına ilişkin teorileri nasıl inceleyeceğini, sanatı tüm yönleri ile kavramasını, sanat alanındaki farklı görüşleri karşılaştırabilmesi ni, sanat yapıtlarının ikonografik ve ikonolojik boyutunu ortaya koyabilmesini öğretmeyi amaçlar.	Sanat felsefesinin tanımı, anlam ve önemi; tarihçesi, metodolojisi diğer sanat bilimleri ile ilişkisi ve sanat kuramları	<p>1.Sanat felsefesine giriş ve kaynaklar</p> <p>2.Sanat felsefesi ve sanat bilimleri</p> <p>3.Sanat felsefesi - estetik ilişkisi</p> <p>4.Sanatın tanımı, sınıflandırılması ve diğer alanlarla ilişkisi</p> <p>5.Sanatın kaynağı ilgili teoriler</p> <p>6.Sanat yapıtı, ikonografik ve ikonolojik boyut</p> <p>7.Sanat felsefesinin Antik Çağ'daki Temelleri I: Pythagoras, Sokrates</p> <p>8.Sanat felsefesi - Antik Çağ'daki Temelleri II: Platon, Aristoteles, Plotinos vs.</p> <p>9.Sanat felsefesi - Orta Çağ'daki Temelleri: Aurelius Augustinus, Aquino'lu Tomasa, vs.</p> <p>10.Sanat felsefesi - Yeni Çağ'daki Temelleri I: Rönesans Felsefesi, J.P.de Croussaz,vs.</p> <p>11.Sanat felsefesi - Yeni Çağ'daki Temelleri II: F. Hutcheson, A.G. Baumgarten vs.</p> <p>12.Yakın Çağ'da sanat felsefesi I: Alman İdealizmi ve Kant, Hegel vs.</p> <p>13.Yakın Çağ'da sanat felsefesi II: Schiller, Nietzsche, Adorno, Sartre</p> <p>14.Yakın Çağ'da sanat felsefesi III: A.Camus, B. Croce, Ch. Lalo,vs.</p>

Tablo 6: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat ve Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
SANAT VE ESTETİK	Sanat ve estetik konusunda temel kavramlar; kişilerin zihinsel, duygusal ve devinimsel gelişiminde sanatın ve sanat eğitiminin yeri ve önemi; yaratıcılık, sanat ve estetik duyarlılık ve eğitimle sanat arasındaki ilişki, dünyada ve Türkiye'de sanatın gelişimi, sanatın kültürle ilişkileri, sanat eğitimi tarihinde mekanların kullanımı ve müzelerin önemi.	Sanat ve Sanatlar, Sanat ve Kültür ilişkisi, Sanat ve Eğitim ilişkisi, Sanat ve Yaratıcılık, Sanat Felsefesi, Estetik, sanat Ontolojisi, Sanat ve Estetik Kuramları, Sanat Eleştirisi: Bir Sanat Eserini tanıma. Betimleme - Çözümleme - Yorum - Yargı - Değerlendirme, Sanat Tarihi - İlkçağ tarih öncesi, İlkçağ Anadolu, Mezopotamya, Mısır sanatı, Sanat Tarihi - İlkçağ Yunan, Roma Sanatları ve Estetik (güzellik anlayışı), Sanat Tarihi - Ortaçağ, Doğu Roma Sanatı, Romanesk ve Gotik Üslup, Yeniçağ ve Rönesans, Barok. Estetik (güzellik anlayışı), Sanat Tarihi - 18.19 yy. sanatı ve Modernizm, Türkiye'de sanatın gelişimi, Günümüzde sanat anlayışı, Müze ve müze türleri, Müze Eğitimi Eğitimde Müzelerden Yararlanma Yöntemleri	1.Sanat ve Sanatlar, Sanat ve Kültür ilişkisi 2.Sanat ve Eğitim ilişkisi 3.Sanat ve Yaratıcılık 4.Sanat Felsefesi, Estetik 5.Sanat ve Estetik Kuramları 6.Sanat Eleştirisi: Bir Sanat Eserini tanıma. Betimleme - Çözümleme - Yorum - Yargı -Değerlendirme 7.Sanat Tarihi - İlkçağ tarih öncesi, İlkçağ Anadolu, Mezopotamya, Mısır sanatı 9.Sanat Tarihi - İlkçağ Yunan ve Roma Sanatları 10.Sanat Tarihi - Ortaçağ, Doğu Roma Sanatı, Romanesk ve Gotik Üslup, Yeniçağ ve Rönesans, Barok 11.Sanat Tarihi -18.19 yy. sanatı ve Modernizm 12.Türkiye'de sanatın gelişimi 13.Günümüzde sanat anlayışı 14.Müze ve müze türleri, Müze Eğitimi 15.Eğitimde Müzelerden Yararlanma Yöntemleri

Tablo 7: Belirlenen Üniversitelerin 2017 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
ESTETİK	Sanat olayını ayrıntısıyla inceleyebilmek, çözümleyebilmek. Sanat olgusunu değerlendirebilmek, eleştirel yargılarda bulunabilmek. Sanat yapıtını ontolojik yönden araştırabilmek, estetik konusunda edinilen bilgiyi yeni durumlara uyarlayabilmek.	Felsefenin sanat etkinliğini ele alış tarzının kavratılması, sanatçı açısından felsefe bilgisi ve bakış açısına sahip olmasının önemi. Bir sanat eserine estetik yaklaşım ve değerlendirme. Güzellik kavramının ele alınıp, estetik ve güzellik kavramlarının tarih boyunca ki yorumlanışları.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Estetik'in temel problemleri ve temel kavramları 2. Estetik süje ne demektir? 3. Estetik obje ne demektir? 4. Estetik değer ne demektir? 5. Estetik yargı ne demektir? 6. Estetik obje analizi. 7. Estetik bir kavram olarak objektivation. 9. Varlık tarzı bakımından sanat eseri veya estetik obje. 10. Varlık tarzlarının verilişi. 11. Sanat eserlerinde varlık tabakaları. 12. Edebiyat eserinde resimde varlık tabakaları. Plastik'de, yapı eserinde, müzik eserinde varlık tabakaları. 13. Sanat eserinin antik yapısı ve estetik değer.

Tablo 8: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Eleştirisi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
SANAT ELEŞTİRİSİ	Sanat eserinin estetik yönünün tanımlanması ve asıl gerçeğine ulaşılması	Sanat eleştirisinin tanımı ve tarihçesi, anlam ve önemi, sanat eleştirisi kuramları, özgün kuram geliştirme.	<p>1.Sanat eleştirisinin tanımı, amacı ve önemi</p> <p>2.Sanat eleştirisinin kaynakları</p> <p>3.Sanat eleştirisinin tarihçesi</p> <p>4.Sanat eleştirisinin yan alanları</p> <p>5.Sanat eleştirisi yöntemleri</p> <p>6.Sanat eleştirisinin özellikleri</p> <p>7.Sanat eleştirisinde terminoloji ve dil kullanımı</p> <p>8.Sanat eleştirilerinin eleştirilmesi</p> <p>9.Sanat eleştirisinde kullanılacak özgün bir metot tanıtımı</p>

Tablo 9: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
ESTETİK	Sanat olayını ayrıntısıyla inceleyebilmek, çözümleyebilmek. Sanat olgusunu değerlendirebilmek, eleştirel yargılarda bulunabilmek. Sanat yapıtını ontolojik yönden araştırabilmek, estetik konusunda edinilen bilgiyi yeni durumlara uyarlayabilmek.	Felsefenin sanat etkinliğini ele alış tarzının kavratılması, sanatçı açısından felsefe bilgisi ve bakış açısına sahip olmasının önemi. Bir sanat eserine estetik yaklaşım ve değerlendirme. Güzellik kavramının ele alınıp, estetik ve güzellik kavramlarının tarih boyunca ki yorumlanışları.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Estetik'in temel problemleri ve temel kavramları 2. Estetik süje ne demektir? 3. Estetik obje ne demektir? 4. Estetik değer ne demektir? 5. Estetik yargı ne demektir? 6. Estetik obje analizi. 7. Estetik bir kavram olarak objektivation. 9. Varlık tarzı bakımından sanat eseri veya estetik obje. 10. Varlık tarzlarının verilişi. 11. Sanat eserlerinde varlık tabakaları. 12. Edebiyat eserinde resimde varlık tabakaları. Plastik'de, yapı eserinde, müzik eserinde varlık tabakaları. 13. Sanat eserinin antik yapısı ve estetik değer.

Tablo 10: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat Felsefesi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
SANAT FELSEFESİ	Öğrenciye; sanatın kaynağına ilişkin teorileri nasıl inceleyeceğini, sanatı tüm yönleri ile kavramasını, sanat alanındaki farklı görüşleri karşılaştırabilmesi ni, sanat yapıtlarının ikonografik ve ikonolojik boyutunu ortaya koyabilmesini öğretmeyi amaçlar.	Sanat felsefesinin tanımı, anlam ve önemi; tarihçesi, metodolojisi diğer sanat bilimleri ile ilişkisi ve sanat kuramları	<p>1.Sanat felsefesine giriş ve kaynaklar</p> <p>2.Sanat felsefesi ve sanat bilimleri</p> <p>3.Sanat felsefesi - estetik ilişkisi</p> <p>4.Sanatın tanımı, sınıflandırılması ve diğer alanlarla ilişkisi</p> <p>5.Sanatın kaynağı ilgili teoriler</p> <p>6.Sanat yapıtı, ikonografik ve ikonolojik boyut</p> <p>7.Sanat felsefesinin Antik Çağ'daki Temelleri I: Pythagoras, Sokrates</p> <p>8.Sanat felsefesi - Antik Çağ'daki Temelleri II: Platon, Aristoteles, Plotinos vs.</p> <p>9.Sanat felsefesi - Orta Çağ'daki Temelleri: Aurelius Augustinus, Aquino'lu Tomasa, vs.</p> <p>10.Sanat felsefesi - Yeni Çağ'daki Temelleri I: Rönesans Felsefesi, J.P.de Croussaz,vs.</p> <p>11.Sanat felsefesi - Yeni Çağ'daki Temelleri II: F. Hutcheson, A.G. Baumgarten vs.</p> <p>12.Yakın Çağ'da sanat felsefesi I: Alman İdealizmi ve Kant, Hegel vs.</p> <p>13.Yakın Çağ'da sanat felsefesi II: Schiller, Nietzsche, Adorno, Sartre</p> <p>14.Yakın Çağ'da sanat felsefesi III: A.Camus, B. Croce, Ch. Lalo,vs.</p>

Tablo 11: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Sanat ve Estetik Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
SANAT VE ESTETİK	Sanat ve estetik konusunda temel kavramları kavratmak, tarihsel süreçte estetik kavramının oluşum aşamaları hakkında bilgilendirmek, sanat, sanatçı, eser, sanattaki güzel gibi temel kavramlar üzerinde tartışma ortamı yaratarak, sorgulama ve değerlendirme yapabilmeyi sağlamaktır.	Sanat ve Sanatlar, Sanat ve Kültür ilişkisi, Sanat ve Eğitim ilişkisi, Sanat ve Yaratıcılık, Sanat Felsefesi, Estetik, sanat Ontolojisi, Sanat ve Estetik Kuramları, Sanat Eleştirisi: Bir Sanat Eserini tanıma. Betimleme - Çözümleme - Yorum - Yargı - Değerlendirme, Sanat Tarihi - İlkçağ tarih öncesi, İlkçağ Anadolu, Mezopotamya, Mısır sanatı, Sanat Tarihi - İlkçağ Yunan, Roma Sanatları ve Estetik (güzellik anlayışı), Sanat Tarihi - Ortaçağ, Doğu Roma Sanatı, Romanesk ve Gotik Üslup, Yeniçağ ve Rönesans, Barok. Estetik (güzellik anlayışı), Sanat Tarihi - 18.19 yy. sanatı ve Modernizm, Türkiye'de sanatın gelişimi, Günümüzde sanat anlayışı, Müze ve müze türleri, Müze Eğitimi Eğitimde Müzelerden Yararlanma Yöntemleri	1.Sanat kavramına giriş 2.Sanatın boyutları 3.Sanat ve eğitim ilişkisi, Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği 4.Estetik kavramı 5.Sanat ve estetik kuramları (Yansıtmacı kuram - Anlatımcı kuram) 6.Sanat ve estetik kuramları (Duygusal Etki Kuramı - Biçimci Kuram) 7.Sosyal Bilgiler Programının sanat etkinlikleri bakımından incelenmesi 8.Sosyal Bilgiler Programının sanat etkinlikleri bakımından incelenmesi 9.Sanat ve estetiğin güncelliği 10.Sanat ve estetiğe toplumbilimsel bakış 11.Yaşam, sanat ve estetiğin ilişkilendirilmesi 12.Sosyal Bilgiler Programındaki kazanımların sanat ve estetikle ilişkilendirilmesi

Tablo 12: Belirlenen Üniversitelerin 2019 Yılına Ait Ders Programlarında Bulunan Estetik ve Sanat Eğitimi Dersinin Amacı, İçeriği, Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

DERS	AMACI	İÇERİĞİ	HAFTALIK AYRINTILI DERS İÇERİĞİ
ESTETİK VE SANAT EĞİTİMİ	Bu ders ile kuramsal estetik ve sanat felsefesine giriş, sanat, sanatta güzel kavramları ve onların metodolojik olarak irdelenmesi ile antik dönemden günümüze kadar olan düşünürlerin estetik ve güzel kavramına kuramsal yaklaşımlarının lisans düzeyinde kazandırılması amaçlanır.	Estetik ve güzel kavramlarının tanımlanarak, sanat, sanatçı, sanat ürünü, sanat eseri, sanat yapıtı kavramlarının irdelenmesi. İçeriğe yönelik literatürün ve kaynakların tanıtımı. Antik dönemden günümüze düşünürlerin güzele yönelik görüşleri. Günümüz sanatına yönelik estetik ve eleştirel bakış açısı kazandırılır.	1.Ders tanıtımı, ders literatür ve kaynak önerisi. Estetik ve güzel kavramının tanımı ve örnekler 2.Estetik ve güzel kavramının temel taşları sanat, sanatçı ve alıcı kavramlarının açılımı 3.Terminolojiye yönelik sanat ürünü, sanat eseri, sanat yapıtı kavramlarının örneklerle yorumlanması ve açıklanması. 4.Sanatın ve estetiğin psikolojik bakış yönünün açıklanması ve yorumlanması Estetik yargı kavramının tanımlanması ve örnekler 5.Antik yunanın güzele ve sanata bakışlarının sanat eserleri ile birlikte tarihsel değerlendirilmesi 6.Güzeli sistematik olarak inceleyen ilk düşünür Platon'nun görüşleri 7.Sanati sistematik olarak inceleyen ilk düşünür Aristo'nun görüşleri 8.Poesis, Mimesis ve Katharsis kavramlarının güzel ve sanatla ilişkilendirilmesi 9.Estetik ve güzel kavramlarının resim, heykel ve mimari v.b. sanatlarla değerlendirilmesi 10.Ortaçağ Estetiğine giriş ve Yeni Platoncular 11.Günümüz sanatının estetik açıdan yorumlanması ve öneriler 12.Genel değerlendirme ve eleştirme

Sanat eleştirisi dersinin amacı; sanat eserinin estetik yönünün tanımlanması ve asıl gerçeğine ulaşılması. Sanat eleştirisi dersinin içeriği; sanat eleştirisinin tanımı ve tarihçesi, anlam ve önemi, sanat eleştirisi kuramları, özgün kuram geliştirme. Sanat eleştirisi dersini incelediğimizde sanat eserinin estetik yönünün tanımlanması için

estetik kavramını öğrencilerin bilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu durumda konunun daha önce başka bir derste işlendiği veya dersin başında öğrencilere verildiği düşünülmektedir. Estetik konusu sanat eleştirisi yapabilme adına önem arz ettiği görülmektedir. Estetiği iyi kavrayamamış bir bireyin sanat eleştirisi yapamayacağı, sanat eseri ve kitsch arasındaki farkı kavrayamayacağı sonucuna varılmaktadır.

Etik ve estetik dersinin amacı; estetik düşünceyle etik davranışın ilişkisini kurmak. Etik ve estetik dersinin içeriği; etiğin problem alanı, etik tarihinde ortaya atılan önemli görüşler, özgürlük, hoşgörü, başarı koşulu, sanat ve coşku, sanat ve ahlak, sanatla hayat arasındaki bağ. Estetik düşünceyle etik davranışın ilişkisini kurmayı amaçlayan etik ve estetik dersinin ayrıntılı ders içeriğinde etik ve estetik değerlerinin birbiriyle ilişkileri ve yaşam ile ilişkilerinden bahsedilmektedir. Estetik ve etik değerler, nesnel olan olgu ile öznel olan değer bütünü olarak ele almamızı sağlar. Duyarlılığı yeterince gelişmemiş bireyler kitsch ürünleri estetik değerler olarak algılayabildiği düşünülmektedir. Bu durumda etik ve estetik dersi öğrencinin kitsh ürünleri tercih etmemesi açısından önem arz ettiği söylenebilir.

Sanat felsefesi dersinin amacı; öğrenciye sanatın kaynağına ilişkin teorileri nasıl inceleyeceğini, sanatı tüm yönleri ile kavramasını, sanat alanındaki farklı görüşleri karşılaştırabilmesini, sanat yapıtlarının ikonografik ve ikonolojik boyutunu ortaya koyabilmesini öğretmeyi amaçlar. Sanat felsefesi dersinin içeriği; sanat felsefesinin tanımı, anlam ve önemi; tarihçesi, metodolojisi diğer sanat bilimleri ile ilişkisi ve sanat kuramları. Sanat felsefesi dersinin ayrıntılı ders içeriğinde sanat felsefesi ile estetik arasındaki ilişkiye yer verildiği görülmektedir. Sanat alanındaki görüşleri irdeleyebilmesi, eleştirebilmesi için estetik konusu hakkında yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Estetik konusu kitsch bilincine farkındalık için önem taşımaktadır.

Sanat ve estetik dersinin amacı; sanat ve estetik konusunda temel kavramlar; kişilerin zihinsel, duygusal ve devinimsel gelişiminde sanatın ve sanat eğitiminin yeri ve önemi; yaratıcılık, sanat ve estetik duyarlılık ve eğitimle sanat arasındaki ilişki, dünyada ve Türkiye'de sanatın gelişimi, sanatın kültürle ilişkileri, sanat eğitiminde tarihi mekanların kullanımı ve müzelerin önemi. Sanat ve estetik dersinin içeriği; sanat ve sanatlar, sanat ve kültür ilişkisi, sanat ve eğitim ilişkisi, sanat ve yaratıcılık, sanat felsefesi, estetik, sanat ontolojisi, sanat ve estetik kuramları, sanat eleştirisi: Bir sanat

eserini tanıma. Betimleme, çözümleme, yorum, yargı, değerlendirme. Tarih öncesi, İlk Çağ Anadolu, Mezopotamya, Mısır sanatı, sanat tarihi. İlk Çağ Yunan, Roma sanatları ve estetik (güzellik anlayışı). Orta Çağ, Doğu Roma sanatı, Romanesk ve gotik üslup, Yeni Çağ ve Rönesans. Barok, estetik (güzellik anlayışı). 18. ve 19. yy. sanatı ve modernizm. Türkiye'de sanatın gelişimi. Günümüzde sanat anlayışı, müze ve müze türleri, müze eğitimi eğitimde müzelerden yararlanma yöntemleri. Sanat, sanatçı, eser, sanattaki güzel gibi temel kavramlar üzerinde tartışma ortamı yaratarak, sorgulama ve değerlendirme yapabilmeyi amaçlayan sanat ve estetik dersinin ayrıntılı ders içeriğinde estetik konusuna yer verilmektedir. Dersin ayrıntılı ders içeriğinde bulunan “yaşam, sanat ve estetiğin ilişkilendirilmesi” konusu öğrencinin sanat eserine ve kitsch’e olan bakış açısını günlük hayatına yansıtabilme davranışı geliştireceği düşünülmektedir.

Estetik dersinin amacı; Sanat olayını ayrıntısıyla inceleyebilmek, çözümleyebilmek. Sanat olgusunu değerlendirebilmek, eleştirel yargılarda bulunabilmek. Sanat yapıtını ontolojik yönden araştırabilmek, estetik konusunda edinilen bilgiyi yeni durumlara uyarlayabilmek. Estetik dersinin içeriği; felsefenin sanat etkinliğini ele alış tarzının kavratılması, sanatçı açısından felsefe bilgisi ve bakış açısına sahip olmasının önemi. Bir sanat eserine estetik yaklaşım ve değerlendirme. Güzellik kavramının ele alınıp, estetik ve güzellik kavramlarının tarih boyunca ki yorumlanışları. Sanat eserine estetik yaklaşım ve değerlendirmeyi amaçlayan estetik dersi, haftalık ayrıntılı ders içeriğinde estetiğin temel kavramları hakkında belki başlı konuları aldığı görülmektedir. Estetik hakkında alınması gereken bilgileri bu derste ayrıntılı olarak alan öğrenci sanat eserini estetik yönden algılayabilme ve kitsch ürünlere farkındalık becerisi geliştirebileceği düşünülmektedir.

Estetik ve sanat eğitimi dersinin amacı; Bu ders ile kuramsal estetik ve sanat felsefesine giriş, sanat, sanatta güzel kavramları ve onların metodolojik olarak irdelenmesi ile antik dönemden günümüze kadar olan düşünürlerin estetik ve güzel kavramına kuramsal yaklaşımlarının lisans düzeyinde kazandırılması amaçlanır. Estetik ve sanat eğitimi dersinin içeriği; estetik ve güzel kavramlarının tanımlanarak, sanat, sanatçı, sanat ürünü, sanat eseri, sanat yapıtı kavramlarının irdelenmesi. İçeriğe yönelik literatürün ve kaynakların tanıtımı. Antik dönemden günümüze düşünürlerin güzele yönelik görüşleri. Günümüz sanatına yönelik estetik ve eleştirel bakış açısı

kazandırılır. Sanata yönelik estetik ve eleştirel bakış açısı kazandırma ve günümüz sanatını estetik açıdan yorumlanması amaçlayan Estetik ve Sanat Eğitimi dersinin ayrıntılı ders içeriğinde estetik ile ilgili kavramları içermektedir. Townsend (2002). kitlelerin bu denli kitsch ürünleri tercih sebebini irdeleyebilmek için estetik beğeni ve yargı üzerinde de durmak gerektiğini söylemektedir. Günümüz sanatını estetik açıdan yorumlayabilen bir öğrencinin estetik beğenisinin incelenmiş olduğu ve kitsch'e bakış açısının daha farklı olacağı düşünülmektedir.



BEŞİNCİ BÖLÜM

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Yapılan araştırma sonucuna göre;

Kitsch kötü ve değersiz olarak nitelendirilse bile üretiminde kullanılan her şey iyi, güzel, sevimli ve duygusaldır. Özellikle öğrencileri yoğun duygusallığıyla hemen ele geçirebilecek niteliktedir. Eğer resim söz konusuysa soyuttan çok figüratiftir. Estetik eğitimi olmayan öğrencilerde herhangi bir sanat eserine bakış açısı “nasıl” değil “ne” olacaktır. Bu yüzden sanat eserinin öncelikle konusuna yönelecek ve konusunun nesneyle bir çırpıda tanıyacağı yani ona bildik geleni tercih edeceği düşünülmektedir. Bu konuyla ilgili yapılan anketlere göre özellikle sanat eğitimi almayan öğrenciler sanat eserlerini daha karmaşık bulduğu ve anlayamadığı için sanat eserlerini beğenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sanat eğitimi almayan öğrenciler canlı renkler, duygusallık ve gerçeğe yakınlık gibi özelliklerine göre tercih yaptığı görülmektedir. Duygusallık, masumiyet, sevimlilik, canlı ve çarpıcı renkler gibi kitsch’in belirgin özellikleri, alt yaş grupları için de etkili olduğu düşünülmektedir.

Kitsch’in içinde barındırdığı yoğun duygusallığı doğrudan algılamak çocukları veya gençleri ona daha yakın hissettirebilmektedir. Aslında duygusallık barındıran öğeler kişisel tercih sebebi değil evrensel kabul edilmişliklerdir.

Sanatın kitsch’e göre bir derinliği ve düşündürücü bir etkisi vardır. Bu da sanatsal yönden eksik olan öğrencilerin anlayamama endişesi nedeniyle çaba harcamadan kolay anlaşılabilir kitsch’i tercih sebebi olabilir.

Grafik tasarım eğitimi veren üniversitelerin ders programında yer alan derslerin içeriklerinde kitsch konusu bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca YÖK’ün hazırlamış olduğu üniversitelere örnek teşkil eden Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı’nda da kitsch konusu içeren bir ders bulunmadığı anlaşılmaktadır. Estetik konusu içeren derslerin kredileri düşük tutularak farklı dönemlerde yer verildiği incelenen üniversitelerin ders programlarında belirtilmektedir. Bu durumun üniversitelerin ders

programlarını hazırlarken bu derslerin hangi dönemde verileceğinin belli bir ölçüte dayandırılmadığının göstergesi olduğunun sonucuna ulaşılabilir.

Estetik konusu içeren derslerin ayrıntılı ders içeriklerine baktığımızda öğrencilerin sanatsal bilgi ve estetik algılarını arttıracak nitelikte olduğu görülmektedir. Bu durumda grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin sanatsal bilgi ve estetik algılama açısından yeterlilikleri olduğu için; kitsch ürünleri algılayabilme, kitsch ürünler ile sanat eseri arasındaki farkı anlayabilme ve kitsch'e olan bakış açısını günlük hayata yansıtabilme becerilerini geliştirmesi beklenmektedir.

5.2 Tartışma

Belirlenen Üniversitelerin Eğitim Fakültesinin, Resim-İş Eğitimi ABD, Grafik Ana Sanat Dalı Bölümünün ders programı ve içerikleri bulgular kısmında incelenmiştir.

Tablo 1 ve Tablo 2 de yer alan 2017 ve 2019 yılına ait ders programları her üniversitenin kendi resmi sitesinden elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır. Bulgularda yer alan Tablo 1 ve Tablo 2 incelendiğinde 6 farklı üniversitenin eğitim fakültelerinin resmi sitelerinden elde edilen veriler doğrultusunda; estetik konusunu içeren derslerin sanat felsefesi, estetik, etik ve estetik, sanat ve estetik, estetik ve sanat eğitimi ve sanat eleştirisi içinde verildiği gözlemlenmiştir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi; 2017 yılında sanat felsefesi dersini 8. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken, 2019 yılında sanat felsefesi ve sanat eleştirisi dersini 8. dönemde zorunlu olarak 2 kredi vermeye başladığı görülmektedir. Estetik konusu içeren ders sayısı artarken ders kredisi sabit kalmıştır. 2019 yılına ait programa göre sanat felsefesi ve sanat eleştirisi dersi 8. Dönem olan son dönemde verildiği görülmektedir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi; 2017 yılında estetik dersini 3. dönemde seçmeli ve 2 kredi, sanat felsefesi dersini 4. dönemde seçmeli ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında estetik dersini estetik ve sanat eğitimi adı altında başka bir dersle, aynı kredi ve aynı dönemde zorunlu olarak vermeye devam edildiği görülmektedir. Sanat felsefesi dersini de aynı kredi ve aynı dönemde zorunlu olarak verildiği ve 6. döneme sanat eleştirisi dersini 2 kredi ve zorunlu olarak eklendiği görülmektedir.

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi; 2017 yılında etik ve estetik dersini 3. dönemde zorunlu ve 2 kredi, sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, sanat eleştirisi dersini 6. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında etik ve estetik dersinin kaldırıldığı görülmektedir. Ayrıca sanat felsefesi ve sanat eleştirisi dersini aynı dönem aynı krediyle zorunlu olarak verilmeye devam edildiği görülmektedir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi; 2017 yılında sanat eleştirisi dersini 3. dönemde seçmeli ve 2 kredi, sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında sanat eleştirisi, sanat felsefesi, sanat ve estetik dersleri için bir dönem belirtmeyip seçmeli ve 2 kredi olarak verildiği anlaşılmaktadır.

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi; 2017 yılında sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, estetik dersini 5. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verirken 2019 yılında sanat felsefesi ve estetik dersini aynı kredi ve aynı dönemde zorunlu olarak verilmeye devam ettiği görülmektedir. Ayrıca 6. dönemde 2 kredi zorunlu olarak sanat eleştirisi dersi verilmeye başlandığı görülmektedir.

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2017 yılında sanat felsefesi dersini 4. dönemde zorunlu ve 2 kredi, sanat eleştirisi dersini 6. dönemde zorunlu ve 2 kredi olarak verildiği görülürken 2019 yılında bu derslerin kaldırıldığını ve yerine 3.dönemde 2 kredi ve zorunlu olarak estetik dersi konulduğu görülmektedir.

Derslerin çoğunluğunun zorunlu ders kapsamında verilmesi, sanat eğitimi alan bir öğrenci için gerekliliğine dikkat çekerken, kredilerinin düşük verilmesi bu dersin diğer derslerden daha önemsiz olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Dikkat çeken başka bir ayrıntı da analiz edilen fakültelerin estetik konusunu içeren dersleri öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyeleri dikkate alındığı varsayılarak ilk yıllarda verilmemiştir. Fakat sanat eğitimi alan bir öğrenciye ilk dönemlerde verilmesi gereken bu dersin farklı dönemlerde verilmesi belli bir ölçüte dayandırılmadığının göstergesi olarak düşünülebilir.

Grafik tasarım eğitimi alan öğrencilerin estetik düzeylerin şekillenmesinde kitsch olgusunun rolü nedir? Sorusuna yanıt aranmak için içeriklerinde estetik konusu bulunan dersler incelenmiştir.

Bulgularda yer alan Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo7, Tablo 8, Tablo 9, Tablo 10, Tablo 11 ve Tablo 12’de grafik tasarım eğitimi veren üniversitelerin 2017 ve 2019 yılına ait ders programlarında estetik konusu işlenen derslerinin içerikleri incelenmiştir. Buna göre; 2017 yılına ait ders programlarında estetik konusunu içeren sanat eleştirisi, etik ve estetik, sanat ve estetik, sanat felsefesi, estetik ve estetik ve sanat eğitimi derslerinin amacı ve içeriği tabloda belirtilmiştir.

Sanat eleştirisi dersinin amacı sanat eserinin estetik yönünün tanımlanması ve asıl gerçeğine ulaşılması olarak belirlenmişken; ders içeriğinde ise sanat eleştirisinin, tanımı ve tarihçesi, anlam ve önemi, sanat eleştirisi kuramları ve özgün kuram geliştirme olarak kavramsallaştırılmıştır.

Etik ve estetik dersinin amacı estetik düşünceyle etik davranışın ilişkisini kurmak için ders içeriğinde estetiğin problem alanı, etik estetik ilişkisi, estetik tarihindeki görüşler, estetik ve etik doğa ilişkisine yer verilmiştir.

Sanat felsefesi dersinin amacı öğrenciye sanatın kaynağına ilişkin teorileri nasıl inceleyeceğini ve sanatın tüm yönleriyle kavranmasını ortaya koyabilmeyi amaçlamıştır. Ders içeriğinde sanat felsefesi estetik konusu ilişkisi irdelenmiştir.

Sanat ve estetik dersinin amacı sanat ve estetik konusunda temel kavramlar sanat eğitiminin önemi yaratıcılık, sanat ve estetikte duyarlılık kazandırılması amaçlanmıştır. İçeriğinde bir sanat eserinin betimlenebilmesi, çözümlenebilmesi ve değerlendirilebilmesi için estetik kuramları ile ilişkilendirilmesi vurgulanmıştır.

Estetik dersi sanat olayını ayrıntısıyla inceleyebilme, çözümlenebilme, değerlendirilebilme ve eleştirel yargılarda bulunabilmeyi amaçlamıştır. İçeriğinde bir sanat eserini estetik yaklaşım ve değerlendirme, güzellik kavramının içinde ele alınıp tarih boyunca yorumlanmasına yer verilmiştir.

Estetik ve sanat eğitimi dersi sanata yönelik estetik ve eleştirel bakış açısı kazandırma ve günümüz sanatını estetik açıdan yorumlanmasını amaçlamıştır. Estetik ve sanat eğitimi dersinin ayrıntılı ders içeriğinde estetik ile ilgili kavramlara yer verilmiştir.

Estetik, sanat eleştirisi, sanat ve estetik derslerinde estetik konusunun dersin başlangıcında işlendiği görülmektedir. Bunun sebebi öğrencinin sanatı estetik yönden değerlendirilebilme yetisine sahip olabilmesi olarak düşünülebilir.

Sanat eğitimi bilincinin oluşturulmasında bu eğitimin küçük yaşlardan itibaren alınmasının bir gereklilik arz ettiği düşünülmektedir. Ülkemizde ise bunun aksine, eğitimin uzun vadede insan yetiştirmeye yönelik yapıdan yoksun bırakıldığı

görülmektedir. Sanat eğitimi gerekli bir ders olarak düşünülmezken, matematik ve fen alan derslerine daha çok önem verilmektedir.

Ayrıca sanatla ilgilenen öğrencilerin ilgilenmeyenlere göre kitsch kültürünü daha az benimsedikleri ve bu kültürden daha az etkilendikleri görülmüştür. Tüm bu kavramlar doğrultusunda sanatla daha az ilgilenen kişilerin kitsch beğenilerinin daha fazla olduğu söylemi bir tartışma olarak kabul görülebilmelidir.

5.3 Öneriler

Yapılan araştırmalarda sanat eğitiminin öğrencilerin estetik algı ve beğenisini geliştirebilmek adına önem arz ettiği görülmektedir. Bireye erken yaştan itibaren verilmesi gereken sanat eğitimi, bireyin tüm eğitim süreci içinde de olması sağlanmalıdır. Ailelere ve eğitim kurumlarına çocuklarımızın ve gençlerimizin işlenmeyi bekleyen sanatsal zekâları ve yaratıcılıkları için sanat eğitiminin zorunluluğunun farkına varılması adına yeterli bilgilendirme ve uygun yapılandırma yapılması gerekmektedir.

Grafik tasarım eğitimi veren üniversitelerin eğitim programında yer alan derslerde kitsch konusu bulunmamaktadır. YÖK'ün hazırlamış olduğu Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı'nda kitsch konusunun detaylı bir şekilde anlatıldığı derslere yer verilmesi, aynı zamanda estetik konusu içeren derslerin artırılması yönünde çalışmalar yapılması üniversitelere örnek teşkil etmesi amacıyla önem arz etmektedir.

İncelenen üniversitelerin sanat eleştirisi, estetik, estetik ve sanat eğitimi, etik ve estetik, sanat ve estetik ve sanat felsefesi derslerinde estetik konusu işlenmektedir. Bu derslerin öğrencilerin estetik beğenilerinin şekillenmesi ve gelişmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Belirlenen üniversitelerin ders programını incelediğimizde bu derslere 3. dönemden itibaren farklı dönemlerde yer verildiği görülmektedir. Bu derslerin ilk dönemden itibaren alması öğrencinin estetik algı ve beğenilerinin gelişmesini ve diğer alan derslerinin başarı oranını artırmaya yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bahsi geçen bu derslerin, öğrencilerin not ortalamasına etkisini arttırmak için mevcut kredilerin yükseltilerek derse olan ilgi ve değer artması beklenmektedir. Bazı üniversiteler söz konusu dersleri seçmeli olarak vermektedir. Bu dersler zorunlu hale getirilerek üniversitenin inisiyatifine bırakılmamalıdır.

Estetik konusu içeren dersleri alan öğrencinin estetik beğenisinin incelmış olacağı varsayılmaktadır. Estetik beğenisi incelmış bireyin sanat eseri ve kitsch arasındaki farkı anlayabilmesi, kitsch'e olan bakış açısını günlük hayata yansıtabilmesi için önem arz etmektedir.

Grafik tasarım eğitimi veren öğretmenlerin öğrencilere sanat üzerine düşündürme, eleştirebilme ve estetik duyarlılığın geliştirilmesini hedef alan yaklaşımlarla derslerin yapılandırılması gerekmektedir. Okul öncesinden itibaren estetik konusu içeren derslerin eğitim kurumlarının ders programlarında yerini alması küçük yaştan itibaren sanatsal bilgi ve beceri geliştirmeye etkisi olacağı düşünülmektedir.

Böylece okul öncesinden itibaren estetik düzeylerinin gelişmesi görme, düşünme ve yaratma noktasında bireyleri daha nitelikli sanat ürünlerine yöneltecektir. Estetik algısı, bilinci ve beğenileri gelişmiş bireyler ise yaşadığı çevredeki her türlü bilinçsiz kullanılan kitsch unsurdan rahatsızlık duyacaktır.

KAYNAKÇA

- Akgün, C. (2004). *Ambalaj tasarımı* (1. b.). İstanbul: Emir Ofset.
- Arapoğlu, F. (2010). Gündemde kalma ve sürekli görünür olma saplantısı kitsch krallar ve kraliçeler. *Güzel Sanat Dergisi*, (180), 41-44.
- Arıklı, E. (1986). *Büyük larousse sözlük ve ansiklopedi*, 3, İstanbul: Gelişim Yayınları.
- Artut, K. (2001). *Sanat eğitimi kuramları* (1. b). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslışen, M. (2006). *Postmodern süreçte kitsch olgusu* (Yüksek Lisans Tezi). Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 187093)
- Ayaydın, A. (2016). *Çeşitli yönleriyle çağdaş sanat akımları* (1. b). İstanbul: Nobel Yayınları.
- Aykut, A. (2008). *Güzel sanatlar fakülteleri programlarında yer alan estetik derslerinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 226071)
- Balseçen, H. (2015). *Lisans Düzeyinde Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Estetik Beğeni Düzeylerinin Araştırılması* (Doktora Tezi). Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 397447)
- Batur, E. (1990). Kitsch zevksizlik estetiği ve gündelik yaşamın eleştirisi. *Arredamento Dekorasyon*, (21), 109-112.
- Becer, E. (2015). *İletişim ve grafik Tasarım* (10. b). Ankara: Dost Kitabevi.
- Bozkurt, N. (1995). *Sanat ve estetik kuramları* (2. b). Ankara: Sarmal Yayınevi.
- Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi. (2019, 20 Nisan) *bilgi paketi ve ders kataloğu* Erişim Adresi: <http://bilgipaketi.uludag.edu.tr/Programlar/Detay/889?AyID=25>
- Buyurgan, S. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi* (3.b). Ankara: Pagem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12 b). Ankara: Pegem Yayınları.
- Churchill, G.A. Jr.,(1999). *Marketing research: methodological foundation* (7. b). Fort Worth: The Dryden Pres.
- Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi. (2019, 20 Nisan). *Güzel sanatlar eğitimi bölümü resim- iş eğitimi anabilim dalı 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz/bahar yarıyılı lisans programı* Erişim Adresi: https://egitim.cu.edu.tr/resim_is/YENİ-2018-2019%20Resim İş%20Eğitimi%20Anabilim%20Dalı%20Lisans%20Programı.pdf
- Dastarlı, E. (2007). Sanatın kiçi. *RH+ Sanart*, (42), 14-18.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi. (2019, 20 Nisan). *Lisans programı* Erişim Adresi: http://bef.deu.edu.tr/rsm/?page_id=736
- Ekiz, T. (2007). Alımlama estetiği mi metinlerarasılık mı?. *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, (47), 19.
- Erdoğan, S. (1996). *Çağdaş sanatta anlatım ögesi olarak kitsch ve jeff koons*. (Yüksek Lisans). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ergün, M. (2010). *Felsefeye giriş estetik*. Erişim Adresi: <http://mustafaergun.com.tr/wordpress/wp-content/uploads/2015/11/sanatfelsefesi.pdf>
- Ergüven, M. (1997), *Görmece* (1. b). İstanbul: Metis Yayınları.
- Erinç, S. M. (1995). *Kültür sanat sanat kültür* (1. b). İstanbul: Çınar Yayınları.
- Erinç, S. M. (2004). *Resim eleştirisi üzerine* (2. b). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Erinç, S. (2004). *Sanatın boyutları* (2.Baskı), (s. 34). Ankara: Ütopya Yayınları

- Erol, İ. (1999). *Türkiye’de popüler sanat ve kitsch* (Doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- İlbeyi Demir, F. G. (2009). *Kiç ve plastik sanatlar üzerine* (1. b). İstanbul: Ütopya Yayınevi.
- İlkaz, A. (2004). Popüler kültür, kitsch ve sanat eğitiminin etkileri. *G.Ü.G.E.F. 2. Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (s.90-91) içinde Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- İpşiroğlu, N. (2010). *Görsel sanatlarda alımlama ve sanatlararası etkileşim* (1. b). İstanbul: Hayalbaz Kitap.
- İskender, K. (1992). Kitsch ve güncel sanat. *Sanat Çevresi* (161), 14-17.
- Gans, H. J. (2005). *Popüler kültür ve yüksek kültür* (E. Onaran İncirlioğlu, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Greenberg, C. (2004). Öncü ve kiç, *Sanatın Felsefesi*. Mehmet Yılmaz (Ed.), *Felsefenin Sanatı* (s. 10) içinde Ankara: Ütopya Yayınları.
- Greenberg, C. (2010). Avangart ve kitsch. *Artist Modern* (A. Berberoğlu, Çev.), (57), 56-64.
- Güven, M. (2016). *Sanat eğitiminde eleştirel pedagoji bağlamında kitsch olgusu ve estetik beğeni üzerine bir değerlendirme* (Doktora Tezi), Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 430726)
- Kahraman, H. B. (1991). Kiç olgusuna estetik ve sosyolojik bakış. *Hürriyet Gösteri*, (127), 7-13.
- Kahraman, H. B. (2002). *Sanatsal gerçeklikler olgular ve öteleri* (1. b). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kahraman, H. B. (2005). *Sanatsal gerçeklikler, olgular ve öteleri* (2. b). İstanbul: Everest Yayınları.
- Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi. (2019, 20 Nisan). *Resim İş Öğretmenliği Lisans Programı* Erişim Adresi: www.ktu.edu.tr/dosyalar/egitim_100af.pdf
- Karamustafa, S. (2003). *21. yüzyıl Türkiye’sinde görsel iletişim tasarımı eğitimi* (Yayınlamamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Kavuran, T. (2003). Sanat ve Bilim’de Gerçek Kavramı. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15), 225-237.
- Keser, N. (2005). *Sanat sözlüğü* (1. b). Ankara: Ütopya Yayınları.
- Kırıçoğlu, O. T. (1991). *Sanatta eğitim* (1. b). Ankara: Demircioğlu Matbaası.
- Kulka, T. (1996) *Kitsch and art*. Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press.
- Lukacs, G. (1988). *Estetik III* (Ahmet Cemal, Çev.), (s. 204). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Madra, B. (1991). Modern’den Postmodern’e, *Hürriyet Gösteri*, (127)
- Maktav, H. (1993). *Türkiye’de popüler kültür ve televizyon* (Yüksek Lisans Tezi) Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No:24287)
- Mamur, N. (2012). Kitsch (Kiç) Olgusunun Sanat Eğitiminde Estetik Beğeniler Açısından Sorgulanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3), 70-79.
- Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi. (2019, 20 Nisan). *Resim iş öğretmenliği genel bilgiler* Erişim Adresi: <http://rso.aef.marmara.edu.tr/genel-bilgiler/>
- Nerdrum, O. (2010). *Kitsch üzerine* (E. A. Feyzi Korur, Çev.) İstanbul: Mitos-Boyut Yayınları.

- Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi. (2019, 20 Nisan). *resim iş öğretmenliği ders kataloğu* Erişim Adresi: <http://egitim.omu.edu.tr/tr/akademik/akademik-birimler/guzel-sanatlar-egitimi-bolumu/resim-is-egitimi-anabilim-dali>
- Online Terimler Sözlüğü Arşivi 2019. (2019, 10 Ocak). Erişim Adresi: <http://www.terimlersözlüğü.com/Kitsch-Nedir-Hakkında-Bilgi.html>
- Öğüt, Ç. G. (2008). *Popüler kültürün etkisi ve pop sanat* (Yüksek Lisans Tezi). Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 219453)
- Özbek, Y. (2005). *Postmodernizm ve alımlama estetiği* (1. b). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Özbek, Y. (2013). *Postmodernizm ve alımlama estetiği* (2. b). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Özleyen, B. (2002). *Mimarlıkta kitsch kavramı* (Yüksek Lisans Tezi). Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 127173)
- Selvi, Engin, (2008). *Kitsch olgusunun lise öğrencilerinin estetik, algı ve beğenilerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 218882)
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2005). *Sanat kavram ve terimler sözlüğü* (8. b). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Şentürk, L. (2011) Kiç sözlüğü: mimarlıkta hazır ve nazır haz. *Arredamento Mimarlık*, (253), 104-119.
- Şimşek, A. Ve Yıldırım H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. b). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tanyeli, U. (1990). Aslolan kitsch'tir. *Arredamento Dekorasyon*, (21), 103-108.
- Timuçin, A. (2005). *Estetik* (7. b). İstanbul: Bulut Yayınları.
- Townsend, D. (2002). *Estetiğe Giriş* (S. Büyükdüvenci, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.
- Tunalı, İ. (2011). *Estetik beğeni* (2. b). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Turani, A. (2003). *Çağdaş sanat felsefesi* (4. b). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Turhanlı, H. (2008). Kitsch, aksiyon ve soyutlama, *RH+sanart*, (56), 23-25.
- Türk, D. (2001). *1980 Sonrası istanbul mimarlığında kitsch olgusu* (Yüksek Lisans Tezi). Yök veri tabanından erişilmiştir (Erişim No: 104005)
- Uçar, T. F. (2004). *Görsel iletişim ve grafik tasarım* (1. b). İstanbul: İnkilap Yayınları.
- Yılmaz, M. (2004). *Sanatın felsefesi felsefenin sanatı* (1. b). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Yıldırım, Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 112 (23), 7-16.
- Yücel, B. (2011). Kiç kültürün sanatsal algıya etkisi, *1. International Art Symposium Bildiriler Kitabı*, (s. 649) içinde Gazi Üniversitesi, Ankara.

EKLER

Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programı

I. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Eğitime Giriş	2	0	2
MB	Eğitim Felsefesi	2	0	2
GK	Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi 1	2	0	2
GK	Yabancı Dil 1	2	0	2
GK	Türk Dili 1	3	0	3
GK	Bilişim Teknolojileri	3	0	3
AE	Temel Tasarım 1	2	4	4
AE	Desen 1	1	2	2

II. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Eğitim Psikolojisi	2	0	2
MB	Eğitim Sosyolojisi	2	0	2
GK	Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi 2	2	0	2
GK	Yabancı Dil 2	2	0	2
GK	Türk Dili 2	3	0	3
AE	Temel Tasarım 2	2	4	4
AE	Desen 2	1	2	2
AE	Perspektif	2	0	2
AE	Sanat Tarihine Giriş	2	0	2

III. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Öğretim Teknolojileri	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	0	2
MB	Seçmeli 1	2	0	2
GK	Seçmeli 1	2	0	2
AE	Seçmeli 1	2	0	2
AE	Görsel Sanatlar Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları	2	0	2
AE	Anasanat Atölye 1	1	4	3
AE	Seçmeli Sanat Atölye 1	1	2	2
AE	Batı Sanat Tarihi	2	0	2

IV. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Türk Eğitim Tarihi	2	0	2
MB	Eğitimde Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Seçmeli 2	2	0	2
GK	Seçmeli 2	2	0	2
AE	Seçmeli 2	2	0	2
AE	Görsel Sanatlar Öğretim Programları	2	0	2
AE	Anasanat Atölye 2	1	4	3
AE	Seçmeli Sanat Atölye 2	1	2	2
AE	Çocukta Sanatsal Gelişimi	2	0	2

V. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	3
MB	Eğitimde Ahlak ve Etik	2	0	3
MB	Seçmeli 3	2	0	4
GK	Seçmeli 3	2	0	3
AE	Seçmeli 3	2	0	4
AE	Anasanat Atölye 3	1	4	4
AE	Seçmeli Sanat Atölye 3	1	2	3
AE	Türk Sanat Tarihi	2	0	3
AE	Görsel Sanatlar Öğretimi 1	3	0	3

VI. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Eğitimde Ölçme Değerlendirme	2	0	2
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Seçmeli 4	2	0	2
AE	Seçmeli 4	2	0	2
AE	Anasanat Atölye 4	1	4	3
AE	Seçmeli Sanat Atölye	1	2	2
AE	Müze Eğitimi	2	0	2
AE	Görsel Sanatlar Öğretimi	3	0	3
AE	Çağdaş Sanat	2	0	2

VII. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5
MB	Özel Eğitim ve Kaynaştırma	2	0	2
MB	Seçmeli 5	2	0	2
GK	Seçmeli 4	2	0	2
AE	Seçmeli 5	2	0	2
AE	Anasanat Atölye 5	1	4	3
AE	Seçmeli Sanat Atölye 5	1	2	2

VIII. YARIYIL

Ders Kodu	Dersin Adı	T	U	K
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Okulda Rehberlik	2	0	2
MB	Seçmeli 6	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
AE	Seçmeli 6	2	0	2
AE	Anasanat Atölye 6	1	4	3
AE	Seçmeli Sanat Atölye 6	1	2	2

ALAN EĞİTİMİ SEÇMELİ DERSLER**Sanat Eleştirisi**

Sanat kuramları çerçevesinde sanat eserlerini inceleyerek eleştirel düşünmeyi geliştirme, sözlü ve yazılı olarak sanat eserini yorumlayabilme ve değerlendirebilme içerir; ayrıca öğrencilerin çağdaş sanat eserlerine ilişkin felsefi düşüncelerini geliştirmeleri teşvik edilir; dersin karşılıklı tartışmalarla işlenmesi sağlanır,

tartışmaların etik kurallara uygun olarak yürütülmesine dikkat edilir; sanat eleştirisinin görsel sanatlar eğitimindeki yeri ve önemi üzerinde durulur.

Sanat Felsefesi

Sanat ve estetik kavramlarının, sanatçı, sanat eseri, tüketici ve doğa, toplum gibi unsurlarla ilişkisi, sanatın kaynağına ilişkin kuramlar, sanat kuramları (yansıtmacı, anlatımcı, biçimci, işlevsellik), sanat kuramlarında söz sahibi olan düşünürlerin görüşleri, sanatın değeri üzerinde durulur; sanat ve sanat eserleri ile ilgili karşılaştırmalı tartışmalar yapılarak, estetik beğeni düzeyi yüksek bireyler yetiştirilmesi sağlanır; çağdaş sanat felsefesi konularına da değinilerek manifesto kavramı üzerinde durulur; görsel sanat uygulamalarında, etik kurallara uyulmasına vurgu yapılır.